

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie
Studijní obor: Sociální geografie a regionální rozvoj

Michal Kalina

**ÚSPĚŠNOST PLNĚNÍ CÍLŮ STRATEGICKÉHO PLÁNU LEADER
MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY ČESKÝ ZÁPAD**

**THE SUCCESS RATE OF IMPLEMENTATION OF THE
OBJECTIVES OF THE STRATEGIC PLAN LEADER OF LOCAL
ACTION GROUP ČESKÝ ZÁPAD**

Diplomová práce

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Radim Perlín, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 29. června 2015

.....

podpis

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu RNDr. Radimu Perlínovi, Ph.D. za důležité informace, ochotu a čas, který mi při zpracování diplomové práce poskytl. Dále bych chtěl poděkovat ředitelkám základních škol, které mi velmi ochotně pomohly s realizací dotazníkového šetření, v neposlední řadě poděkování patří odborníkům, kteří mi věnovali svůj čas a poskytli při rozhovorech důležité informace.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	6
SEZNAM TABULEK	7
SEZNAM GRAFŮ.....	8
SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM PŘÍLOH	9
1. ÚVOD.....	11
2. METODIKA A CÍLE PRÁCE.....	13
3. INSTITUCIONÁLNÍ SMĚRY.....	15
3.1 Institucionální teorie regionálního rozvoje	17
3.1.1 Teorie učících se regionů	18
3.2 Sociální kapitál.....	19
3.2.1 Složky sociálního kapitálu	21
3.2.2 Typologie sociálního kapitálu	22
3.3 Regionální identita	23
4. VENKOV	25
4.1 Přístupy k vymezování venkova	25
4.2 Rozvoj venkova.....	29
4.2.1 Politika rozvoje venkova EU.....	31
4.2.2 Program rozvoje venkova ČR pro období 2007-2013	32
4.2.3 Program rozvoje venkova ČR pro období 2014-2020	33
5. METODA LEADER.....	35
5.1 Hlavní principy metody Leader	35
5.2 Historie iniciativy Leader	40
5.3 Místní akční skupina (MAS).....	41

5.3.1 Vymezení místních akčních skupin	42
5.3.2 Funkce místních akčních skupin.....	42
5.3.3 Historie MAS a programu Leader v ČR	43
5.4 Program Leader v ČR v období 2007-2013	45
5.5 Program Leader v ČR v období 2014-2020	46
6. MAS ČESKÝ ZÁPAD	48
6.1 Charakteristika území MAS Český Západ.....	48
6.1.1 Socioekonomická charakteristika území.....	50
6.2 Vývoj MAS Český Západ.....	51
6.3 Organizační struktura MAS Český Západ	54
6.4 Strategický plán LEADER 2007-2013	57
6.4.1 Priority a Fiche v SPL LEADER 2007-2013	58
7. ANALÝZA PLNĚNÍ CÍLŮ MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY ČESKÝ ZÁPAD	61
7.1 Metodický postup k řešení výzkumných otázek	61
7.1.1 Řízené rozhovory s představiteli MAS	63
7.1.2 Dotazníkové šetření	64
7.2 Hodnocení rovnoměrného regionálního rozvoje.....	65
7.3 Hodnocení plnění cílů MAS Český Západ	69
7.3.1 Analýza naplňování Fichí a obecného cíle SPL	71
7.3.2 Informovanost široké veřejnosti	86
7.4 Shrnutí a závěrečná doporučení	88
8. ZÁVĚR	89
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	91
PŘÍLOHY	98

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CLLD- Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led local development)

ČR- Česká republika

ČSÚ- Český statistický úřad

ENRD- Evropská síť pro rozvoj venkova (The European Network for Rural Development)

ESI- Evropské strukturální a investiční fondy

EU- Evropská unie

IROP- Integrovaný regionální operační program

Kč- Koruna česká

LAG- Local Action Group

MAS- Místní akční skupina

mil. - milion

MMR- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MZe- Ministerstvo zemědělství

NSMAS- Národní síť Místních akčních skupin České republiky

OECD- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

OP- Operační program

PRV- Program rozvoje venkova

SAPARD- Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)

SLDB- Sčítání lidu, domů a bytů

SPL- Strategický plán

SZP- Společná zemědělská politika

SZIF- Státní zemědělský intervenční fond

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- 4 obecné rysy institucionalismu	16
Tabulka 2- Definice pojmu „sociální kapitál“	20
Tabulka 3- Vztah mezi různými formami sociálního kapitálu	22
Tabulka 4- Kritéria pro vymezení venkovských sídel.....	28
Tabulka 5- Nejčastější způsoby vymezení venkova	29
Tabulka 6- Potřeby venkova zobrazené pomocí SWOT analýzy	31
Tabulka 7- Podporované oblasti a tematické cíle PRV 2014-2020	34
Tabulka 8- Cíle Celostátní sítě pro venkov	39
Tabulka 9- Rozsah jednotlivých iniciativ Leader	41
Tabulka 10- Realizované programy v období 2004-2007	52
Tabulka 11- Vývoj MAS Český Západ	53
Tabulka 12- Členská základna MAS dle Zájmových skupin	56
Tabulka 13- SWOT analýza- podklad pro zpracování SPL	59
Tabulka 14- Typy skupin dle bodového hodnocení	62
Tabulka 15- Osoby, které byly osloveny ohledně řízeného rozhovoru.....	63
Tabulka 16- Základní školy, pomocí kterých se uskutečnilo dotazníkové šetření	64
Tabulka 17- Struktura respondentů v dotazníkovém šetření	70
Tabulka 18- Alokace finančních prostředků pro MAS Český Západ	72
Tabulka 19- Předpokládané hodnoty monitorovacích indikátorů.....	74

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1- Plánované rozložení finančních prostředků 2007-2013	73
Graf 2- Skutečné rozložení finančních prostředků 2007-2013	73
Graf 3- Otázka č. 5: Ve Vaší obci nebo sousedních obcích je několik kulturních památek. Vypište je prosím, a ohodnoťte jejich stavebně technický stav.	75
Graf 4- Otázka č. 6: Víte, zda byla některá z památek ve Vašem okolí během posledních deseti let opravována?	75
Graf 5- Otázka č. 7: Když se podíváte na náves/náměstí ve Vaší obci, řekl byste, že náves/náměstí je ve:.....	77
Graf 6- Otázka č. 8: Pokud byla v obci provedena rekonstrukce návsi či náměstí, kdo opravu financoval?	77
Graf 7- Otázka č. 10: Myslíte si, že do Vaší obce přijíždí turisté, kteří se v obci zastaví?	79
Graf 8- Otázka č. 11: Když se podíváte na Vaši obec a sousední obce, domníváte se, že je ve Vašem okolí zajímavá nabídka turistických cílů a atraktivit?.....	80
Graf 9- Otázka č. 14: Když se podíváte na pole, louky a lesy v nejbližším okolí, jak byste ohodnotil péči a údržbu krajiny?.....	82
Graf 10- Otázka č. 16: Myslíte si, že existuje jakákoliv pomoc nebo podpora (např. přístup k informacím, uplatnění na trhu, propagace, apod.) pro malé podnikatele, kterou by jim nabízela obec nebo MAS Český západ?	83
Graf 11- Otázka č. 18: Myslíte, že byste se mohl, pokud byste chtěl nebo potřeboval, přihlásit do nějakého vzdělávacího kursu, rekvalifikačního kursu či semináře?	84
Graf 12- Otázka č. 19: Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti jakéhokoliv kursu, programu či semináře, který pořádala obec nebo MAS Český západ?	85
Graf 13- Otázka č. 2: Z jakého zdroje získáváte nejvíce informací o činnosti MAS Český západ? (Otázka je určena pouze respondentům, kteří uvedli, že již o MAS Český Západ slyšeli).	87

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vývojové fáze institucionalismu.....	16
Obrázek 2- Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR dle ČSÚ.....	27
Obrázek 3- Typologie venkovského prostoru ČR podle potenciálu rozvoje.....	27
Obrázek 4- Komplex dílčích rozvojových složek.....	30
Obrázek 5- Hlavní prvky v přístupu Leader	36
Obrázek 6- Území působnosti MAS Český Západ	53
Obrázek 7- Rozložení projektů [%] v území MAS dle obcí.....	66
Obrázek 8- Rozmístění dotací v území působnosti MAS Český Západ	67

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Území MAS Český Západ v rámci Plzeňského kraje	98
Příloha B: Struktura organizace MAS Český Západ.....	99
Příloha C: Fiche opatření v návaznosti na ISÚ a PRV.....	100
Příloha D: Dotazník pro veřejnost.....	101
Příloha E: Formulář pro řízený rozhovor	108
Příloha F- Monitorovací indikátory jednotlivých fichí	110

ABSTRAKT:

Předložená diplomová práce pojednává o problematice rozvoje venkova. Konkrétně se zabývá činností místní akční skupiny Český Západ a jejím působením na rozvoj území v uplynulém programovém období 2007-2013. Aktivita místních akčních skupin by měla vést k větší snaze veřejného, neziskového i soukromého sektoru o rozvoj venkovských území, což by mělo přispívat i k tvorbě sociálního kapitálu.

Cílem práce je zhodnotit dosavadní činnost místní akční skupiny Český Západ, a především provést evaluaci cílů a priorit stanovených ve Strategickém plánu LEADER na programové období 2007-2013. Vyhodnocení cílů bylo provedeno pomocí několika metod, první metodou byla obsahová analýza dokumentů, především strategického plánu či Integrované rozvojové strategie území. Následovala analýza rozmístění realizovaných projektů v území působnosti MAS. Dále bylo provedeno dotazníkové šetření, dotazována byla široká veřejnost z celého území působnosti místní akční skupiny. Poslední metodou bylo uskutečnění řízených rozhovorů s odborníky, kteří se podílejí na funkci místní akční skupiny Český Západ jako celku.

Klíčová slova: Místní akční skupina, LEADER, rozvoj venkova, MAS Český západ, sociální kapitál

ABSTRACT:

Presented diploma thesis deals with issues of rural development. The thesis specifically concerns activities of local action group Český Západ and its influencing of area development during last programming period 2007 to 2013. Activity of local action groups should lead to bigger effort of public, non-profit and private sector to develop rural areas, which should also contribute to creation of social capital.

The goal of this thesis is to evaluate up to now activity of local action group Český Západ and mainly evaluate objectives and priorities determined in Strategic Plan LEADER for programming period 2007 to 2013. Objectives evaluation was executed using several methods, firstly by content analysis of documents, especially analysis of the Strategic Plan or Integrated Area Development Strategy. Followed by analysis of placement of the implemented projects in territory of LAG. Further was executed a questionnaire survey by questioning the general public from all over the area of activity of local action group. The last evaluation method used was method structured interview with experts participating in local action group Český Západ as a whole.

Keywords: Local Action Group, LEADER, rural development, LAG Český západ, social capital

1. ÚVOD

Přístupů k vymezení venkova existuje celá řada. Podle většiny metodických přístupů je území České republiky z větší části možno označit jako venkovské (Nunvářová 2014). O venkovu mluvíme v případě, že se jedná o spojitě území, které je složeno z volné krajiny a sídel. Vnímání venkova může být do značné míry subjektivní, abychom však tento pojem mohli uchopit a pracovat s ním, je potřeba ho nějak objektivně vymežit, nejčastěji se používá rozdělení dle ukazatele hustoty zalidnění, která je udávána v počtu obyvatel vztažených na km^2 (MU 2014). Například Evropská unie využívá pro klasifikaci venkova metodiku Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), dle této metodiky můžeme považovat obec, která má hustotu zalidnění nižší než 150 obyvatel/ km^2 za obec venkovskou. Podle podílu venkovských obcí v regionech (metodika se uplatňuje na regiony NUTS 3, což v České republice odpovídá krajům) se území člení do tří skupin, první skupinou jsou výrazně městské regiony, které v ČR zastupuje pouze Praha, druhou skupinou jsou významně venkovské regiony, v této kategorii najdeme 12 krajů Česka, jediný kraj Vysočina spadá do poslední skupiny převážně venkovských regionů (Bínek a kol. 2011). Dle Nunvářové (2014) lze obecně říci, že na území v České republice, které můžeme nazvat jako venkovské, žije přibližně 25 % obyvatel a především tento prostor zabírá kolem 75 % rozlohy Česka.

Vzhledem k tomu, že většina území České republiky je venkovem, je nutné zaobírat se otázkou rozvoje venkovských oblastí, které již delší dobu nejsou spojeny pouze se zemědělstvím, problematika rozvoje venkova je tak komplexním tématem. Řešení nabídla Evropská unie, když v roce 1991 zavedla iniciativu LEADER (Propojování akcí hospodářského rozvoje venkova). Hlavním cílem metody LEADER je podpořit spolupráci aktérů na venkově do takové míry, aby se stali zcela soběstačnými a nezávislými na dotacích z Evropské unie. Vzhledem k tomu, že existuje několik typů venkova, a téměř každé venkovské území má jiné potřeby, je velmi důležité, aby o rozvoji venkova bylo rozhodováno především na místní úrovni, tedy metodou zdola nahoru.

Z metody LEADER vychází, a princip zdola nahoru používají místní akční skupiny (MAS), díky nimž se mohou obce zapojit do péče o své prostředí. Místní akční

skupina je tvořena aktéry z neziskového, soukromého a veřejného sektoru, ti se snaží na geograficky homogenním území o budování partnerství, sjednocování obyvatel a obecně o aktivizaci občanů v území působnosti místní akční skupiny. Důležitým prvkem jsou tedy místní aktéři, kteří velmi dobře znají území, kde žijí a jejichž prostřednictvím dochází k upevňování a budování sociálních sítí.

Tato diplomová práce se zabývá právě rozvojem venkova, metodou LEADER a místními akčními skupinami, konkrétně Místní akční skupinou Český Západ, která působí na území Plzeňského kraje v okresech Tachov a Plzeň- sever. První část práce je zaměřena na teoretická východiska, jsou zde stručně popsány institucionální směry, problematika sociálního kapitálu, dále rozvoj venkova a s ním spojené místní akční skupiny a metoda LEADER. Druhá část práce vychází z těchto teoretických předpokladů a zabývá se analýzou činnosti Místní akční skupiny Český Západ především v nedávno ukončeném programovém období 2007-2013. Výstupy práce mohou sloužit jako informační podklady právě pro MAS Český Západ, ale i ostatním aktérům, kteří se zabývají problematikou rozvoje venkova se zaměřením zejména na činnost místních akčních skupin a metodu LEADER.

2. METODIKA A CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení plnění cílů a priorit stanovených ve Strategickém plánu LEADER Místní akční skupiny Český Západ-Místní partnerství. Motivem pro tuto práci je vyhodnocení naplnění cílů programového období 2007 – 2013, které si sledovaná MAS sama stanovila. Poslední projekty uplynulého programovacího období byly realizovány v průběhu roku 2014. Nyní stojí všechny místní akční skupiny před novými výzvami a připravují strategické plány na programové období 2014-2020, dále také provádějí závěrečné evaluace za předchozí období. Vzhledem k tomu, že MAS Český Západ ještě nevydala závěrečné hodnocení SPL 2007-2013, mohla by některé poznatky ze závěrů této diplomové práce použít jako podklad pro vlastní evaluaci.

K získání odpovědí na výzkumné otázky, které jsou stanoveny, bude použito několik metod, nejprve bude provedena analýza programových dokumentů MAS, dále se uskuteční na celém území regionu Český Západ dotazníkové šetření, které bude zaměřeno na širokou veřejnost. V neposlední řadě se uskuteční řízené rozhovory s hlavními představiteli MAS Český Západ, metodika je podrobněji popsána v kapitole 7.1.

Na základě zaměření práce na evaluaci činnosti MAS Český Západ v programovém období 2007-2013 byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

Otázka č. 1: Došlo k naplnění cílů a priorit stanovených ve Strategickém plánu LEADER Místní akční skupiny Český Západ v období 2007-2013?

Otázka č. 2: Byla podpora v rámci Strategického plánu LEADER Místní akční skupiny Český Západ v období 2007-2013 rovnoměrně rozložena do celého území působnosti MAS? Dochází k rovnoměrnému regionálnímu rozvoji?

Otázka č. 3: Daří se v rámci činnosti MAS Český Západ a realizovaných projektů informovat veřejnost a projektech a obecně činnosti MAS Český Západ, jak bylo plánováno?

V diplomové práci jsem si stanovil dvě hypotézy, které vychází z následujících tvrzení a informací. **První hypotézou je, že na celém území působnosti MAS Český Západ bude docházet k rovnoměrnému regionálnímu rozvoji.** To vychází z tvrzení, které uvádí Jančák a kol. (2010), podle kterých by měly dosídlené periferní oblasti vykazovat obecně nižší míru angažovanosti obyvatel. Nízký vztah k území a tím i nižší angažovanost obyvatel v periferních dosídlených oblastech vychází dále ze studie Šmídové (2010, str. 63). Na současné situaci se projevuje to, že v padesátých letech minulého století jsou do vysídlené oblasti „*přímo umisťování či nepřímo tlačeni ti, kteří jsou sami vytěsňováni odjinud: slovenští Maďaři, čeští repatrianti, cikáni/Romové, řečtí běženci a jiné skupiny. Vysídlené a osídlené prostředí je novými usedlíky často osvojované jako provizorium*“. Vzhledem k tomu, že území MAS Český západ leží v dosídlené periferní oblasti, předpokládám, že území nebude vykazovat výrazné regionální rozdíly a potvrdí se tak obecně nižší zájem obyvatel v tomto území.

Druhá hypotéza vychází ze samotné činnosti MAS Český Západ. Vzhledem k tomu, že MAS Český Západ působí již od roku 2004 a v hodnocení Ministerstva zemědělství 2010-2012 se umístila dvakrát v kategorii A a jednou v kategorii B, tedy mezi úspěšnými MAS, které jsou velmi aktivní a sami aktivizují své území působnosti, předpokládám, že veřejnost bude mít o její činnosti povědomí. **Druhou hypotézou tedy je, že obyvatelé žijící na území působnosti MAS Český Západ budou mít o její existenci a činnosti dobré povědomí.**

3. INSTITUCIONÁLNÍ SMĚRY

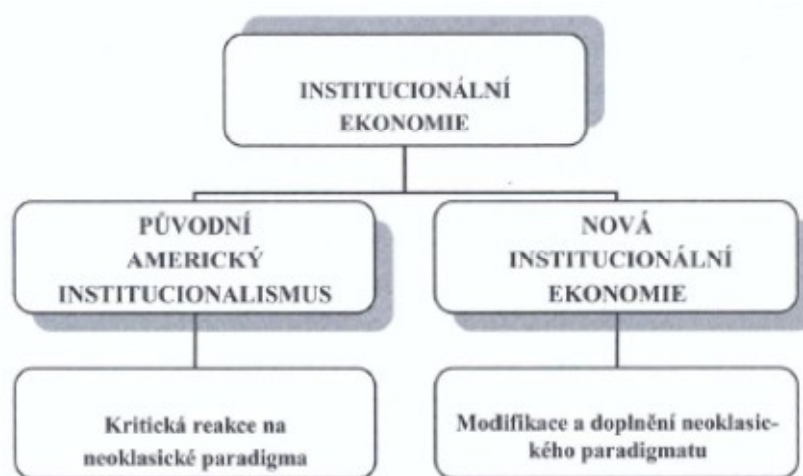
Institucionalismus je myšlenkovým směrem, existujícím více než jedno století. Proti marxismu, keynesiánství nebo neoliberálním přístupům však nepatří mezi tzv. hlavní proudy, institucionální i neinstitucionální směry nikdy nebyly podobně uplatněny v politické praxi, přesto tvoří poměrně podstatnou část novodobého ekonomického myšlení (Blažek 2011).

Země, ve které se institucionální ekonomie vyvíjela nejvíce, byly Spojené státy. Zde se začaly rozvíjet velké korporace, docházelo k využívání nových technologií. Díky tomuto technologickému pokroku a velkým institucionálním a strukturálním změnám, se od 90. let 19. století věnovala zvýšená pozornost institucím (Liška 2011).

Hlavním představitelem institucionální ekonomie je Thorstein Veblen, který pocházel ze Spojených států. Tento ekonom sice nikdy nevytvořil souvislou ekonomickou teorii, ale vnesl do ekonomie snahu pokoušet se odpovědět na otázky typu „jak“? namísto dosavadních „proč“?. Veblen ostře kritizoval klasickou a neoklasickou teorii a pokusil se oproti těmto teoriím odpovědět na otázku, jak dochází ke kulturním a ekonomickým změnám ve společnosti (Blažek 2011).

Institucionální ekonomie lze rozdělit do dvou hlavních skupin (Obrázek 1). První z nich je *původní americký institucionalismus*, který působil v období od 90. let 19. století až do 2. světové války a těsně po ní. Za zakladatele je považován výše zmíněný Thorstein Veblen a John R. Commons. Druhou skupinou je pak *nová institucionální ekonomie*, která je uplatňována od 60. let 20. století až do současné doby. O zakladateli není v literatuře jednoznačná shoda. Někdy je za autora názvu považován Oliver Williamson, nebo se také uvádí, že nová institucionální ekonomie je samostatnou odnoží od roku 1937, kdy vyšel článek Ronalda Coase „Podstata firmy“ (Liška 2011). Dle Hodgsona (2004) původní americký institucionalismus (čili stará institucionální ekonomie) zkoumá vliv institucí na cíle a preference lidí, význam je více přikládán celému socio-ekonomickému systému. Oproti tomu nová institucionální ekonomie vychází ze studia jednotlivce.

Obrázek 1: Vývojové fáze institucionalismu

Zdroj: Převzato z Liška 2011

Dle Lišky (2011) jsou pro ekonomy, kteří se zabývají institucionalismem, společné 4 obecné rysy (Tabulka 1)

Tabulka 1- 4 obecné rysy institucionalismu

Předmětem zkoumání jsou instituce	Hlavním bodem ekonomického zkoumání institucionalistů jsou instituce, ať již formální či neformální.
Proces evoluce institucí	V průběhu času dochází ke změnám institucí. Podobně jako v Darwinově evoluční teorii záleží i u institucí na přežlém vývoji a „přežijí“ jen ty nejlepší, ty které zastarají a nehodí se již soudobé společnosti, se musí buď přizpůsobit, nebo zaniknou a nahradí je instituce nové.
Ekonomická činnost a její institucionální formy mají různorodé cíle	Ekonomické instituce se vyvíjí a mohou mít více různorodých cílů
Orientace na řešení praktických problémů	Institucionalisté většinou brání spotřebitele či drobné podnikatele a farmáře proti větším zájmovým skupinám.

Zdroj: Vlastní zpracování dle Lišky (2011)

3.1 Institucionální teorie regionálního rozvoje

Richard Nelson (1998) ve svém článku uvádí, že se tzv. ekonomie středního proudu nevěnuje třem problémovým oblastem. První oblastí je vznik technologií, inovací a proces učení, tyto faktory dle Nelsona zapříčiňují trvalé narušení ekvilibria, tedy rovnováhy trhu, která je předpokladem neoklasické teorie. Blažek (2011 a 2014) uvádí, že tento proces závisí na konceptu path dependence (závislost na zvolené cestě a historickém vývoji), určitým způsobem je možnost narušení ekvilibria závislá také na roli náhody a na některých předem neurčitelných faktorech.

Druhou problémovou oblastí je dle Nelsona fungování firem, které mnozí ekonomové podceňují, dostatečně se nezabývají vztahy ke konkurentům, subdodavatelům, také způsob řešení konkrétních problémů se v různých firmách liší.

Poslední klíčovou oblastí jsou instituce. Nelson rozlišuje instituce na formální (organizace s adresou) a neformální (hodnoty, zvyky). Liška (2011) upozorňuje, že noví institucionalisté přísně rozlišují mezi pojmy instituce a organizace. Instituce jsou chápány jako pravidla, určují co je dovolené a co zakázané. Organizace se pak vytvářejí na základě institucí či mohou sloužit k jejich uplatňování.

Blažek (2014) uvádí tzv. trojí pojetí institucí:

- 1. Neformální-** jedná se o ustálené zvyky, normy, obyčeje, rutiny, obvyklé vzorce chování, vše nazývané kulturou společnosti.
- 2. Formální-** právní rámec, mají zákonnou podobu, patří sem instituce ekonomické (definují např. vlastnická práva), nebo instituce politické- pravidla pro politické procesy (Liška 2011). Mohou to být např. pravidla a předpisy, kterými se musí řídit MAS.
- 3. Organizace-** Dle Lišky (2011) lze organizace rozdělit na: ekonomické (odborné, družstva, banky), vzdělávací (univerzity, školy), společenské (církve), a politické (parlament, vláda, politické strany).

Teorie regionálního rozvoje, které lze nazvat institucionální, spojuje to, že se věnují alespoň jedné ze tří oblastí uvedené Nelsonem, na jejich základě objasňují příčiny nerovnoměrného regionálního rozvoje (Blažek 2011). Metodologií

institucionálních teorií je kvalitativní analýza, naopak je spojuje odpor k matematizaci a statistickému testování hypotéz (Blažek 2014).

3.1.1 Teorie učících se regionů

Otázkou, na kterou se snaží odpovědět teorie učících se regionů je, jak je možné, že úspěšné regiony si jsou schopny dlouhodobě udržet svoji pozici (Blažek 2014). Dle Lundvalla (1994 v Morgan 2007) se vzhledem k zrychlujícímu se tempu ekonomiky a globálním změnám, stalo know-how hlavním zdrojem firem pro udržení si konkurenceschopnosti, která není brána jako cenová konkurence, ale jako konkurence postavená na inovacích a stálém zlepšování výrobků a služeb (Blažek 2011). Florida (1995) tvrdí, že hlavním zdrojem tvorby hodnoty a hospodářského růstu je lidská mysl, tedy schopnost učit se, získávat vědomosti a vytvářet kulturní klima, v kterém by mohlo docházet k tvorbě inovací, přesně takové prostředí by mělo být základním předpokladem pro fungování místních akčních skupin.

Důležitým prvkem teorie učících se regionů je utřídění a analýza procesů, které vedou v regionu k vzniku schopnosti tvorby nových poznatků a vědomostí (Blažek 2011). Další hlavní složkou této teorie rozlišení kodifikovaných a nekodifikovaných znalostí. (Lundvall 1994 v Morgan 2007, Maskell a Malmberg 1999). Kodifikované znalosti (codified knowledge) je možné zapsat pomocí instrukcí do manuálu, proti tomu nekodifikované znalosti (tacit knowledge) není možné standardizovat, můžeme je získat pouze pomocí vlastních zkušeností a praxí, právě tyto znalosti jsou důležité pro dosažení konkurenční výhody. Blažek (2011) ovšem upozorňuje, že v realitě není toto členění čistě dichotomické, nelze striktně oddělit kodifikované a nekodifikované znalosti, jedná se spíše o kontinuum.

Nabývání znalostí člení Lundvall (1992 v Blažek 2011 str. 192) na čtyři typy:

- 1) učení praxí, např. něco vyrábím (*learning by doing*),
- 2) učení užíváním (*learning by using*),
- 3) učení hledáním (*learning by searching*)
- 4) učení spoluprací (*learning by interacting – nekodifikované znalosti*)

Úspěch regionu záleží např. na minulých zvycích či systému na podporu podnikání, nejdůležitější tedy není samotná existence půdy, pracovní síly a kapitálu (Amin 2001 v Blažek 2011). Hudson (1999) tvrdí, že se k přístupu o znalostech a učení musí přistupovat opatrně a nesmí se přitom zapomínat na další institucionální faktory, které mohou být neméně důležité a jsou také základem regionální konkurenceschopnosti.

Další důležitý pojem, o kterém se zmiňuje Blažek (2011) je institucionální hustota. Tím jsou myšleny různé institucionální formy, které jsou v regionu a jsou důležité pro tvorbu inovací a rozvoj regionu. Jedná se tedy o „souhrn sociálních, kulturních a institucionálních forem a podpor, které jsou k dispozici firmám“ (Blažek 2011, s. 192-193). To mohou být např. neziskové agentury či sdružení podnikatelů.

Amin and Thrift (1994 v Keeble 1999) říkají, že institucionální hustota je mnohostranný koncept. K její tvorbě přispívá řada faktorů, autoři se je pokusili vymezit do čtyř skupin. Prvním, a dle nich nejdůležitějším faktorem, je přítomnost institucí všech možných druhů- firem, finančních institucí, rozvojových agentur, vzdělávacích agentur a dalších. Příkladem by mohla být i přítomnost místních akčních skupin v území, případně neziskových agentur, snažících se o rozvoj venkovských území. Druhým faktorem je vysoká úroveň interakcí mezi institucemi v dané oblasti. Instituce musí vykazovat vysokou úroveň kontaktů, spolupráce a výměny informací. Třetím faktorem je struktura dominance a povaha koalic mezi aktéry, to by mělo vést ke kolektivní reprezentaci zájmů a ke kontrole nepoctivého chování. Posledním faktorem je vzájemná informovanost aktérů o tom, že jsou zapojeni do společné iniciativy.

3.2 Sociální kapitál

Sociální kapitál je velmi široký a mnoha autory různě definovaný koncept. Ve své práci využiji tento koncept ve stejné teoretické rovině jako Majerová, Kostecký a Sýkora (2011), tito autoři ve své studii používají pojmu sociálního kapitálu v souvislosti s rozvojem regionu, dále se věnují sociálnímu kapitálu na venkově a problematice místních akčních skupin.

Sociální kapitál je odvozen ze sociálních vztahů (Adler, Kwon 2002), přehled různých definic od několika jiných autorů je zobrazen v Tabulce 2, Sýkora a Matoušek (2008, s. 2) ho definují takto: „Sociální kapitál představuje specifickou přidanou hodnotu vyplývající z kvality i kvantity sociálních interakcí založených na vzájemně akceptovaných pravidlech sociálních vztahů, důvěře v taková pravidla a instituce je zajišťující pro ostatní aktéry sociální skupiny, sítě či společnosti.“ Jedná se o zvláštní druh kapitálu, který odráží tvář sociálního systému (Pileček 2010). Sociální kapitál není znakem jednotlivců, ale je tvořen vztahy a sociálními interakcemi mezi nimi. Pomocí vztahů mezi jednotlivci se může lépe dosáhnout společných cílů. O rozvíjení sociálního kapitálu by se měla pokoušet celá společnost i jednotliví aktéři.

Sociální kapitál má také vliv na to, zda bude region úspěšný či nikoli. Vysoká úroveň sociálního kapitálu znamená vyšší tempo ekonomického růstu a větší vyspělost regionu. Funkční sociální sítě a důvěra ve společnost mohou vést k lepšímu fungování trhů, naopak nedůvěra ve společnost a nízký sociální kapitál přispívají ke ztrátě konkurenceschopnosti (Majerová, Kostecký, Sýkora 2011). Když hovoříme o sociálním kapitálu, je důležité zmínit také lidský kapitál. Ten je definován jako soubor znalostí, které každý získává během života, užívá je k produkci statků, myšlenek nebo služeb v tržním i netržním prostředí. Je tedy předpokladem, že vysoký lidský kapitál každého jednotlivce je stavebním kamenem pro tvorbu kapitálu sociálního (Kuběnová 2011).

Tabulka 2- Definice pojmu „sociální kapitál“

Burt (1992 in Woolcock 1998, s. 189): „přátelé, kolegové a obecněji kontakty, díky nimž dostáváte příležitosti využívat jejich finanční a lidský kapitál“.
Bourdieu (1986, s. 51): „suma aktuálních nebo potencionálních zdrojů, která vychází z vlastnictví trvalé sítě více či méně institucionalizovaných vztahů a známostí, jinými slovy členství ve skupině, které vybavuje každého člena kolektivně vlastněným kapitálem, tedy různými oprávněními“.
Coleman (1988, s. 98): „...sociální kapitál je definován svou funkcí. Není to jednoduchá entita, ale skládá se z více entit, které mají společné dvě charakteristiky: všechny se skládají z některých aspektů sociální struktury a usnadňují určité činnosti jednotlivců, kteří jsou uvnitř struktury“.
Fukuyama (1995, s. 10): „schopnost lidí spolupracovat pro společný účel ve skupinách a v organizacích“.
Johnston, Gregory, Pratt, Watts (2000, s. 746): „vlastnosti sociální struktury nebo sociálních vztahů, které usnadňují jednání jedinců založené na vzájemné spolupráci a které, jako důsledek, zvyšují hospodářskou výkonnost“.
Lin (2001 in Lin 2008, s. 51): „zdroje zakotvené v sociálních sítích jedince, které mohou být aktivovány skrze vazby v sítích“.
Putnam (1993, s. 167) – „rysy sociální organizace jako důvěra, normy a sítě, které mohou zlepšit efektivitu fungování společnosti usnadňováním koordinovaných akcí“.
Woolcock, Narayan (2000, s. 226) – „normy a sítě umožňující lidem jednat kolektivně“.

Zdroj: Převzato z Pileček 2010

3.2.1 Složky sociálního kapitálu

Sociální kapitál má dvě hlavní složky. První složkou jsou vztahy a kontakty mezi aktéry sociálních sítí a skupin. Složkou, kde dochází k tvorbě sociálního kapitálu, mohou být např. sítě občanské angažovanosti, tedy různá dobrovolná sdružení, pomocí kterých lze snáze dosáhnout společného cíle. Primárně je však sociální kapitál tvořen interakcemi v rodině, ve škole či na pracovišti, je to z toho důvodu, že v zájmovém spolku tráví člověk mnohem menší část času (Majerová, Kostecký, Sýkora 2011). Chalupová, Fiala a Rojík (2013) vymezují několik typů sítí na příkladu podnikání. Prvním typem jsou měkké a tvrdé sítě, měkké sítě aktérům umožňují setkávání a výměnu zkušeností, na členství v těchto sítích nejsou kladeny velké nároky, stačí např. zaplacení členského příspěvku. Sítě tvrdé jsou zaměřeny na konkrétní akce, členství v nich je stvrzeno smluvním vztahem. Druhým typem jsou formální a neformální sítě. Neformální sítě zahrnují vztahy a kontakty přátel, rodiny i obchodních partnerů. Za formální sítě se pak považují vztahy mezi firmami. Nakonec jsou zmíněny vertikální a laterální sítě, které popisují vztahy mezi firmami na základě jejich konkurence a spolupráce.

Druhou hlavní složkou sociálního kapitálu pak je důvěra k ostatním členům skupiny či sítě, celé komunitě nebo společnosti a jejím institucím, patří sem i důvěra ve fungování celé společnosti, autoři uvádějí, že se jedná o tzv. kognitivní stránku sociálního kapitálu, tato stránka zahrnuje kulturu společnosti, konkrétně normy, hodnoty, přesvědčení a postoje. Existuje ještě druhá stránka sociálního kapitálu, tzv. strukturální, pod ní spadají různé formy sociální organizace (pravidla, procedury).

Důvěru, která tvoří druhou složku sociálního kapitálu, lze rozdělit na generalizovanou důvěru, což je obecná důvěra členů určité skupiny v její další členy, ale i důvěra v celou společnost a instituce. Čím je generalizovaná důvěra vyšší, tím vyšší je většinou i úroveň sociálního kapitálu ve společnosti (Sýkora, Matoušek 2008). Dále se rozlišuje partikularizovaná důvěra, která vzniká díky vzájemnému působení členů sociální sítě, na základě konkrétních zkušeností. Další důležitou částí sociálního kapitálu je důvěra v instituce napříč celou společností, hovoříme tedy o institucionální důvěře.

3.2.2 Typologie sociálního kapitálu

Z různých interakcí sociálních skupin a sítí vyplývají různé typy sociálního kapitálu. Nejzákladnější dělení je na silné a slabé vazby. Silné vazby jsou pevné, jedná se o propojené sociální sítě a blízké vztahy. Slabé vazby představují méně silné vztahy, může se jednat o známosti- například spolužáky ze školy, se kterými neudržíme pravidelný kontakt (Granovetter 1973 v Majerová, Kostecký, Sýkora 2011).

Pileček (2010) sestavil možnou typologii forem sociálního kapitálu:

- a) Jako první rozlišuje *individuální a kolektivní* sociální kapitál. Základním rozdílem mezi oběma typy je, zda výhodu získává celá společnost či jednotlivce
- b) Dále můžeme oddělit *strukturální a kognitivní* sociální kapitál. Pod strukturální složku patří různé sociální organizace, jedná se o tzv. instituce s adresou. Kognitivní sociální kapitál zahrnuje normy, přesvědčení, postoje či hodnoty.
- c) Existuje také rozdělení na *občanský a vládní* sociální kapitál. Příklad vztahu mezi těmito formami je uveden v Tabulce 3.

Tabulka 3- Vztah mezi různými formami sociálního kapitálu

Sociální kapitál	Strukturální	Kognitivní
Občanský	klub, sdružení, neziskové organizace, komunita...	normy, přesvědčení, postoje, hodnoty...
Vládní	stát, soudní systém...	zákony, vládní systém...

Zdroj: Převzato z Pileček 2010

- d) Posledním a často používaným dělením sociálního kapitálu je rozlišení mezi vnitroskupinovým, meziskupinovým a hierarchickým sociálním kapitálem.

Vnitroskupinový sociální kapitál (v zahraniční literatuře pod označením bonding, překlad jako vnitroskupinový používají Majerová, Kostecký, Sýkora 2011, v české literatuře se vyskytuje také v překladu jako svazující sociální kapitál- např. Pileček 2010) je definován pomocí silných vazeb mezi jednotlivci, za pomoci vazeb se mohou členové skupiny bránit proti škodlivým vlivům zvenčí (Pileček 2010). Důležitá je vnitřní skupinová loajalita a velká partikularizovaná důvěra vně skupiny. Tento typ

sociálního kapitálu se vyskytuje na menší úrovni sociálních skupin- např. v rodině nebo sousedské komunitě. Vnitroskupinový sociální kapitál má jednak pozitivní důsledky, rodina může pomáhat při hledání práce svému členovi, zároveň to však může být i důsledek negativní, jelikož vztahy mohou být zneužity, a je možné, že bude docházet k protežování členů rodiny či přátel a tím dojde k narušení konkurenčního prostředí (Majerová, Kostelecký, Sýkora 2011). Stejně tak může docházet k prosazování zájmů pouze určitého venkovského spolku např. hasičů, z toho důvodu nebude docházet k rozvoji regionu jako celku.

Meziskupinový sociální kapitál, v anglickém originálu se označuje jako *brinding*, Pileček (2010) používá překlad *přemostňující*, dle Stachové (2008 v Pileček 2010) je tento druh důležitý pro společenský rozvoj a rozvoj občanské společnosti. Jak už napovídá název, dochází zde k přemostňování, a to mezi jednotlivými sociálními skupinami, které jsou relativně samostatné. Díky tomu může docházet k výměně informací, spolupráci a lepšímu dosažení společných cílů (Majerová, Kostelecký, Sýkora 2011). Do této formy kapitálu patří zejména slabé vazby, tedy kontakty mezi známými či obchodními partnery, spojují se lidé napříč sociálními skupinami pomocí např. sportovních klubů nebo zájmových sdružení (Pileček 2010).

Hierarchický sociální kapitál, anglicky *linking*, Pileček (2010) používá termín *spojující* sociální kapitál. Tento typ kapitálu propojuje sociální skupiny s jiným ekonomickým a sociálním statutem, propojuje tedy společenství nižší úrovně s aktéry, kteří mají vyšší mocenskou pozici (Sýkora, Matoušek 2008). Díky těmto vertikálním vazbám je možné, že aktéři na lokální úrovni budou využívat výhody spojené s napojením na instituce centrálního charakteru, aktérům na lokální úrovni je tak dán prostor pro lepší využívání stávajících zdrojů, lepší výměnu informací, popřípadě možnost ovlivnění národních politik (Pileček 2010).

3.3 Regionální identita

Identita může být zastoupena v mnoha formách, velmi důležitý pro formování identity je tzv. prostorový aspekt, který můžeme pojmenovat i jako geografický. Lidé si vytvářejí k území, kde žijí, určitý vztah, tento vztah je dán především historickým vývojem. Podle Breakwella (Brekwell 1992 v Chromý 2003) existuje několik způsobů,

jak si mohou lidé pomocí místa vytvořit vlastní identitu. Důležité je, aby se lidé dokázali od ostatních, dle území kde žijí, dalším bodem je uvědomění si spojitosti života, tato spojitost vzniká žitím po dlouhou dobu na stejném místě, identita dále vzniká pocitem hrdosti na místo, kde žijeme (Chromý 2003).

Identitu lze rozdělit na objektivní, která zahrnuje klasifikace vědeckých disciplín, a na identitu subjektivní, v té se odráží názory obyvatel regionu. Velmi důležité pro budování územní identity lidí je dlouhodobé pouto k území, tak aby došlo k zakotvení v čase, aby měla společnost možnost vybudovat si společné zvyky a tradice. Když se tato kontinuita přeruší, naruší se i vazby v území. V České republice je takto problematické území Sudet, kde do roku 1945 žilo především německé obyvatelstvo, které bylo po konci druhé světové války vyhnáno, takto odsunuto bylo přibližně 3 miliony lidí. Byla snaha toto území alespoň částečně dosídlit lidmi z vnitrozemí, tedy lidmi, kteří neměli k území naprosto žádný vztah, a jednalo se často o sociálně slabší jedince. Takto byla narušena kontinuita v území, zvyky a tradice byly odsunuty spolu s obyvatelstvem. Tyto zvyky a tradice byly budovány velmi dlouhou dobu, lidé, kteří nyní žijí na území Sudet, se snaží budovat nové tradice, jedná se však o velmi dlouhý proces, proto je i územní rozvoj v těchto oblastech poměrně problematický (Šmídová 2010).

4. VENKOV

Téměř každý si pod pojmem venkov něco určitého představí, rozvoj venkova je důležité téma ve společnosti. Většinou se venkov považuje za klidný prostor pro žití, místo, které je vhodné pro rekreaci úzce spjaté s přírodou, velkou roli hraje samozřejmě také produkční funkce zemědělství. Abychom mohli tento prostor rozvíjet, je potřeba si ho přesněji vymezit, vzhledem k tomu, že pojem venkov je poněkud abstraktní, existuje řada problémů při jeho vymezování a tedy i mnoho různých definic (Bínek a kol. 2011).

4.1 Přístupy k vymezování venkova

Bínek a kol. (2011) uvádí, že při vymezování venkova existuje několik paradoxů. Obtížné a nejasné vymezení prostoru je tak jedním z důvodů, kvůli kterým dochází k nepochopení konceptu rozvoje a též nižšího uznání venkova společností. Co je venkovem vnímáme bez dlouhého racionálního uvažování na základě různých znaků. Zásadní otázka, kterou si autoři pokládají je, zda lze venkov jednoznačně a přesně vědecky vymezit a pokud je to možné, je důležité za jakých podmínek a k jakému účelu danou definici použijeme.

Perlín (1999) uvádí, že venkovem je prostor, který spojuje zastavěné území, tedy venkovská sídla, spolu s územím nezastavěným, tedy krajinou. Před zahájením klasifikace prostoru je důležité uvědomit si spojení mezi městem a venkovem, řada autorů tento prostor chápe jako kontinuální, nejedná se tedy o dichotomii s přesně vymezenými hranicemi (Faltová Leitmanová 2012).

Česká republika má oproti okolním státům odlišný charakter osídlení. Problematické je např. zařazení malých měst. V Česku se standardně používá k vymezování venkovských obcí hranice 2000 obyvatel. Jsou však malá města, která mají méně než 2000 obyvatel, oproti tomu zas v některých obcích, zejména na jižní Moravě, žije více než 2000 obyvatel a přitom jsou považovány za typicky venkovské.

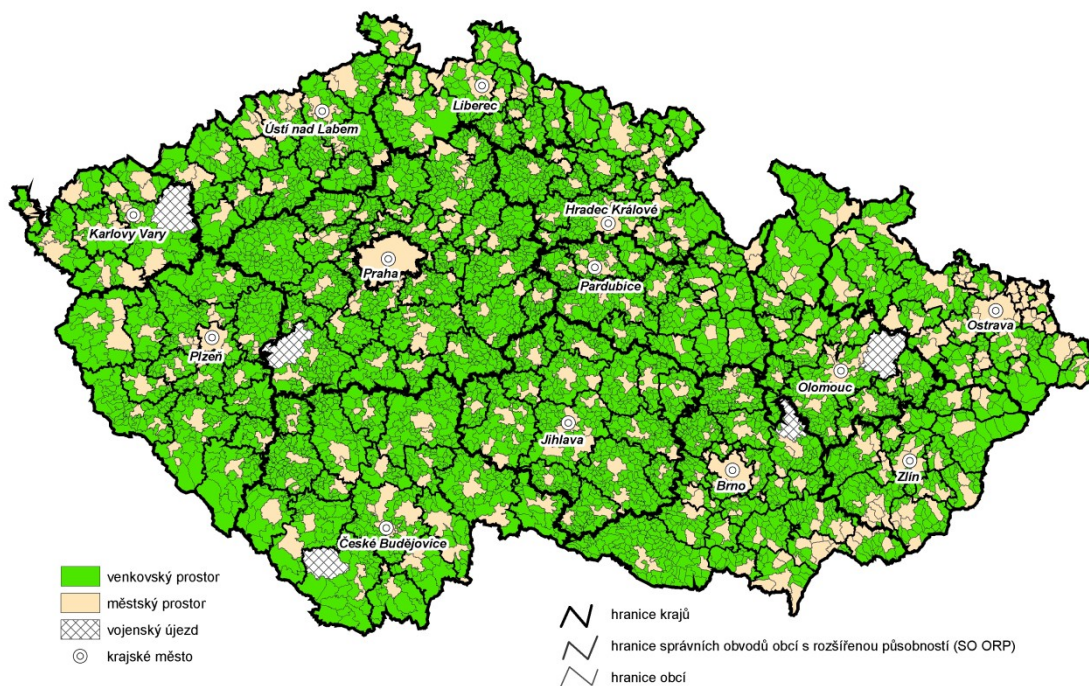
Z hlediska demografie lze tedy za venkov považovat území, které je zřídka osídlené, jedná se o prostor, ve kterém je nízký jak absolutní počet obyvatel, tak i počet obyvatel vztahených na určitou plochu- tedy hustota obyvatel (Majerová, Kostecký, Sýkora 2011). Např. dle metodologie OECD je za venkovskou obec

považována ta, která má nižší hustotu zalidnění než 150 obyvatel/km². Dále metodika OECD vymezuje venkovské oblasti do tří skupin, dle toho kolik procent obyvatel žije v takto vymezených venkovských obcích. První kategorií je převážně venkovské území, které musí splňovat podmínku, že na něm žije více jak 50% obyvatel ve venkovských obcích. Problémem uplatnění této metodiky jsou územní jednotky. Metodika OECD předpokládá pro srovnání v rámci států EU jako sledované srovnatelné jednotky regiony NUTS III, tedy v Česku kraje. Vzhledem k odlišnému způsobu vymezení jednotlivých obcí mezi státy EU jsou pak výsledky deformovány velikostí obcí a tím i počtem obyvatel v kategorii venkovské obce. Podle této metodiky je takto zařazen pouze kraj Vysočina (metodika OECD se vztahuje na území NUTS 3- tedy kraje). Druhou kategorií je převážně městské území, tedy takové území, kde žije ve venkovských obcích méně než 15% obyvatel. Tuto podmínku splňuje v České republice pouze hlavní město Praha. Poslední kategorií, do které spadají všechny zbylé kraje, je významně venkovské území, které se vyznačuje tím, že v něm žije 15-50% obyvatel ve venkovských obcích (Bínek a kol. 2011). Při vymezování území podle hustoty zalidnění je velmi důležité pro jaké jednotky tento ukazatel počítáme. Problém může nastat při malých jednotkách, kdy např. katastrální území mohou mít vysokou hustotu zalidnění. Stejně tak je problematické i velké území, kdy se celý kraj může být považován za venkovský- viz metodika OECD (Perlín 1999).

Mátl a Srnová (2012) uvádějí, že zákon o obcích v České republice nerozlišuje mezi venkovskými a městskými obcemi. Tento zákon uvádí, že obcí je takové sídlo, které má obecní či městský úřad. Městem je pak ta obec, která byla jako město ustanovena předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR nebo obce, které do roku 1990 měly tzv. Národní výbor nejméně III. stupně. Jednu z variant vymezení pro statistické účely provedl Český statistický úřad (Obrázek 2), dle této metodiky jsou za venkovské považovány ty obce, které mají méně než 2000 obyvatel a také obce velikostí do 3000 obyvatel, ve kterých je hustota zalidnění menší než 150 obyvatel/km².

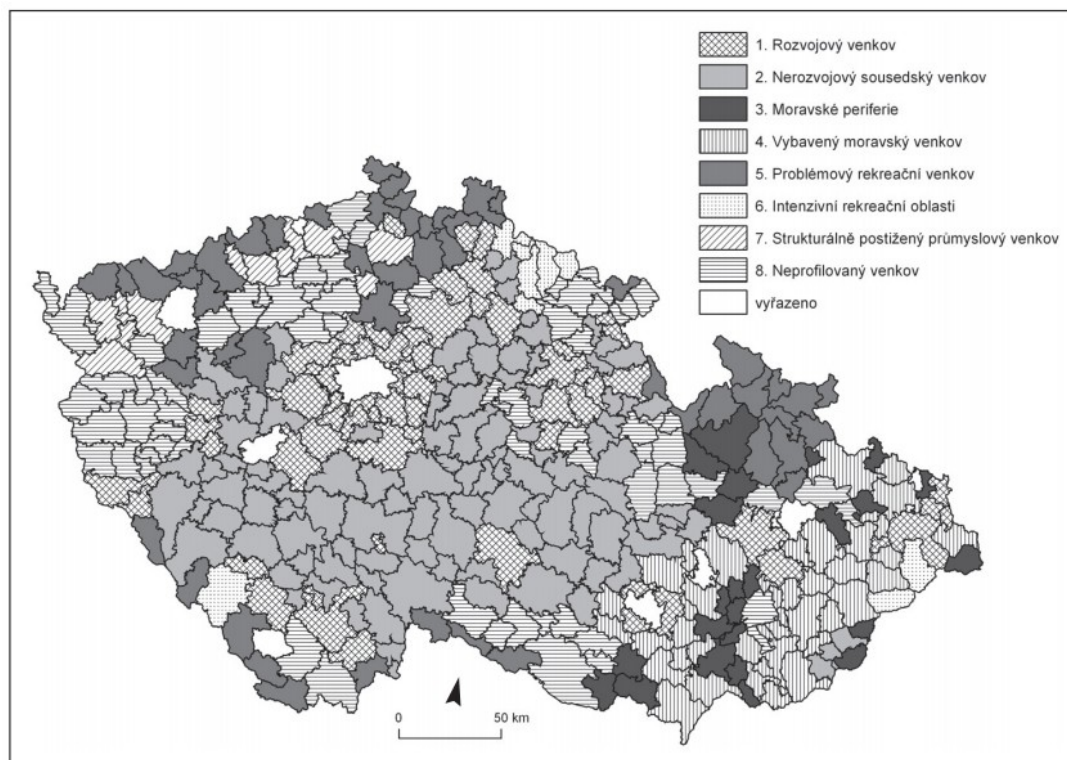
Kromě statického členění pak existují další specifické klasifikace, které někdy zdůrazňují určité charakteristiky. Mnohem lepší je provést tzv. komplexní členění, které je ovšem velmi složité, jako příklad povedeného komplexního členění uvádí Bínek (2011) práci doktora Perlína z roku 2010. Tato klasifikace je průmětem jednotlivých venkovských území se společnými znaky a charakterem (Obrázek 3).

Obrázek 2- Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR dle ČSÚ

Zdroj: ČSÚ, Postavení venkova v krajích ČR, 2009

Obrázek 3- Typologie venkovského prostoru ČR podle potenciálu rozvoje

Zdroj: Perlín 2010

Perlín (1999) dále vysvětluje pojem venkovské sídlo, které lze kromě statistické definice vymezit i řadou jiných kritérií. Statistické vymezení je vhodné zejména pro soubor velkého počtu sídel, když zkoumáme malý počet venkovských sídel lze provést podrobnější šetření a prozkoumat dané sídlo např. z hlediska urbanistického, architektonického či sociálního, podrobnější přehled je uveden v Tabulce 4 (Faltová Leitmanová 2012).

Tabulka 4- Kritéria pro vymezení venkovských sídel

1	Velikostní znaky	Počet obyvatel, hustota zalidnění, rozloha
2	Veřejná správa	Postavení obce ve struktuře veřejné správy
3	Sociální znaky	Tradicionalismus, konzervatismus, sdílení společné historie
4	Architektonické znaky	Zejména nízkopodlažní stavby, individuální výstavba
5	Ekonomické znaky	Zaměstnanost v zemědělství, vyjížďka do zaměstnání
6	Urbanistická struktura	Venkovská sídla mají rozvolněnou zástavbu, jsou v nich zemědělské statky, je v nich nízký podíl zastavěných ploch
7	Historické	Některá sídla získala v minulosti městská práva, jsou tedy městy, ostatní sídla jsou vesnice
8	Statistické	Venkovské sídlo je takové, které má méně než stanovený počet obyvatel (např. 2000 či 3000 obyvatel)

Zdroj: Upraveno dle Faltová 2012 a Perlín 2010

Jak už bylo naznačeno výše, vymezení pojmu „venkov“ není nijak formálně dáno, rozlišení mezi venkovem a městem záleží na přístupu, podle kterého se budeme pokoušet tento prostor definovat. Dle Binka (2011) existují tři základní účely, pro které se venkov dá vymezit. Prvním z nich je vymezení venkova pro statistické účely. Druhým jsou specifické klasifikace venkovských území. Posledním hlediskem je vymezení venkovských obcí pro uplatnění rozvojových nástrojů, tento způsob vymezení musí být zcela exaktní, protože je spojen s rozdělováním veřejných finančních prostředků. Způsoby, kterými se nejčastěji vymezuje venkov, jsou uvedeny v Tabulce 5.

Tabulka 5- Nejčastější způsoby vymezení venkova

1	Počet obyvatel či hustota zalidnění, lze i kombinovat
2	Statut dané obce, podle právních norem příslušného státu
3	Charakter a hustota zástavby a architektonický ráz obce
4	Podíl přírodních ploch nebo zastavěných ploch na celkové rozloze obce
5	Dle infrastruktury, občanské vybavenosti a dostupnosti služeb (z nekomerční sféry- školství, zdravotnictví, kulturní a sportovní zařízení apod.)
6	Vybavení obcí institucemi (pošta, matriční či stavební úřad)
7	Dopravní dostupnost nebo vzdálenost od větších center
8	Zaměstnanost v sektorech a odvětvích (např. v primárním sektoru)
9	Další různé ekonomické, sociální, demografické či environmentální indikátory

Zdroj: Zpracováno dle Mátl a Srnová 2012

4.2 Rozvoj venkova

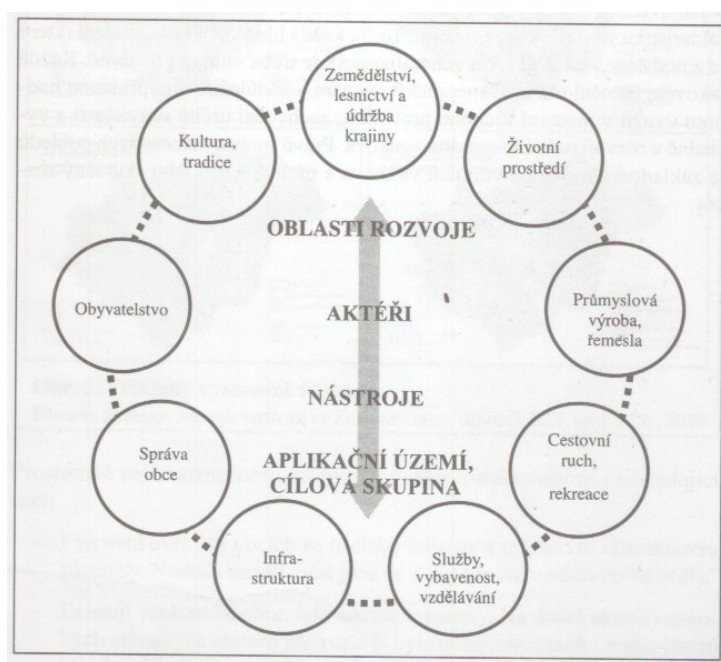
Stejně jako definice venkova samotného je složitý a problematický i jeho rozvoj. V průběhu let se změnila ekonomická struktura a zemědělství na venkově nedominovalo jako dříve (Mátl a Srnová 2012). Spíše než produkční funkce nyní převládá péče o krajinu a její údržbu. Zaměstnanost v zemědělství se snížila z počtu 627 tisíc pracovníků v roce 1989 na 173 tisíc v roce 2007 (Bínek a kol. 2010).

Faltová (2012) tvrdí, že rozvojový potenciál venkova můžeme chápat jako rozdíl mezi zdroji, které máme k dispozici a zdroji, které by měly nebo mohly být. Vzhledem k tomu, že je každý region jiný, je obtížné přesně určit, co vše by takový rozvojový potenciál měl představovat. Přesto autorka uvádí tyto dvě základní dimenze, do kterých lze rozdělit rozvojový potenciál (Boháčková, Hrabánková 2009 v Faltová 2012):

- Podmínky, které lze označit jako hmotný potenciál (jedná se o podmínky materiálního a přírodního charakteru).
- Schopnost využít výše zmíněný hmotný potenciál. Důležitý je pro něj lidský potenciál, který pod sebou skrývá aktivitu, kvalifikovanost, ochotu a schopnost lidí v každém regionu. Tento potenciál by měl využívat jednak stávající podmínky a zdroje, ale také se pokusit o vyhledávání netradičních či alternativních zdrojů.

Rozvoj venkova je tvořen souborem jednotlivých rozvojových složek, tyto složky se pak vzájemně ovlivňují, to znamená, že pokud dochází k rozvoji jedné složky, může dojít i k rozvoji v dalších složkách systému (Obrázek 4). Úspěšnost či neúspěšnost obce je dána vnitřními a vnějšími faktory. Vnitřním faktorem je populace, obyvatelstvo je chápáno jako výše popsany sociální kapitál, vnějším faktorem je pak rozpočet obcí, který je do jisté míry závislý na vedení obce, ale největší vliv mají přerozdělovací procesy ve státním rozpočtu (Faltová Leitmanová 2012).

Obrázek 4- Komplex dílčích rozvojových složek

Zdroj: Svobodová 2009 v Binek a kol. 2011

Otázkou je, jaké oblasti na venkově jsou nejvíce problematické a potřebovaly by zlepšit, aby se na venkově udržela patřičná kvalita života a nedocházelo např. k úbytku obyvatel, zejména těch mladých. Kromě dostupnosti plynového připojení, vodovodu či kanalizace je důležitá také občanská vybavenost tedy, zda je v obci např. lékař, základní či mateřská škola, ale také obchod s potravinami. Úroveň rozvojového potenciálu se často vyhodnocuje pomocí SWOT analýzy, podrobným prozkoumáním území se zjistí, které faktory představují pro rozvoj obce silné a slabé stránky, a také příležitosti a hrozby. Příklad ze SWOT analýzy potřeb venkova, kterou ve své práci o budoucnosti venkova uvedl Mátl a Srnová (2012) je v Tabulce 6.

Tabulka 6- Potřeby venkova zobrazené pomocí SWOT analýzy

Silné stránky	Slabé stránky
Kulturní dědictví venkova pro rozvoj turistiky	Nevyhovující dopravní infrastruktura
Ekologická kvalita života na venkově	Nedostateční dostupnost a obslužnost veřejnou dopravou
Přírodní potenciál pro rozvoj turistiky	Nedostatek pracovních příležitostí
Vysoký podíl lesů	Nízká podnikatelská aktivita
Příležitosti	Hrozby
Zlepšení možností čerpání dotací a financí z fondů EU a tuzemských zdrojů	Slabá konkurenceschopnost zemědělských produktů na evropském trhu
Větší zapojení obyvatelstva do rozhodování o podobě venkovské krajiny	Negativní ovlivnění kvality životního prostředí, pokračující eroze půdy
Posílení perspektivy školství na venkově	Oslabení vztahu obyvatel k místu jejich bydliště, zapříčiněné velkým množstvím času tráveného mimo domov
Zajištění přístupu k základním službám zejména pro znevýhodněné skupiny obyvatel	Neudržitelnost rozsahu a kvality veřejných služeb

Zdroj: Upraveno dle Mátl a Srnová 2012

4.2.1 Politika rozvoje venkova EU

Evropská unie se snaží uplatňovat aktivní politiku rozvoje venkova, pomocí této politiky se snaží dosáhnout cílů, které se přímo týkají venkova a jeho obyvatel. V roce 2008 měla Evropská unie 27 členských států, venkovské oblasti představovaly dokonce 91% území těchto států a žilo v nich více než 56% obyvatel. Jedná se tedy o velké území s velkým počtem dotčených lidí, je tedy zřejmé, že problematice rozvoje venkova EU věnuje mimořádnou pozornost, posílení této politiky je jednou z hlavních priorit.

Venkovské oblasti v EU zasahují značné problémy, dochází zde k úbytku kvalifikovaných pracovních sil, vývoj v sektoru služeb není progresivní jako ve městech, a průměrný příjem na obyvatele je zde nižší než ve městech. Stejně tak se ve venkovské oblasti skrývá i velký potenciál k rozvoji, tento potenciál se snaží politika EU využít. Venkov je zdrojem surovin, důležitá je i hodnota prostředí a možnost rekreace. Aby lidé chtěli pracovat a žít na venkově, je velmi důležitá existence různých služeb a dostatečné infrastruktury.

Společná politika rozvoje venkova je přínosná ze dvou hlavních důvodů. Každý členský stát by mohl mít svoji politiku rozvoje venkova, která by byla nezávislá na ostatních státech, uplatňována by byla jen na území příslušného státu. Tento postup by však nepřinesl dostatečnou efektivitu, jelikož zdaleka ne každý stát může dosáhnout na takovou politiku, kterou potřebuje. Dále také některé oblasti politiky rozvoje venkova mají větší rozsah a nejsou tak omezeny státními hranicemi, jedná se např. o problematiku znečištění ovzduší. Společnou politiku rozvoje venkova EU ovlivňuje do určité míry každý členský stát, financována je pak z hlavního rozpočtu EU a dílem také ze státních rozpočtů členských států. Struktura politiky rozvoje venkova je členěna v období 2007 - 2013 do několika tematických os. Tyto osy jsou také součástí Programu rozvoje venkova ČR (PRV) (Evropská komise 2008). Politika rozvoje venkova je druhým pilířem Společné zemědělské politiky, jejím cílem je např. zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, nebo podpoření diverzifikace hospodářství ve venkovských oblastech. V období 2007-2013 byl první pilíř (společná organizace trhů) podpořen 80 % z částky 55 miliard euro, druhý pilíř pak 20 % této částky (Euroskop 2015).

4.2.2 Program rozvoje venkova ČR pro období 2007-2013

Program rozvoje venkova slouží v České republice k získání financí, které poskytuje Evropská unie prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (MZe 2015). Tento fond (European Agricultural Fund for Rural Development-EAFRD) je nástrojem společné zemědělské politiky EU, jehož prostřednictvím se podporuje rozvoj venkova. Jedná se především o zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, diverzifikaci hospodářství venkova, zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech (Euroskop 2015b). PRV na období 2007-2013 byl schválen Výborem pro rozvoj venkova Evropské komise 23. 5. 2007, finanční podporu zprostředkovává Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), jenž je akreditovanou platební agenturou, která kromě EAFRD poskytuje dotace i z dalších fondů (např. z Evropského rybářského fondu).

Program rozvoje venkova je dělen do čtyř os dle zaměření, jednotlivé osy mají pod sebou další konkrétní opatření (MZe 2014b):

OSA I- Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

- 1.1. Opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací
- 1.2. Opatření přechodná pro Českou republiku a ostatní nové členské státy EU
- 1.3. Opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

- 2.1. Opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy
- 2.2. Opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

- 3.1. Opatření k diverzifikaci hospodářství venkova
- 3.2. Opatření ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech
- 3.3. Opatření týkající se vzdělávání a informování hospodářských subjektů, působících v oblastech, na něž se vztahuje osa III

OSA IV – Leader

- 4.1. Implementace místní rozvojové strategie
- 4.2. Realizace projektů spolupráce

Poslední osu PRV tvoří technická pomoc, která zahrnuje zřízení a provoz celostátní sítě pro venkov a dále pomoc s přípravou, hodnocením a sledováním v rámci programu (SZIF 2015).

4.2.3 Program rozvoje venkova ČR pro období 2014-2020

Program rozvoje venkova ČR na programové období 2014-2020 byl oficiálně schválen Evropskou komisí dne 26. 5. 2015. Finanční podpora tohoto programu je ve výši 3,1 miliardy eur, z toho 2,3 miliardy poputuje ze zdrojů Evropské unie, zbytek

bude dodán z rozpočtu ČR. Program se věnuje především tématům spojených s ekosystémy v rámci zemědělské produkce, konkrétně s jejich zachováním, obnovou a zlepšením, a to pomocí plošných opatření. PRV podporuje různé oblasti v šesti prioritách, každá z nich v sobě nese určitý tematický cíl (Tabulka 7). Problém představuje proti minulému období např. zrušení podpory rekonstrukce kulturních památek, dále je zrušena i podpora kultivace veřejných prostranství. Problém by mohlo představovat chybějící zaměření na podporu seniorů, kterých v evropských zemích stále přibývá.

Tabulka 7- Podporované oblasti a tematické cíle PRV 2014-2020

Priorita	Popis Priority	Tematické cíle
1	Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	Investice do výzkumu, vývoje a inovací pro praxi
2	Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů	Podpora malých a středních podniků. Zkvalitnění systému vzdělávání
3	Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství	Zkvalitnění systému vzdělávání
4	Zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím	Omezování přírodních rizik, povodní a ekologické zátěže. Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství. Zkvalitnění systému vzdělávání
5	Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu	Snižování energetické náročnosti ekonomiky. Zkvalitnění systému vzdělávání
6	Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech	Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla. Fungující sociální systém a boj proti chudobě

Zdroj: Vlastní zpracování dle MMR 2015

5. METODA LEADER

Pod pojmem Leader se skrývá původně francouzská zkratka „Liaison entre actions de développement rural“, což přeloženo do češtiny znamená „Propojování akcí hospodářského rozvoje venkova“ (Evropská komise 2006). Binek (2011) zdůrazňuje, že by se mělo jednat především o chápání pojmu Leader jako metody spolupráce, a to ve všech sektorech a oblastech venkova. Hlavním cílem dotací v rámci tohoto programu je tzv. nastartování spolupráce struktur venkova do té míry, že aktéři na venkově budou soběstační a dále nezávislí na dalších dotacích. Autor se domnívá, že v České republice je v převážné většině pojem Leader chápán spíše jako zdroj příjmů než jako metoda, pomocí které by mělo docházet k rozvoji venkova. Dokazuje to tím, že mezi lety 2005-2008 bylo založeno velké množství místních akčních skupin, hlavně z důvodu, aby se mohly dostat k evropským dotacím, následné projekty, které byly realizovány, nelze označit jako dobrý příklad spolupráce mezi sektory.

5.1 Hlavní principy metody Leader

Jak už bylo zmíněno výše, Leader je především metoda. Jejím hlavním cílem je ukázat jak se má postupovat v případě rozvoje venkovských oblastí, tradiční opatření politiky venkova naopak zdůrazňují spíše „co“ je třeba udělat. Vzhledem k tomu, že existují různé typy venkova, je důležité, aby rozhodnutí o rozvoji území byla činěna především na místní úrovni a pomocí zapojení místních aktérů. Metoda Leader je naplňována pomocí sedmi klíčových přístupů (Obrázek 5), ty můžeme popsat zvlášť, ale je třeba zdůraznit, že všech sedm těchto přístupů tvoří sadu nástrojů, které se vzájemně doplňují a nemohly by bez sebe fungovat (Evropská komise 2006).

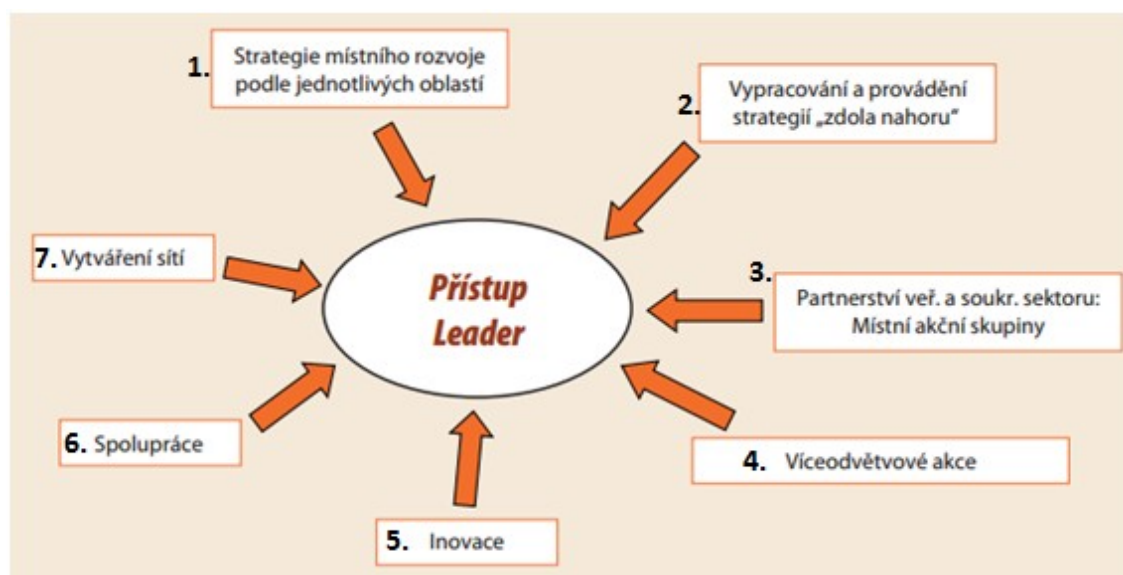
1. Strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí:

Pod rozvojem dle jednotlivých oblastí si můžeme představit tzv. místní přístup. Oblast, ve které se bude uplatňovat politika, by měla být malá, stejnorodá, území by mělo být spojeno tradicemi, pocitem sounáležitosti, dále je důležité, aby lidé měli k místu vztah a spojovaly je společné potřeby a očekávání, či touha po získávání nových

znalostí, jak je tomu v teorii učících se regionů. Výběrem takovéto oblasti dojde k lepšímu odhalení vnitřního potenciálu i možných překážek v rozvoji území.

Podmínkou zvolení oblasti nemusí být administrativní hranice, které již existují (v případě ČR např. okres), důležité je, aby území nabízelo dostatečné množství zdrojů, ať už finančních, hospodářských či lidských. Definice jednotlivých místních oblastí není zcela pevně dána, statický je pouze počet obyvatel, ten se musí pohybovat mezi 10 a 100 tisíci obyvateli (Evropská komise 2006).

Obrázek 5- Hlavní prvky v přístupu Leader

Zdroj: upraveno dle- Evropská komise 2006

2. Přístup Bottom- Up

Bottom-Up je tzv. progresivní metoda plánování, pomocí tohoto přístupu se snažíme dosáhnout rozvoje cestou „zdola nahoru“. Cíle se stanovují na nejnižším možném stupni hierarchie, postupně dochází k začlenění se do vyšších úrovní až ke globálním cílům a strategiím (Management 2013).

Přístup zdola nahoru je hlavní myšlenkou celé metody Leader. Je založen na předpokladu, že lidé žijící v určitém území znají nejlépe jeho nedostatky i to kde může být ukrytý rozvojový potenciál. Zapojit se do tohoto přístupu by měli všichni místní aktéři, tedy různé sociální a hospodářské zájmové skupiny, veřejné i soukromé instituce,

ale i veřejnost jako celek. Všichni tito aktéři by se měli aktivně zapojit při zpracování místní strategie rozvoje, jenž vychází z analýzy silných a slabých stránek regionu (Evropská komise 2006).

Uvádí se, že pouze jednosměrný přístup by mohl být nevýhodný, důležitá je kombinace přístupu Bottom-Up spolu s přístupem Top-Down- tedy přístupem „shora dolů“. U přístupu shora dolů se nejprve stanoví globální cíle a způsob jak jich dosáhnout, tyto obecné cíle se pak dále rozvíjí a konkrétně formulují na nižší organizační úrovni. Kombinaci obou přístupů můžeme označit jako obousměrné plánování (Management 2013).

3. Partnerství veřejného a soukromého sektoru: Místní akční skupiny (MAS)

Důležitou součástí metody Leader je zřizování místních partnerství, která se nazývají „místní akční skupina“. Jejich úkolem je propojit veřejný, soukromý a podnikatelský sektor, formulovat strategii místního rozvoje a uplatňovat ji na území kde MAS působí (MZe 2012c). Více o problematice MAS je uvedeno níže v kapitole 4.3.

4. Usnadňování inovací

Zavádění inovací na venkově je velmi důležité, nemusí se jednat přímo o radikální inovace, které se ve venkovském prostředí těžko vytvářejí, to je dáno tím, že venkov má omezenou úroveň lidských zdrojů, zároveň je nízká propojenost s výzkumnými středisky a vývojovými centry. Možnému vzniku inovací napomáhá dostatečná svoboda, která je dána místním akčním skupinám. Inovací na venkově může být know-how, které bylo vyvinuto v jiné oblasti. Inovace je třeba chápat v komplexním širokém pojetí, inovace může být zavedení nového produktu či procesu, z tohoto hlediska se dá říci, že inovací v rozvoji venkova je zavedení samotného přístupu Leader a uplatňování jeho sedmi rysů (Evropská komise 2006).

5. Integrované a víceodvětvové akce

Je důležité, aby strategie místního rozvoje nebyla jednostranně zaměřené, mělo by docházet k propojení více odvětví, integraci různých subjektů- hospodářských, kulturních či sociálních. Takto propojené akce a projekty, které jsou obsažené v rozvojových strategiích, mohou tvořit jeden velký funkční celek (Evropská komise 2006).

6. Vytváření sítí

Aby mohlo dojít k šíření a výměně různých zkušeností a know-how mezi místními akčními skupinami, venkovskými oblastmi a státní správou je nutné podpořit tvorbu sítí. Síť je tvořena propojením lidí z různých venkovských oblastí, pomocí takové sítě dochází nejen k šíření zkušeností a znalostí o rozvoji venkova, ale je možné i šíření výše zmíněných inovací.

Vznik sítí a jejich využívání může podporovat navazování kontaktů mezi skupinami Leader. Existuje více typů sítí, hlavním typem jsou tzv. institucionální sítě, které jsou podporovány Evropskou unií, a finanční prostředky na ně poskytuje Evropská komise (Evropská komise 2006).

Na mezinárodní (evropské) úrovni je vytvořena „Evropská síť pro rozvoj venkova“ (ENRD). ENRD byla vytvořena v roce 2008 za účelem pomoci členským státům s realizací Programu rozvoje venkova. Tato síť by měla sloužit jako hlavní pojítko pro sdílení nápadů zkušeností z praxe politiky PRV jednotlivých členských států. ENRD tvoří především místní akční skupiny, organizace pro rozvoj venkova a také Celostátní síť pro venkov (ENRD 2014).

Činnost Celostátní sítě pro venkov v České republice byla zahájena v listopadu roku 2008, stalo se tak v rámci nařízení Komise, která toto nařízení uložila všem členským státům EU. V ČR je zřizovatelem Sítě Ministerstvo zemědělství, její hlavní náplní, podobně jako u ENRD, je sdílení zkušeností a jejich předávání subjektům, které se podílejí na rozvojových aktivitách venkova (MZe 2009b). V Akčním plánu Sítě je uvedeno sedm cílů, které se snaží zajistit efektivní funkci Programu rozvoje venkova (Tabulka 8).

7. Spolupráce

Místní akční skupiny podporují v rámci Strategického plánu Leader samostatně své projekty. Ke zlepšení činnosti MAS a rozvoji jejího území však může přispět i uskutečnění nějakého společného projektu s jinou MAS či jiným venkovským územím. Takováto spolupráce může přispět ke zlepšení místní funkce MAS, díky součinnosti více skupin na projektu může dojít i k překonání kritického množství zdrojů, na které by samostatně MAS nedosáhla. V rámci společných projektů dochází také k předávání znalostí a zkušeností spojených s rozvojem venkovských území. Metoda Leader zahrnuje dva možné typy spolupráce. První z nich je spolupráce mezi venkovskými územími jednoho státu, spolupráce je možná především mezi MAS, ale nevylučuje se ani zapojení jiných rozvojových aktérů. Druhou možností je spolupráce nadnárodní, ta probíhá mezi skupinami, které využívají metodu Leader, jedná se o skupiny ze dvou a více členských států, možná je i spolupráce se státy mimo EU v případě, že budou využívat podobný přístup k rozvoji venkova.

Tabulka 8- Cíle Celostátní sítě pro venkov

1	Seskupit organizace a státní správu zapojenou do podpory rozvoje venkova a zemědělství.
2	Vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem
3	Podpořit implementaci a hodnocení politiky rozvoje venkova a zemědělství sdružením expertů.
4	Sběr informací a údajů o nejlepší praxi, osvědčených postupech.
5	Organizace seminářů, setkání a pracovních sekcí týkajících se subjektů podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství
6	Vytvoření databáze expertů a poradců + systém certifikace poradců pro venkov a zemědělství osy III a IV PRV
7	Být komunikačním a marketingovým nástrojem Programu rozvoje venkova a podpořit atraktivitu venkovského území České republiky

Zdroj: MZe, Akční plán Celostátní sítě pro venkov 2009a

5.2 Historie iniciativy Leader

Společná zemědělská politika (SZP) byla vytvořena již v roce 1957, z počátku byly její cíle spojené hlavně se zemědělstvím, jako např. zvýšení produktivity zemědělství pomocí technického rozvoje či zajištění spravedlivé životní úrovně zemědělců, samotná podpora rozvoje venkova jako celku neexistovala. Ke konci 80. let začala procházet SZP reformami (MZe 2013).

V roce 1991 došlo k zahájení iniciativy Leader I, která se uplatňovala do roku 1993. Leader I zahrnoval dva záměry, které byly provázané. Prvním záměrem bylo zvyšování rozvojového potenciálu oblastí venkova prostřednictvím místních akčních skupin. Druhým záměrem byla podpora přístupu bottom-up pomocí MAS, tím mělo docházet k integrovanému rozvoji oblastí venkova (Majerová, Kostecký, Sýkora 2011).

V roce 1994 vstoupil v platnost program Leader II, který působil až do roku 1999. Oproti předchozí iniciativě byl Leader II více rozsáhlý, kladl důraz na tzv. přenositelné inovační projekty, ty představovaly pro rozvoj venkova využívání nových přístupů, jako je využívání nových technologií a know-how pro získání konkurenceschopnosti služeb a výrobků z venkovských oblastí. Dále se v Leader II prosazovala více mezinárodní spolupráce, jejíž rozvoj byl zpočátku velmi pomalý, bylo to dáno především tím, že MAS nejvíce protežovaly rozvojové projekty, které se týkaly zejména místního prostředí. Mezinárodní spolupráce se začala prosazovat až ke konci období, kdy se více než polovina aktérů Iniciativy zapojila do některého příhraničního projektu (Čepelka 2001). Dalšími prioritami bylo např. zlepšení kvality života ve venkovských oblastech či využívání přírodních a kulturních zdrojů (Lošťák a Hudečková 2008 v Majerová, Kostecký, Sýkora 2011).

Mezi roky 2000-2006 byla v platnosti iniciativa Leader+, jejímž cílem bylo prosadit kvalitní projekty s trvale udržitelnými účinky či projekty prostřednictvím nichž docházelo k tvorbě pracovních míst. Politika byla uplatňována na všech územích EU, území muselo splňovat podmínku, aby na něm žilo mezi 10 a 100 tisíci obyvateli, tedy taková území kde je dostatek zdrojů, jak finančních tak lidských. Hlavními aktéry byly MAS, které se podílely na tvorbě meziregionální i přeshraniční spolupráce, tvorbě sítí a uplatňovaly v území strategie rozvoje venkova (Čepelka 2011). Leader+ předčil

rozsahem území, které pokrýval, i výší finanční podpory předešlé Iniciativy (Tabulka 9).

Česka republika se zapojila do programu Leader v roce 2004, tedy v roce vstupu do Evropské unie, ještě před vstupem do EU využívala ČR program SAPARD (Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova). Kandidátské země mohly program využívat v období 2000-2006, nejdéle ale do data vstupu do EU. SAPARD měl za úkol pomoc kandidátským zemím v řešení problémů a úkolů, zaměřoval se na strukturální změny v zemědělských sektorech a ve venkovských oblastech. Program byl cílen především na podporu zemědělství, na které bylo uvolněno i více finančních prostředků než na sektor rozvoje venkova (Strukturální fondy 2015).

Tabulka 9- Rozsah jednotlivých iniciativ Leader

Iniciativa Leader	Počet MAS	Celková rozloha dotčených oblastí v km²	Financování EU v EUR
Leader I	217	367 000	442 milionů
Leader II	906	1 375 144	1 755 milionů
Leader+	893	1 577 389	2 105,1 milionů

Zdroj: Evropská komise 2006

5.3 Místní akční skupina (MAS)

Činnost místních akčních skupin (v angličtině označovaných jako Local Action Group- LAG) je založená na bázi spolupráce v rámci tripartity, kterou tvoří veřejný, soukromý a neziskový sektor (MZe 2009d). Přístup místního partnerství je originálním a velmi důležitým bodem metody Leader. Úkolem MAS je provádění strategie místního rozvoje, dále MAS pomocí rozhodování a rozdělení finančních zdrojů napomáhají ke stimulaci trvale udržitelného rozvoje (ELARD 2015).

5.3.1 Vymezení místních akčních skupin

Místní akční skupina by měla podnítit aktivitu občanů ve venkovských oblastech, mělo by docházet k budování partnerství a důvěry, sjednocení obyvatel regionu a zapojování do dobrovolných činností. Jak už naznačuje název je důležité, aby v MAS byli zapojeni místní obyvatelé, konkrétně musí být složena z více než 50% místních obyvatel, to mohou být drobní podnikatelé, zemědělci či zástupci neziskových organizací, které nejsou řízeny státem (Evropská komise 2006).

Z právního hlediska může být MAS vedena jako spolek, obecně prospěšná společnost a u některých dříve založených MAS je možná právní subjektivita ve formě zájmového sdružení právnických osob. Další nutné organizačně právní podmínky pro existenci MAS jsou tyto:

1. MAS musí mít strukturu organizace, kterou zastupuje minimálně manažer, administrativní pracovník, statutární zástupce, účetní, programový a monitorovací výbor a výběrová komise. Toto jsou minimální požadavky na vnitřní strukturu organizace, je samozřejmě možné ji jakkoli rozšířit po organizační i technické stránce.

2. MAS musí mít projednanou a schválenou strategii místního rozvoje, tato rozvojová strategie se v průběhu programového období může inovovat.

3. Aby mohl někdo být členem konkrétní MAS, musí mít na území její působnosti bydliště či sídlo, nebo musí být prokazatelné, že v daném území působí.

Další podmínky pro vymezení MAS můžeme označit jako geografické. Území MAS musí být takové, na kterém žije minimálně 10 tisíc a maximálně 100 tisíc obyvatel, přičemž v něm nesmí být obce, které mají více než 25 tisíc obyvatel. Dále je MAS tvořena regionem, který má hustotu obyvatel nižší než 150 obyv./km², a lze ho považovat za geograficky homogenní území (MZe 2009d).

5.3.2 Funkce místních akčních skupin

Základní rolí místních akčních skupin je vytvoření a uplatňování strategie místního rozvoje, dále má MAS na starost správu finančních zdrojů a rozhoduje o tom,

jak budou zdroje rozděleny. MAS by měla podporovat tvorbu sociálních sítí pomocí propojení veřejných a soukromých aktérů, dále by měla pracovat se všemi zájmovými skupinami v místě její působnosti, takto dochází ke konstrukci či upevnění vazeb mezi aktéry v území, funkční sítě vytvořené tímto procesem jsou důležité pro úspěch MAS v určitém území.

Uplatňování metody Leader by se nemělo řídit naprosto striktně danými pravidly, při použití této metody se předpokládá, že MAS se pokusí postupovat pomocí inovativních a kreativních činností. Cílem MAS je jakési nastartování zájmu obyvatel o rozvoj jejich prostředí, a to takovým způsobem, aby nešlo pouze o jednorázové akce, ale aby se aktivita směřující k rozvoji území stále zvyšovala, v nejlepším případě by se mělo dospět až ke stavu, kdy region bude naprosto soběstačný, a nebude již potřeba dotačních programů EU (ELARD 2015).

Ve Strategickém plánu LEADER (SPL) jsou uvedeny základní údaje o konkrétní místní akční skupině a jejím území, dále je provedena SWOT analýza podle níž se stanoví strategie, ve které jsou uvedeny cíle, priority a opatření (Fiche). MAS vypisuje tzv. výzvy, do kterých se mohou s projektem přihlásit žadatelé o přidělení dotace. Hodnotící komise pak podle předem stanovených bodovacích kritérií určí, které projekty budou určeny k podpoře a které nikoli. SPL je součástí Integrované strategie území (ISÚ) konkrétní MAS. Je proto nutné, aby mezi SPL a ISÚ byla rovnováha, zaměření se pouze na SPL je chybou, dokonce to odporuje samotným principům metody Leader. MAS by měla stále pracovat s celým svým územím působnosti a se všemi obyvateli, právě názor široké veřejnosti je velmi důležitý, měla by se zapojovat do diskuzí o SPL, ISÚ, projektech, které by mohly být uskutečněny v místě jejich bydliště, a obecně by se mělo diskutovat o rozvoji venkovských oblastí jako celku. Jako platformy pro setkání s veřejností může MAS organizovat různé semináře, workshopy či veřejné diskuze.

5.3.3 Historie MAS a programu Leader v ČR

Historie programu Leader sahá v České republice přibližně do roku 2002, v této době začaly vznikat první místní akční skupiny. Po vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004 se rozběhl program Leader ČR, který využíval finanční prostředky ze státního

rozpočtu ČR vždy na příslušný rok. Tento program fungoval mezi lety 2004-2008, byl určen pro místní akční skupiny, ale i ostatním místním aktérům, kteří chtěli realizovat projekty pro rozvoj venkova. Na Leader ČR bylo vymezeno téměř 300 milionů korun, navazoval na program SAPARD a snažil se zavést principy Leader+. Program byl uplatňován v mikroregionech, kde žilo od 10 do 100 tisíc obyvatel, přičemž hustota zalidnění musela být menší než 120 obyvatel/km², města s více než 25 tisíci obyvateli nebyla zahrnuta. Pomocí programu mělo dojít k podnícení aktivit místních aktérů se společnou strategií rozvoje, takto se měla podpořit místní ekonomika, snížit úbytek obyvatel zapříčiněný migrací, ale také obohatit kulturní a společenský život. Hlavním obecným cílem programu bylo využití potenciálu venkovských území v dlouhodobém měřítku, pomocí inovačních a originálních myšlenek.

Mezi lety 2004-2008 se do programu přihlásilo 197 místních akčních skupin, přijata byla pouze necelá polovina žádostí. Počet přijatých žádostí se každý roky pohyboval kolem 20, nejvíce jich bylo přijato v roce 2007, konkrétně bylo 24 přijatých žádostí (MZe 2009d). Nejméně úspěšný byl rok 2008, kdy do něj bylo přihlášeno pouze 5 MAS, kvůli tomuto nízkému zájmu nedošlo k realizaci očekávaných 480 investičních projektů, ve skutečnosti byly finanční prostředky rozděleny jen na 451 projektů. Nízký zájem byl především z důvodu překrývání se s programem Leader 2007-2013, přihlášením se do programu Leader ČR 2008 by MAS ztratily možnost žádat o dotace ze IV. osy Programu rozvoje venkova.

Program Leader ČR si stanovil tyto tři specifické cíle:

1. Nové formy zlepšení kvality života ve venkovských oblastech
2. Nové formy posílení místního ekonomického prostředí
3. Nové formy zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů

V rámci těchto specifických cílů bylo možné realizovat různé typy investičních projektů, čerpání finančních prostředků bylo možné např. na nákup zemědělských strojů, obnovu kulturních památek nebo charakteristických stavebních prvků sídel a krajiny či na obnovu a budování nových vhodných ploch a prostorů pro podnikání

v cestovním ruchu. Jak už bylo zmíněno výše, realizovalo se 451 projektů, a vyčerpano bylo 98,5% možných finančních prostředků (MZe 2008).

Současně s programem Leader ČR běžel i program Leader+, jeho programové období probíhalo mezi lety 2000-2006, Česká republika se do něj zapojila až se vstupem do EU a využívala ho tedy jen mezi roky 2004-2006, účast v tomto programu nebyla příliš vysoká, MAS si teprve osvojovaly obecné principy metody Leader, většina aktivních MAS se zaměřila pouze na Leader ČR, do programu Leader+ se přihlásilo 30 místních akčních skupin, vybráno z nich bylo pouze 10 (MZe 2009d).

5.4 Program Leader v ČR v období 2007-2013

Leader se v programovém období 2007-2013 stal součástí Programu rozvoje venkova, kde byl veden jako metodická Osa IV, která se naplňovala pomocí realizace cílů opatření os I – III. Cílem IV. Osy bylo posílení ekonomické soběstačnosti, kvality života ve venkovských oblastech, zachování a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví, a to pomocí realizace místní rozvojové strategie a spolupráce místního partnerství, tím mělo docházet ke zlepšení řízení a mobilizace vnitřního rozvojového potenciálu venkova.

Osa IV Leader byla dále členěna do třech různých opatření. Prvním opatřením byla „Místní akční skupina“. MAS v rámci tohoto opatření realizují SPL Leader. Pro výběr MAS, kterým byla poskytnuta podpora, se použila kritéria přijatelnosti, která byla posuzována Státním zemědělským intervenčním fondem a vybrána byla hodnotitelskou komisí, která byla stanovena Ministerstvem zemědělství a vybírala ve dvou kolech dle bodového hodnocení, které MAS budou podpořeny. Mezi výběrová kritéria patřily podmínky, které byly v souladu s metodou Leader, např.: MAS musí tvořit vhodné partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, musí mít vhodnou organizační strukturu, MAS musí působit na homogenním území, které nabízí dostatek lidského, finančního a hospodářského kapitálu. Cílem opatření byl růst konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a kvality života na venkově, dále mělo docházet k diverzifikaci ekonomických činností na venkově (MZe 2014b). Dle databáze Národní sítě Místních akčních skupin ČR (NSMAS 2015) fungovalo v období 2007-2013 181 místních

akčních skupin, z toho jich 111 čerpalo podporu z Programu rozvoje venkova, zbylých 70 MAS nebylo k podpoře vybráno, nebo neprojevily o čerpání zájem, tyto MAS můžeme označit jako neaktivní.

Druhým opatřením Osy IV Leader byla „Realizace místní rozvojové strategie“. V rámci tohoto opatření se poskytovala podpora projektům, které byly harmonizovány se Strategickým plánem Leader určité MAS. Každá místní akční skupina musela minimálně jednou ročně provést výběr projektů, které budou určeny k podpoře, a to na základě stanoveného bodového hodnocení. Podpora vybraným projektům byla poskytována formou přímé dotace, maximální výše výdajů na jeden projekt činila 2 miliony Kč. Tomuto opatření byla věnována i největší podpora, z celkových prostředků IV. Osy muselo být minimálně 73,2 % určeno na toto opatření.

Posledním opatřením byla „Realizace projektů spolupráce“, pomocí tohoto opatření byla poskytována podpora na projekty na národní či nadnárodní úrovni. Cílem bylo nastartovat spolupráci mezi MAS jednak ve členských zemích EU, ale i na území třetích zemí. Projekty určené k podpoře byly vybrány Státním zemědělským intervenčním fondem na základě bodového hodnocení. Formou podpory byla přímá dotace, s tím, že 20 % zdrojů bylo hrazeno z národního rozpočtu, zbylých 80 % poskytla Evropská unie (MZe 2014b).

5.5 Program Leader v ČR v období 2014-2020

Metoda Leader se v novém programovém období 2014-2020 označuje jako komunitně vedený místní rozvoj, anglicky Community-led local development (CLLD). V novém období došlo k rozšíření do ostatních Evropských strukturálních a investičních fondů (ESI), konkrétně se bude jednat, kromě Programu rozvoje venkova, o Integrovaný regionální operační program (IROP), OP Životní prostředí a OP Zaměstnanost.

V rámci implementace Strategie CLLD mohou MAS využít podporu na projekty, které jsou uvedeny dle jednotlivých zaměření v PRV 2014-2020, na který je možno získat až 30 mil. Kč. Je to např. „Předávání znalostí a informační akce“, v rámci tohoto článku lze realizovat různé vzdělávací projekty, jako jsou školení, odborné semináře či informační akce. Dalším článkem je „Lesnická infrastruktura“, sem patří

výstavba a rekonstrukce lesních cest. Pod OP Životní prostředí patří opatření k posílení biodiverzity, a to likvidací a omezováním invazních druhů rostlin, na tento program je určeno pro MAS až 4,4 mil. Kč. OP Zaměstnanost se snaží o zapojení lokálních aktérů do řešení nezaměstnanosti a sociálního začleňování, k tomu by mělo docházet pomocí např. zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů či vytvářením nových pracovních míst. Na OP zaměstnanost může MAS získat až 20 mil. Kč. IROP, na který je určeno až 40 mil. Kč, se snaží zvýšit kvalitu života ve venkovských oblastech, aktivizovat místní potenciál, a to prostřednictvím posílení komunitně vedeného místního rozvoje. Cíl bude naplňován v rámci několika opatření, např. „Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy“, toto opatření zahrnuje budování bezbariérové a bezpečné dopravy, věnuje se řešením pro snižování emisí, ale i budování cyklostezek a cyklotras. Další opatření nese název „Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi“, v rámci tohoto opatření se mohou budovat např. zařízení komunitní péče, nebo sociální bydlení pro osoby v produktivním věku (MZe 2015). Zařízení, která by byla určena pouze pro seniory, zde bohužel nenajdeme, což by mohl být problém, vzhledem k tomu, že dochází k celkovému stárnutí populace.

Novinkou v programovém období 2014-2020 je zavedení tzv. standardizace místních akčních skupin. Tyto povinné standardy by měly odhalit, zda jsou jednotlivé MAS schopné realizovat programy financované z ESI fondů. Standardy by měly udržet činnost MAS co nejvíce transparentní a nediskriminační. Požadavky na MAS jsou rozděleny do 5 skupin, a to: 1. Územní působnost; 2. MAS; 3. Orgány MAS; 4. Kancelář MAS a 5. Institucionalizace MAS (MZe 2014a).

6. MAS ČESKÝ ZÁPAD

6.1 Charakteristika území MAS Český Západ

Místní akční skupiny Český Západ se nachází v Plzeňském kraji, konkrétně na území okresů Tachov a z menší části okresu Plzeň- sever (Příloha A). MAS nyní působí na území 38 obcí, rozloha území působnosti činí přibližně 749 km², dle NSMAS (2015) zde žije 29724 obyvatel.

Region MAS Český Západ se nalézá nedaleko hranic se Spolkovou republikou Německo poblíž turisticky atraktivní oblasti Český les. Celé území lze hodnotit, až na několik výjimek v podobě měst, jako venkovské. Nejvýznamnějšími městy v regionu jsou, kromě dominantního Stříbra s téměř osmi tisíci obyvateli, Planá a městys Chodová Planá, z hlediska cestovního ruchu jsou důležitým sídlem Konstantinovy Lázně, jsou sice nejmenšími lázněmi v Česku, ale pro region jsou velmi důležité (SPL 2011).

Podstatné je zmínit, že zájmové území MAS se nachází v prostoru Sudet, tato skutečnost velmi ovlivnila a dosud ovlivňuje vývoj v tomto regionu. Před druhou světovou válkou zde žila významná většina obyvatel německé národnosti. Po konci války v roce 1945 došlo k odsunu německého obyvatelstva z příhraničního území celého dnešního Česka, tedy i z území regionu MAS. V důsledku tohoto odsunu zaniklo několik sídel, následná politika toto území opomíjela, pokusila se ho sice dosídlit obyvateli z vnitrozemí, jenže tito obyvatelé pocházeli často ze sociálně slabších vrstev, a míra jejich identity s lokalitou a jejím širším okolím byla relativně slabá. V důsledku těchto změn se na území regionu Český Západ ve srovnání s dalším územím Česka zvyšovaly regionální rozdíly. Je proto důležité, aby MAS podporovala i nyní aktivity, které přispějí k nabytí větší identity obyvatel s jejich regionem, může se tak dát pomocí různých kulturních akcí a zavádění či obnovou kulturních zvyků (SPL 2011).

Podmínkou existence MAS je působnost na geograficky homogenním území, které spojuje společné problémy, potřeby i rozvojový potenciál. Pro MAS Český Západ je tímto pojítkem např. nízká hustota zalidnění, která je v regionu 39,7 obyvatel/km². Dále území propojuje podobný krajinný ráz, v regionu je vysoká lesnatost a zachovalé životní prostředí, tedy vhodné podmínky pro potencionální cestovní ruch. Region může

být také hodnocen jako území se silným vlivem zemědělství na krajinu i zaměstnanost. V neposlední řadě je území MAS sjednoceno bohatou společnou historií, což dokazuje řada kulturně historických památek (Střednědobé hodnocení 2011).

Právě kulturní památky v sobě skrývají velký potenciál. I přes změny ve využívání krajiny a jiné vlivy se zachovalo značné kulturní dědictví, v některých sídlech lze nalézt prvky lidové architektury. Řada kulturních památek nemůže využít svůj potenciál pro rozvoj cestovního ruchu především kvůli špatnému stavebně-technickému stavu. Právě chátrání objektů je velkým problémem, o řešení se snaží různé neziskové organizace, které vznikají na podporu záchrany celkového kulturního dědictví, nebo jsou i sdružení jen pro obnovení jedné konkrétní památky. Mezi důležité památky patří např. barokně-gotický klášter v Kladrubech, který je národní kulturní památkou, kompletní potenciál této budovy však není plně využit, právě kvůli horšímu stavu se využívá jen 1/4 komplexu. Turisty hojně vyhledávanou lokalitou je dále zřícenina hradu Buben, která se nachází nedaleko Hracholuské přehrady. Významné je také město Stříbro, jehož historické jádro je vyhlášenou památkovou zónou (SPL 2011).

Životní prostředí v regionu je na poměrně dobré úrovni, je to z toho důvodu, že se zde nenachází žádný větší znečišťovatel. Můžeme zde nalézt i přírodní parky- např. u Úherského nebo Kosího potoka, dále přírodní rezervaci Pod Volfštejnem, nebo přírodní památky, mezi které patří vrch Krasíkov. Přestože jsou velká sídla napojeny na čistírnu odpadních vod, a kvalita vody v tocích je obecně na dobré úrovni, je zde poměrně velký problém s vodní nádrží Hracholusky, která trpí zejména kvůli splachu z nevhodně obhospodařovaných zemědělských pozemků. Kvůli tomuto splachu dochází k tzv. nepřirozené eutrofizaci, voda se nadměrně obohatí o živiny jako je dusík a fosfor, a začne se v ní vyskytovat nadměrné množství sinic. Problém je, že sinice mohou být škodlivé pro zdraví člověka, jejich největší výskyt začíná každoročně přibližně na začátku července, tedy v době, kdy začíná největší turistická aktivita. Přehrada z tohoto důvodu pak nemůže využít plně svůj potenciál pro cestovní ruch, nabízí sice i jiné atraktivita- např. jízdu parníkem či možnost rybaření, ale samotné koupání je po většinu turistické sezony poměrně rizikové. Z těchto důvodů by se měla věnovat dostatečná pozornost otázkám ohledně čištění odpadních vod některých obcí, ale také prosazovat šetrný přístup v zemědělské výrobě (SPL 2011).

6.1.1 Socioekonomická charakteristika území

Podle ČSÚ (2015) můžeme konstatovat, že je v regionu míra nezaměstnanosti vyšší, než je tomu u celorepublikového průměru. Dle nové metodiky ČSÚ byla obecná míra nezaměstnanosti v Česku 6,7 % a v regionu MAS se pohybovala přibližně kolem 8 %. Existují však regionální rozdíly v území, v jeho severní části je obecná míra nezaměstnanosti nižší než v jižní části. Primární úkolem MAS není vytváření velkého množství nových pracovních míst, přesto by se o to měla pokoušet, podpora by měla směřovat zejména do perspektivních oblastí ekonomiky, jako např. služby, drobné podnikání, řemeslná výroba či cestovní ruch. Region MAS (zejména Mikroregion Hracholusky) trpí špatnou vzdělanostní strukturou, vzhledem k tomu je třeba přijmout i pracovní místa, která nejsou náročná na kvalifikaci, to mohou být různé montážní závody. Takovýto druh výroby ovšem neposkytuje dlouhodobé řešení problémů, spíše lze říci, že s sebou problémy přináší. Jednak nepůsobí stimulačně na vzdělanostní strukturu, jelikož až na několik málo pozic se zde neuplatní kvalifikovaní pracovníci, navíc je pravděpodobné, že se zvyšující se životní úrovní dojde k přesunutí do zemí dále na východ (SPL 2011). Přesně takovýto případ postihl v roce 2010 široké okolí Stříbra. Firma Alcoa Fujikura, která zde působila od roku 1993, ukončila po 17 letech výrobu. Ještě v roce 2008 tento koncern, který vyráběl kabelové svazky do automobilů, zaměstnával 2500 lidí, výroba se z ekonomických důvodů musela přesunout na východ do Rumunska, propuštění takového počtu pracovníků mělo vliv, vzhledem k menší velikosti celého regionu, na zvýšení celkové nezaměstnanosti (Finance 2010). Je vidět, že v přítomnosti tzv. velkých montoven nemůžeme hledat perspektivu, tu by měly naopak poskytnout malé a střední firmy, které budou dobře rozmístěny po celém regionu, podpora by tedy měla, spolu s podporou vzdělávání, směřovat sem.

Příležitostí pro region by mohlo být zaměření se na trvale udržitelný cestovní ruch a služby s ním spojené, jako např. provoz restauračních či ubytovacích zařízení. Dále je potřeba podporovat zejména začínající podnikatele tím, že jim bude poskytován poradenský servis ve formě sdílení informací či pomoci s účetnictvím nebo marketingem. Podpora se musí poskytovat, vzhledem k vzdělanostní struktuře regionu, nadále i činnostem související se zemědělstvím, a to takovým způsobem, aby se aktivity

zemědělců diverzifikovaly a udržel se dostatek pracovních míst. Diverzifikací je myšlen zejména částečný přesun od vlastní produkce k péči a údržbě krajiny, v úvahu přichází také provozování tzv. agroturistiky (Střednědobé hodnocení 2011).

6.2 Vývoj MAS Český Západ

O vzniku MAS Český Západ se začalo oficiálně vyjednávat v polovině roku 2003, kdy se ve Stříbře odehrála úvodní konference o založení MAS a zpracování Rozvojové strategie na období 2004-2006. Na tvorbě této strategie se podílelo celkem devět pracovních skupin, které byly rozdělené dle témat, v každé skupině bylo podmínkou, aby v ní byli zástupci veřejného, podnikatelského i neziskového sektoru. Vzniklá Strategie se veřejně projednávala ve druhé polovině roku 2003, po tomto veřejném projednání a přijetí připomínek byla vypracována druhá verze, která byla v polovině března roku 2004 předána na Ministerstvo vnitra spolu s žádostí o registraci. MAS Český Západ vznikla oficiálně k 31. 3. 2004, kdy proběhlo v Bezručicích první Valné shromáždění členské základny, která v té době čítala 40 členů a byla tvořena Stříbrským mikroregionem, Mikroregionem Konstantinolažeňsko a městem Planá (SPL 2011).

MAS Český Západ byla jako jedna z prvních skupin vybrána do programu Leader+, který probíhal mezi roky 2004-2006, přihlásilo se do něj 30 místních akčních skupin z celého Česka, pro jakýsi zkušební provoz jich bylo vybráno deset. Spolu s programem Leader+ běžel i program Leader ČR, do tohoto programu se MAS Český Západ přihlásila v letech 2004-2006, přičemž k jeho uplatňování byla vybrána pro roky 2004 a 2006. Na toto období měla MAS stanoveny ve Strategii šest priorit, které byly zaměřeny na poznávání, zlepšování a navštěvování regionu Český Západ, dále se měla zvyšovat ekonomická soběstačnost a přizpůsobivost zemědělských subjektů, MAS chtěla také navazovat spolupráci s dalšími regiony a posilovat místní partnerství na celém svém území působnosti. V rámci těchto priorit MAS realizovala více než 60 projektů a rozdělila dotace ve výši 23 milionů korun (Tabulka 10).

Tabulka 10- Realizované programy v období 2004-2007

Program	Počet projektů	Dotace [mil. Kč]
Leader ČR 2004	5	4,5
Leader+ 2005-2007	20	12
Leader ČR 2006	7	2,6
Mladé nápady pro Český Západ (Program obnovy venkova)	32	4,1
CELKEM	64	23,2

Zdroj: Zpracováno dle SPL 2011

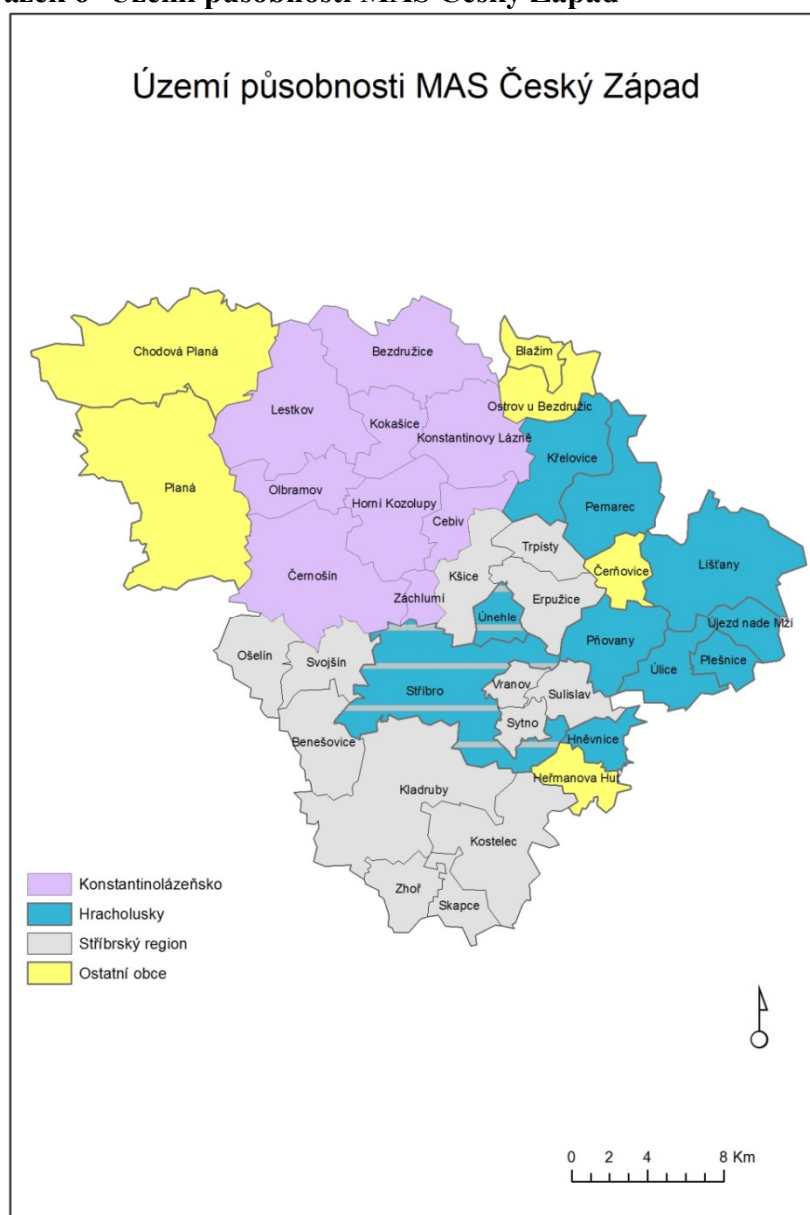
V době založení místní akční skupiny bylo na území působnosti 25 obcí, rozloha zájmového území činila 501 km² a žilo zde něco přes 22 tisíc obyvatel, území se nepatrně rozšířilo v roce 2006, kdy přibyla obec Hněvnice, která však svojí rozlohou ani počtem obyvatel není příliš významná. Naopak opravdu velké rozšíření území MAS přišlo o rok později, tedy v roce 2007. V polovině tohoto roku se zapojilo do činnosti MAS 11 obcí. Přibyl celý Mikroregion Hracholusky, městys Chodová Planá a obce Blažim, Ostrov u Bezdruzic a Čerňovice. Rozloha území působnosti se zvětšila téměř o 230 km², jelikož se jednalo, s výjimkou městyse Chodová Planá, o menší obce, přibyl počet obyvatel v území pouze o necelých pět tisíc. S rozšířením území MAS se rozšířila samozřejmě i členská základna, z původních 39 členů v roce 2004 jejich počet vrostl na 80 v roce 2010. V roce 2015 pak došlo k rozšíření o obec Heřmanova Huť, počet obcí na území působnosti je nyní tedy 38 (Obrázek 6), další rozšiřování území již není prakticky možné, jelikož MAS je ze všech světových stran obklopena obcemi, které již mají členství v jiných MAS. Území působnosti má nyní rozlohu 749 km² a žije zde necelých 30 tisíc obyvatel (Tabulka 11). Členská základna má nyní 83 subjektů, posílit by chtěl zejména soukromý podnikatelský sektor, který tvoří pouze 17 % členské základny. Můžeme si všimnout poměrně výrazného poklesu počtu členů v podnikatelském sektoru mezi roky 2008 a 2009, příčinou tohoto poklesu byla revize aktivních členů, vyloučeno bylo devět aktérů z řad podnikatelů, kteří neplatili členské příspěvky. Zájem tohoto sektoru o působení v místní akční skupině je malý od samého vzniku MAS až do dnešní doby, problém by mohlo částečně vyřešit odstranění či zjednodušení administrativní bariéry, kterou je nutno překonat při žádosti o dotace na daný projekt (Střednědobé hodnocení 2011).

Tabulka 11- Vývoj MAS Český Západ

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015
Počet obcí v územní působnosti	25	25	26	37	37	37	37	38
Počet obyvatel	22296	22130	22404	27235	27769	28096	28067	29724
Rozloha (km ²)	501	501	508	735	735	735	735	749
Počet členů celkem	39	44	48	78	84	75	80	83
z toho veřejný sektor	14	15	17	31	31	31	31	36
neziskový sektor	16	16	16	27	30	30	33	33
podnikatelský sektor	9	13	15	20	23	14	16	14

Zdroj: Zpracováno dle Hodnocení SPL 2011 a interních dokumentů MAS 2015

Obrázek 6- Území působnosti MAS Český Západ

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS

6.3 Organizační struktura MAS Český Západ

MAS Český Západ je právnickou osobou, konkrétně je vedena jako zapsaný spolek, který má určenou svojí vnitřní hierarchii a stanovy. Nejvyšším orgánem je Valné shromáždění členů, jehož členem je každý člen MAS, shromáždění musí být svoláno minimálně jednou ročně. Prostřednictvím Valného shromáždění se hlasuje o všech důležitých činnostech místní akční skupiny. Shromáždění má pravomoc k schvalování Stanov, jednacího řádu, Strategie MAS, ustanovuje územní působnost MAS, dále volí a odvolává členy všech komisí a ostatních orgánů, které se ve Spolku vyskytují. Dále například schvaluje výši členských příspěvků či Výroční zprávu o činnosti a hospodaření MAS (SPL 2011).

Hlavním výkonným orgánem MAS je Výbor partnerství, do kterého jsou členové voleni na funkční období 4 let, Výbor se schází přibližně šestkrát ročně, intervaly schůzí jsou nepravidelného charakteru, dochází k nim při potřebě projednání důležitých změn. V období 2007-2013 měl Výbor 15 členů, rozdělených po pěti aktérech z veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Mezi nejdůležitější pravomoci Výboru patří rozhodování o podpoře projektů v rámci programů, dále provádí volbu řídicích orgánů (ve Výboru je volen jeden předseda a dva místopředsedové) a v neposlední řadě přijímá či vylučuje členy MAS. S výborem partnerství je úzce spojena Výběrová komise, kterou Výbor volí ze svého středu s tím, že tato komise musí mít minimálně šest členů, z toho neziskový, soukromý a veřejný sektor je zastoupen vždy z 1/3, povinností je, aby se každý rok vyměnili dva členové komise, tento proces tak umožní, aby se v této komisi vystřídal většina členů Výboru partnerství (Střednědobé hodnocení 2011).

Dalším orgánem je Programový výbor, jenž dohlíží na realizované aktivity ISÚ. Programový výbor má pět členů, které volí Výbor partnerství a šestým členem je jednatel MAS. Tento výbor spolupracuje spolu s managementem MAS a poskytuje mu např. návrhy na oblasti podpory, podmínky poskytování podpory připravovaných programů, dále Výbor sleduje, zda MAS postupuje dle stanovené Strategie a výsledky tohoto pozorování vyhodnocuje a dává návrhy na úpravy a změny (SPL 2011).

V organizační struktuře MAS v letech 2007-2013 byla dále ustanovena Monitorovací komise. Návrh jejího složení předkládá Výboru partnerství ke schválení

manažer MAS, mezi členy této komise patří koordinátor programu Leader, finanční manažer MAS a jeden až dva členové Výběrové komise. Monitorovací komise vykonává dozor nad realizací Strategického plánu, provádí kontrolu realizace jednotlivých projektů, zkoumá, zda jsou dodrženy podmínky poskytnutých dotací, a zda je financování dostatečně transparentní a efektivní. Kontrolu činností místní akční skupiny jako celku provádí Kontrolní komise, ta je volena na Valném shromáždění na funkční období 4 let. Tato komise je složena po jednom zástupci ze soukromé, veřejné a neziskové sféry. Komise provádí kontrolu veškerých činností MAS, zabývá se pak zejména hospodařením s prostředky a majetkem Spolku (SPL 2011).

Posledním řídicím orgánem je Management MAS, který zastupuje Jednatel MAS, tuto funkci má na starost Centrum pro komunitní práci Západní Čechy, a to prostřednictvím svého zástupce, kterým je od roku 2007 Mgr. Tomáš Svoboda. Spolu s Jednatelkou vykonává důležitou funkci manažer MAS, jehož úkolem je zajistit, aby realizace programů a projektů probíhala bez problémů, Manažerkou MAS byla od roku 2004 paní Miroslava Válová, později tuto funkci převzal pan Jan Florian. Uplatňování programu, informování veřejnosti a veškerou administraci a organizaci v rámci MAS má na starost Koordinátor programu, který může též poskytovat konzultace k zamýšleným projektům, k realizaci všech těchto činností mu pomáhají dva asistenti. Důležité je zmínit také Finančního manažera MAS, který se věnuje účetnictví a veškerému finančnímu řízení místní akční skupiny (SPL 2011).

V květnu roku 2015 proběhlo Valné shromáždění, na němž proběhlo schválení nových Stanov Spolku, což přineslo jisté změny v organizační struktuře (Příloha B), byli také zvoleni noví členové do vedení MAS. Mezi hlavní změny patří změna počtu členů ve Výboru partnerství, a to z původních 15 na 9, přičemž stále zůstává stejný poměr zástupců ze sektoru veřejného, soukromého podnikatelského a soukromého neziskového, zároveň platí, že více jak 4 členové nesmí být ze stejné Zájmové skupiny. Těchto Zájmových skupin bylo stanoveno 9, nejvíce členů se nachází ve skupině „venkovské obce“ a „kultura a komunitní život“ (Tabulka 12).

Tabulka 12- Členská základna MAS dle Zájmových skupin

Zájmový skupina	Počet členů	% členské základny
Spádová centra	9	10,8
Venkovské obce	24	28,9
Vzdělávání a mládež	7	8,4
Sociální oblast	1	1,2
Kultura a komunitní život	15	18,1
Regionální rozvoj	2	2,4
Turismus	10	12,0
Zemědělství a krajina	10	12,0
Výroba a služby	5	6,0
CELKEM	83	100
Z toho veřejný sektor	36	43,4
Soukromý neziskový sektor	33	39,8
Soukromý podnikatelský sektor	14	16,9

Zdroj: Upraveno dle interních dokumentů MAS 2015

Vytvoření zájmových skupin vychází z Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie, a podle metodiky pro standardizaci MAS schválené vládou ČR, dle tohoto nařízení jsou členové Spolku povinni se začlenit dle svého zaměření do Zájmových skupin. Tyto zájmové skupiny stanovila MAS na Valném shromáždění. Jak již bylo zmíněno výše, těchto skupin je celkem devět, mezi nejdůležitější patří např. skupina „spádová centra“, kam patří města a větší obce, zpravidla mají vyšší počet obyvatel než 750, jsou přirozenými spádovými centry, jelikož je v nich dostupná nabídka služeb, za kterými cestují obyvatelé z další zájmové skupiny „venkovských obcí“, která je v členské základně nejvíce početnou skupinou. Další skupinou jsou organizace, které se zabývají pořádáním kulturních akcí a zprostředkováváním kulturního dědictví regionu, tato skupina je pojmenována jako „kultura a komunitní život“. Mezi poměrně početné skupiny patří ještě „turismus“ a „zemědělství a krajina“, které sdružují shodně po 10 členech. Ve skupině turismus se nachází provozovatelé stravovacích a ubytovacích zařízení, dále také organizace, které pořádají různé akce pro návštěvníky regionu. V zájmové skupině zemědělství a krajina najdeme kromě zemědělských podnikatelů též rybáře, myslivce, včelaře či lesnické podniky. Ostatní zájmové skupiny již nejsou bohužel příliš početné, skupina „vzdělávání a mládež“, ve které se soustředí hlavně mateřské, základní a střední školy má sedm členů. Zbývající

skupiny (výroba a služby, regionální rozvoj, sociální oblast) mají dohromady pouhých osm členů. Posílení členské základy v těchto oblastech by bylo určitě potřeba, skupina sociální oblast se zabývá zmenšováním sociálních rozdílů, dále je jejím cílem odstraňování bariér pro sociálně znevýhodněné či vyloučené skupiny. Organizace, které jsou zaměřené na celkový rozvoj regionu a připravují konkrétní projekty, se nachází ve skupině regionální rozvoj, tato skupina má nyní pouze dva členy. V poslední skupině výroba a služby je zapsáno pět členů, tato skupina sdružuje živnostníky a malé a střední podniky, které se zabývají řemeslnou a jinou výrobou či poskytováním služeb. I z těchto čísel je zřejmý poměrně nízký zájem podnikatelského sektoru o členství v MAS (Interní dokumenty MAS 2015).

Další změnou, která se vyjednala na Valném shromáždění je změna ve vedení samotné MAS, nově je volena, kromě funkce předsedy a místopředsedy MAS, také funkce Ředitele MAS, ten je samostatným statutárním orgánem Spolku, v jeho pravomoci je jednání jménem MAS, tzn. např. podepisování dokumentů jménem Spolku, dále podává informace členům MAS i veřejnosti, provádí všechny finanční transakce a je zodpovědný za uzavírání pracovně-právních vztahů MAS. K zabezpečování činností Spolku a naplňování jeho účelu slouží Kancelář MAS, tento orgán se řídí rozhodnutími Výboru partnerství a spolupracuje s ředitelem, předsedou i místopředsedy MAS. Celkové vedení kanceláře zabezpečuje Manažer MAS, finanční toky či účetnictví má na starosti finanční manažer MAS (Interní dokumenty MAS 2015).

6.4 Strategický plán LEADER 2007-2013

Vypracování Strategického plánu LEADER Místní akční skupiny Český Západ probíhalo během roku 2007. Postupovalo se v několika krocích, nejprve došlo ke sběru dat, analytickému zhodnocení území a návrhu priorit Integrované rozvojové strategie území, následně se stanovily cíle SPL a poté proběhla tvorba samotného SPL (SPL 2011).

Analýza území byla provedena na základě několika dokumentů, podklady tvořily Strategie rozvoje všech tří mikroregionů na území MAS, tedy Mikroregionu Hracholusky, Mikroregionu Konstantinolázeňsko a Stříbrského mikroregionu,

informace z těchto strategií byly doplněny údaji z Rozvojové strategie MAS Český Západ na období 2004-2006 (Střednědobé hodnocení 2011).

Na tvorbě SPL se podílelo několik orgánů, Programový výbor řešil návaznost SPL a ISÚ a PRV, Výbor partnerství navrhoval fiche a schvaloval konečnou verzi SPL, Jednatel MAS, kterým je Centrum pro komunitní práci západní Čechy, zpracovával fiche a analytickou část, také měl na starost zapojení veřejnosti do přípravy SPL. Koordinátor přípravy programu LEADER se zabýval především stanovením přesných organizačních a administrativních postupů při realizaci SPL, Manažerka MAS měla odpovědnost za celkovou podobu a zpracování konečné verze SPL (SPL 2011).

6.4.1 Priority a Fiche v SPL LEADER 2007-2013

Strategický plán LEADER je součástí komplexního dokumentu Integrovaná strategie rozvoje území. V tomto dokumentu byla zpracována SWOT analýza, z jejíchž některých bodů vychází právě SPL. Mezi významné silné stránky regionu patří například tradice cestovního ruchu, čisté životní prostředí či velký počet historicky cenných staveb, slabou stránkou naopak je špatný stav těchto památek nebo nedostatečná prezentace regionu pro cestovní ruch. Příležitostí může být využití potenciálu pro drobné podnikání, nebo využití historických památek pro cestovní ruch, hrozbu naopak představuje např. nízké vědomí vlastní identity. Více bodů ze SWOT analýzy je uvedeno v Tabulce 13.

V Integrované rozvojové strategii území byl stanoven obecný cíl, jenž byl převzat i do Strategického plánu LEADER 2007-2013, cíl byl formulován takto:

„Co nejefektivnějším zhodnocením přírodních a kulturních zdrojů, zapojením občanů regionu Český Západ a propojením širokého množství místních subjektů přispívat k rozvoji regionu po stránce ekonomické, sociální i environmentální a zlepšovat úroveň života v něm.“ (SPL 2011, str. 16)

V ISÚ bylo dále formulováno 7 priorit (specifických cílů), pomocí kterých se naplňuje výše zmíněný obecný cíl, k jehož realizaci dochází ve Strategickém plánu LEADER 2007-2013 prostřednictvím 11 Fichí opatření, které korespondují s pěti

prioritami z ISÚ, všechna tato opatření navazují na opatření z Programu rozvoje venkova (Příloha C).

Tabulka 13- SWOT analýza- podklad pro zpracování SPL

Silné stránky	Slabé stránky
Tradice cestovního ruchu	Špatný stav kulturních památek
Geologické zajímavosti	Vysoká nezaměstnanost
Čisté životní prostředí	Málo ubytovacích a stravovacích kapacit
Bohatá historie kraje	Nedostatečná prezentace regionu pro cestovní ruch
Bohatý kulturně-geografický potenciál	Nedostatečně kvalitní technická infrastruktura
Velká četnost historicky cenných staveb	Špatný stav veřejných prostranství
Bohaté zkušenosti s fungováním Místního partnerství	
Příležitosti	Hrozby
Potenciál pro drobné podnikání	Nízké vědomí vlastní identity
Využití památek pro cestovní ruch	Postupně zanikající podnikatelský sektor
Diverzifikace zemědělské činnosti (podpora mimoprodukční funkce zemědělství, místní produkty)	Nedostatečná péče o venkovskou krajinu
Rozvíjející se občanský sektor – vznik spolků a sdružení	Rozdílné míra zkušeností s přípravou a realizací projektů v rámci území
Využití potenciálu přírodního, kulturního a historického dědictví pro cestovní ruch	
Rozvíjející se kulturní a společenský život regionu	

Zdroj: Upraveno dle SPL LEADER 2007-2013

První priorita, která je stanovena v ISÚ a navazuje na ní Fiche č. 1, se týká zachování a zhodnocení přírodního a historického dědictví, znamená to, že se v rámci této Fiche mohou realizovat projekty na obnovu movitého i nemovitého dědictví regionu Český Západ, důležité je, aby bylo představeno dědictví regionu a byla zapojena veřejnost do ochrany a péče o něj, k tomu může docházet prostřednictvím různých zájmových sdružení a spolků (ISÚ 2007).

Druhá priorita se v obecné rovině zabývá zlepšováním kvality života v regionu Český Západ, na tuto prioritu navazují Fiche číslo 2 a 3. Projekty, které mohou být realizovány pomocí těchto dvou Fichí se týkají v první řadě obnovy a kultivace

veřejných prostor, tak aby tato místa mohla sloužit jako prostor pro setkávání, dále se mohou opravovat veřejné budovy a sportoviště. V praxi se jedná zejména o úpravy návsí, stavbu dětských či sportovních hřišť, nebo se mohou opravovat různá kulturní zařízení. Důležité je, aby měla veřejnost přístup k dostatečnému množství volnočasových aktivit, tedy různým kulturním, sportovním či společenským akcím, které jsou realizovány právě v nově rekonstruovaných či postavených veřejných budovách a prostranstvích (ISÚ 2007).

Pod třetí prioritou se skrývá rozvoj cestovního ruchu v regionu Český Západ, tato priorita je v SPL realizována ve třech Fichí opatřeních, projekty, které spadají do těchto Fichí se zabývají podporou informačních a návštěvnických center, dále zpřístupněním a opravou budov, ve kterých se mohou zřizovat např. muzea, nebo vybudováním naučných stezek v regionu (SPL 2011).

Pomocí předposlední priority se má docílit zlepšení ekonomické situace a soběstačnosti regionu Český Západ, a to prostřednictvím čtyř Fichí, z nichž dvě se nacházejí v SPL již v jeho první verzi, a další dvě byly navrženy na základě střednědobého hodnocení v roce 2011. Tyto čtyři Fiche zahrnují projekty na podporu diverzifikace činnosti zemědělských subjektů, tzn. např. projekty na nákup strojního vybavení, výstavbu a rekonstrukce hospodářských budov, ale i podporu rozvoje agroturistiky či zakládání sadů, plantáží a ovocnářství. Dalšími oblastmi, na které se zaměřuje tato priorita, je podpora drobným podnikatelům, nebo podpora místních potravinářských produktů (SPL 2011).

Cílem poslední priority je posílení místního partnerství na území regionu Český Západ, tato priorita byla v SPL naplňována pomocí Fiche číslo 9, pod její záštitou se realizovaly projekty spojené s podporou vzdělávání a informovanosti v regionu MAS, tato Fiche byla ovšem na základě Střednědobého hodnocení SPL v roce 2011 vyřazena z podpory, dále již nebyla vyhlašována a zůstala ponechána bez alokace (Střednědobé hodnocení 2011).

7. ANALÝZA PLNĚNÍ CÍLŮ MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY ČESKÝ ZÁPAD

7.1 Metodický postup k řešení výzkumných otázek

Výzkum v této diplomové práci je zaměřen především na analýzu Místní akční skupiny Český Západ, konkrétně na plnění jejích cílů, které jsou stanovené ve Strategickém plánu LEADER 2007-2013. Další otázky se zabývají tím, zda dochází díky MAS k rovnoměrnému regionálnímu rozvoji, zda je podpora rozdělována stejně v celém území působnosti a dochází tak ke vzniku jednotného charakteru území. Poslední otázka se zabývá širokou veřejností, která žije na území MAS, dochází k jejímu zapojování do projektů a dostatečné informovanosti?

Výběr MAS, která bude analyzována, proběhl ze skupin, které se nacházejí v Plzeňském kraji, měla být vybrána aktivní a dobře hodnocená MAS. Hodnocení místních akčních skupin provedlo Ministerstvo zemědělství v roce 2010, 2011 a 2012. Hodnoceno bylo celkem šest oblastí činnosti MAS, konkrétně se otázky zabývaly základními parametry a strategickými dokumenty jednotlivých MAS, dále personálními zdroji, administrací výzev a projektů, řešena byla také integrace a rozvoj MAS a nakonec i monitorování a propagace MAS. Ve všech letech probíhalo toto šetření pomocí dotazníků, které vyplňovaly samotné místní akční skupiny formou autoevaluace, tvrzení uvedená v dotazníku musela každá MAS doložit Hodnotitelské komisi předložením potřebných dokladů a dokumentů. MAS byly rozděleny na základě bodového hodnocení (0-150 bodů) do čtyř skupin (Tabulka 14). MAS Český Západ se v průběhu těchto hodnocení umístila dvakrát ve skupině A, tedy jako MAS, která funguje nejlépe, je vysoce transparentní a důvěryhodná, velmi aktivní a díky jejímu působení dochází k aktivizaci celého území. Jednou se pak umístila ve skupině B, s tím, že do první skupiny jí chybělo pouze pět bodů. Skupina B znamená též dobře fungující místní akční skupiny s prokazatelnou nadstavbou metody Leader- tedy nefungují pouze jako organizace na rozdělování finančních prostředků (MZe 2012b).

Tabulka 14- Typy skupin dle bodového hodnocení

	Body	Skupina	Komentář
A	150-130	Nejlépe fungující MAS – příklady dobré praxe	Vysoce transparentní a důvěryhodné, aktivní a aktivizující území
B	129-105	Dobře fungující MAS	Je u nich prokazatelná nadstavba metody LEADER (tj. umí nejen rozdělovat peníze, ale mají jasnou strategii a distribuce finančních prostředků přes ně má přidanou hodnotu oproti centralizovanému rozdělování)
C	104-80	Průměrné MAS	Splňují formální požadavky pro existenci a čerpání, efekt je téměř stejný, jako kdyby finance byly přerozdělovány centrálně
D	79-0	MAS, které by svůj přístup měly přehodnotit	Jsou na hranici toho, co se od nich očekává, splňují pouze formální pravidla

. Zdroj: Převzato z Hodnocení MAS 2012

Čepelka (2008) definuje úspěšnou místní akční skupinu v několika bodech. Především by se jí mělo dařit plnění hlavních cílů, které se týkají rozvoje celého regionu, tyto cíle jsou uvedeny nejčastěji ve Stanovách nebo Strategickém plánu MAS. Dále musí mít úspěšná MAS dostatečné zdroje pro naplňování svých cílů, a to jak lidské tak finanční. V neposlední řadě je důležitá i dobrá atmosféra uvnitř MAS. Autor dále tvrdí, že dobře fungující MAS by se měla chovat jako úspěšný malý či střední podnik, to znamená, že musí jednat racionálně a efektivně.

Majerová a kol. (2011) i Čepelka (2008) hodnotí činnost místních akčních skupin. Existuje mnoho metod výzkumu MAS, autoři jako nejvhodnější vidí tyto tři:

1. Studium dokumentace MAS, jejich stanov, rozvojových strategií či publikací.
2. Návštěvy MAS spojené s diskuzemi o zvolených tématech.
3. Dotazování a rozhovory s pomocí standardizovaného dotazníku.

Nejllepším způsobem výzkumu je pochopitelně kombinace všech tří metod. V této práci je využita nejprve analýza dokumentace, jednalo se o Strategický plán LEADER 2007-2013, Integrovanou rozvojovou strategii území na období 2007-2013,

Střednědobé hodnocení Strategického plánu LEADER, které proběhlo v roce 2011. Byly také analyzovány všechny realizované projekty, a to dle zaměření v rámci jednotlivých Fichí, území, které se pomocí jejich realizace rozvíjelo, a zkoumána byla i alokace finančních prostředků. Provedeno bylo také dotazníkové šetření v regionu Český Západ, respondenty byla široká veřejnost, výzkum byl dále doplněn o řízené rozhovory s hlavními představiteli MAS Český Západ.

7.1.1 Řízené rozhovory s představiteli MAS

Pro uskutečnění rozhovorů bylo vybráno šest hlavních představitelů MAS Český Západ. Vedoucí diplomové práce pan doktor Perlín tyto osoby nejprve kontaktoval svým jménem prostřednictvím elektronické pošty a požádal je, aby mi poskytli potřebné informace. Postupně jsem kontaktoval koordinátora programu LEADER pana Jana Floriana, předsdkyni MAS paní Miroslavu Válovou, starostu města Bezručice a předsedu Mikroregionu Konstantinolázeňsko pana Mgr. Jana Souleka, místopředsedu MAS pan Ing. Petra Strankmüllera, místopředsdkyni MAS paní Mgr. Editu Šajtošovou a asistentku pro realizaci projektů paní Ing. Markétu Frouzovou. Setkání se podařilo uskutečnit se všemi představiteli MAS s výjimkou pana Ing. Strankmüllera, který sdělil, že s ohledem na zaměření rozhovoru není schopen poskytnout relevantní informace. Data jednotlivých rozhovorů a doplňující informace jsou uvedeny v Tabulce 15.

Tabulka 15- Osoby, které byly osloveny ohledně řízeného rozhovoru

	Funkce do 13. 5. 2015	Funkce od 13. 5. 2015	Datum a místo rozhovoru
Miroslava Válová	Předsdkyně MAS	Odborná konzultantka MAS	1. 6. 2015, Olbramov
Jan Florian	Koordinátor programu LEADER	Manažer MAS	20. 5. 2015, Plzeň
Mgr. Jan Soulek	Bez funkce	Předseda MAS	22. 5. 2015, Bezručice
Mgr. Edita Šajtošová	Místopředsdkyně MAS	Ředitelka MAS	20. 5. 2015, Plzeň
Ing. Markéta Frouzová	Asistentka pro realizaci projektů	Asistentka pro realizaci projektů	1. 6. 2015, Olbramov
Ing. Petr Strankmüller	Místopředseda MAS	Bez funkce	Rozhovor nebyl uskutečněn

Zdroj: Vlastní zpracování dle MASCZ 2015

Pro samotný řízený rozhovor byl připraven formulář se 17 otázkami. Otázky 1-7 a 14, 15 jsou zaměřeny obecně na fungování MAS, její komunikaci s členy i veřejností, dále na její problémy i úspěchy. Zbytek otázek rozhovoru se věnuje přímo Strategickému plánu LEADER 2007-2013, konkrétně jeho sestavením, realizovaným projektům či hodnocení naplňování jednotlivých Fichí. Formulář s otázkami pro řízený rozhovor je uveden v Příloze E.

7.1.2 Dotazníkové šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo získat informace o naplňování cílů MAS Český Západ z pohledu široké veřejnosti. Abych získal co možná největší počet respondentů a pokryl většinu území působnosti MAS, rozhodl jsem se požádat o spolupráci ředitele základních škol v regionu. Vybráno bylo celkem pět škol, dvě z nich jsou umístěné v Mikroregionu Konstantinolázeňsko, dvě v Mikroregionu Hracholusky a jedna ve Stříbrském mikroregionu (Tabulka 16). Nejprve byly obeznámeny ředitelky a jeden ředitel pomocí dopisu, který napsal svým jménem vedoucí diplomové práce pan doktor Perlín a požádal je, aby mi umožnili provést prostřednictvím jejich škol dotazníkové šetření. Dotčené ředitelky a ředitele jsem poté sám oslovil, vysvětlil jsem jim přesněji předmět žádosti a požádal je o spolupráci. Všechny ředitelky reagovaly velmi ochotně a poskytnuly mi pomoc s šetřením. Problém nastal pouze s ředitelem základní školy v Pernarci, který k dotazníkovému šetření ve své škole zaujal negativní postoj, a přístup k žákům mi neumožnil.

Tabulka 16- Základní školy, pomocí kterých se uskutečnilo dotazníkové šetření

Název školy	Ředitel/ka školy	Mikroregion	Datum šetření
ZŠ, MŠ A ZUŠ Bezručovice	Mgr. Eva Kalistová	Konstantinolázeňsko	24. 4. - 27. 4. 2015
Základní škola Černošín	Mgr. Dagmar Varousová	Konstantinolázeňsko	24. 4. - 27. 4. 2015
Základní a mateřská škola Přovany	Mgr. Helena Dokoupilová	Hracholusky	24. 4. - 27. 4. 2015
Základní škola Kladruby	Mgr. Iveta Černá	Stříbrský	27. 4. - 30. 4. 2015
Základní škola a Mateřská škola Pernarec	Mgr. Marian Husák	Hracholusky	Šetření bylo zamítnuto ze strany ZŠ

Zdroj: Vlastní šetření

Dotazníkové šetření proběhlo na konci dubna 2015, v Základní škole Černošín mi paní ředitelka umožnila přístup do všech tříd její školy. Žákům jsem vždy stručně vysvětlil předmět šetření, zeptal se jich na ochotu ke spolupráci, předal jim jeden kus dotazníku a požádal je, aby ho doma předali k vyplnění jednomu členovi z rodiny, zdůrazněno bylo, že formulář může vyplnit kdokoli z rodiny, tedy rodiče, prarodiče či starší sourozenec, takto mělo být docíleno co možná nejlepšího pokrytí všech věkových kategorií, které byly v dotazníku obsaženy. Žáci byli dále požádáni, aby vyplněný dotazník odnesli zpět do školy a předali třídním učitelům, ti vyplněné dotazníky předali ředitelce školy, která mi je zaslala poštou. V ostatních základních školách jsem předal dotazníky do rukou ředitelek škol, podal jsem jim podrobné instrukce k vyplnění, ty je poté předaly třídním učitelům, kteří žáky informovali o účelech šetření a předali jim dotazníky k vyplnění. Vyplněné dotazníky jsem si osobně vyzvedl v Základní škole Bezručovice, s ředitelkami ZŠ Kladruhy a ZŠ Pňovany jsem se setkal v Plzni, kde mi předaly vyplněné dotazníky.

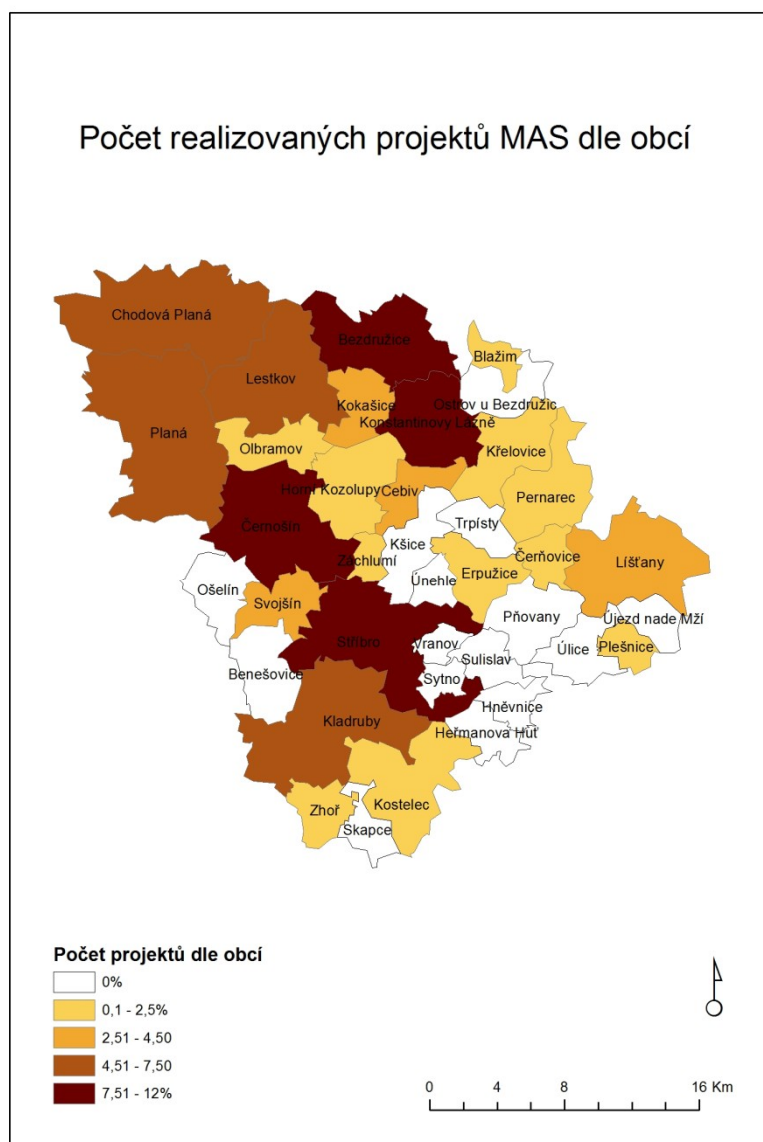
Samotný dotazník se skládal z 24 otázek, pět z nich bylo zaměřeno na personální charakteristiky respondentů, tedy jejich věk, pohlaví, vzdělání apod. Zbylé otázky se zabývaly informovaností respondentů o Místní akční skupině Český Západ. Otázky korespondovaly s obsahem jednotlivých Fichí, jenž jsou stanovené ve Strategickém plánu LEADER 2007-2013, otázky jsou z větší části uzavřené, respondent měl označit vždy jednu odpověď. Otázky, kde byla možnost vypsání, se týkaly památek, regionálních potravin a místa bydliště. Celkem bylo rozdáno 329 dotazníků, vyhodnoceno jich bylo 197, míra návratnosti je tedy necelých 60 %. Úplné znění dotazníku je uvedeno v Příloze D.

7.2 Hodnocení rovnoměrného regionálního rozvoje

Území působnosti Místní akční skupiny Český Západ může být ovlivněno pomocí projektů, jenž se realizují v rámci Strategického plánu LEADER 2007-2013 prostřednictvím jednotlivých Fichí, kterých je celkem 11. Od roku 2008 se vypisují tzv. Výzvy, do kterých se mohou aktéři přihlásit se svým projektem. Tyto projekty jsou následně hodnoceny Výběrovou komisí dle předem připravených bodovacích kritérií. Každý projekt je hodnocen v pěti kategoriích, které obsahují další podkategorie. Tyto

kategorie se nazývají „Preferenční kritéria“ a týkají se např. toho, zda projekt zapadá do rámce dosud realizovaných aktivit v regionu a počítá s dalším rozvojem, jakým způsobem prospívá projekt obyvatelům regionu Český Západ, nebo jestli se pomocí projektu může zlepšit životní prostředí. Maximální bodový zisk každého projektu je 114 bodů, dle tohoto hodnocení rozhodne Výbor partnerství o vybraných a nevybraných projektech. Právě vybrané a poté realizované projekty jsou předmětem analýzy. Aby docházelo k rovnoměrnému rozvoji v území, a tvorbě jeho jednotného charakteru je nutné, aby podpora byla rozmístěna rovnoměrně po celém regionu.

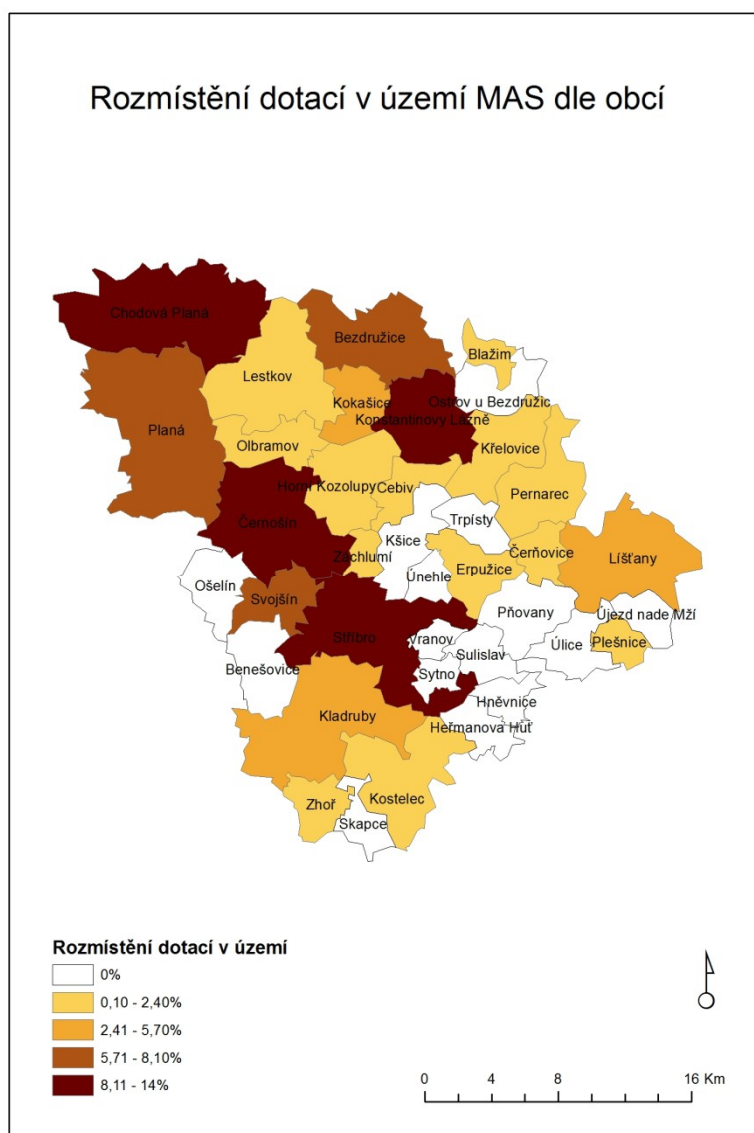
Obrázek 7- Rozložení projektů [%] v území MAS dle obcí

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS

Na Obrázku 7 vidíme rozmístění projektů v území působnosti MAS Český Západ. Kartogram byl vytvořen na základě údajů o projektech, které mi poskytla paní Ing. Frouzová. V kartogramu jsou jasně patrné regionální rozdíly v počtu podpořených projektů. Nejvyšší podíl realizovaných projektů je v Mikroregionu Konstantinolázeňsko, celkově lze říci, že sever území působnosti MAS je více aktivní a realizuje se v něm více projektů, výjimku pak tvoří obce Stříbro a Kladruby. Naopak nejhorší situace je ve velké části Mikroregionů Stříbro a Hracholusky, nalezneme zde mnoho obcí, na jejichž území nebyl realizován ani jeden projekt za celou dobu uplatňování Strategického plánu LEADER 2007-2013.

Obrázek 8- Rozmístění dotací v území působnosti MAS Český Západ

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS

Na Obrázku 8 vidíme rozložení dotací v území MAS. Opět jsou zřetelné regionální rozdíly v rozmístění podpory. Nejvíce úspěšné jsou města Stříbro, Černošín, Konstantinovy lázně a městys Chodová Planá. Na Obrázku 7 a 8 si můžeme všimnout druhé kategorie, která se pohybuje v rozpětí 0,1-2,5 % umístěných projektů respektive 0,1-2,4 % umístěných dotací. Obce, které se nacházejí v těchto kategoriích, realizovaly na svém území pouze 1 nebo 2 projekty. Bylo by logické, že když už se realizuje jeden projekt, vznikne jakýsi precedens pro úspěšný vznik a uvedení dalších projektů do praxe. Na základě rozhovorů ovšem lze tvrdit, že k takovým případům nedochází příliš často. Někteří aktéři, kteří se pokusili nějaký projekt vytvořit, a to zejména z podnikatelského sektoru, nejsou ochotni realizovat další projekt. Stejně tak i některé projekty, které byly vysoce bodovány Výběrovou komisí a doporučeny k podpoře, nakonec nebyly realizovány. Čím jsou tedy tyto jevy způsobené? Velmi často se jedná o enormní administrativní zátěž, která je zejména pro podnikatelský sektor neúnosná, jelikož nemají, na rozdíl od obcí, na náročnou administrativu spojenou s realizací projektů především lidské zdroje. Každý žadatel o dotaci musí po doporučení svého projektu k podpoře absolvovat další schvalování, což je výrazným problémem zejména z důvodu nutnosti administrativní kontroly až v Českých Budějovicích. Dle pravidel pro poskytování dotací pro MAS v rámci Programu rozvoje venkova (2007) se dotace poskytují na základě Žádosti o proplacení a předložení dokumentace. Tato Žádost o proplacení se musí podepsat osobně před pracovníkem regionálního odboru Státního zemědělského intervenčního fondu. Dále je možné, že po kontrole Žádosti o proplacení může pracovník SZIF požadovat doplnění dokumentace, může také dojít k zamítnutí celé žádosti z důvodu její chybovosti. V praxi to tedy znamená, že každý žadatel o dotaci musí absolvovat většinou několik cest do Českých Budějovic, které nejsou z regionu MAS Český Západ příliš dobře dostupné, cesta autem i vlakem trvá přibližně tři hodiny, pokud se jedná o drobného podnikatele, který má několik, nebo dokonce žádné zaměstnance, představuje pro něj administrativní kontrola projektu několik dní na cestách, které by mohl jinak věnovat plynulému chodu firmy. Pro podnikatelský sektor je navíc poskytována dotace ve výši 50 % druhou polovinu musí podnikatel doplnit ze svých zdrojů. Z tohoto pohledu se tedy pro ně jedná o běh na dlouhou trať, navíc s nejistým výsledkem, proto se mnoho podnikatelů raději věnuje jiným činnostem a vytvoření projektu a žádosti o dotaci se raději vyhnou, existuje i případ, kdy podnikatelka úspěšně realizovala svůj projekt, druhý, který již měla schválený

k podpoře, však raději z důvodu administrativní náročnosti již neuskutečnila. Navíc administrativní kontrola, kterou provádí pracovník regionálního odboru SZIF, může být ovlivněna jistou benevolencí v pravidlech SZIF a vlivem lidského faktoru, každý administrativní pracovník může zkrátka identickou Žádost o proplacení posuzovat více či méně přísně.

Dále můžeme v obou kartogramech vidět tzv. bílá místa, tedy obce, ve kterých se nerealizoval ani jeden projekt, těchto obcí je v mapě dokonce 14 (Heřmanova Huť přistoupila do MAS až později, není tedy do výčtu zahrnuta). Tyto obce se nacházejí především na hranici mikroregionů Stříbro a Hracholusky. Otázkou je proč se tyto obce nezapojily do přípravy projektů, a proč je z jejich strany dlouhodobě nízký zájem o rozvoj regionu. Z rozhovorů vyplývá, že za tuto situaci může jakýsi bludný kruh, který se v průběhu fungování MAS vytvořil. Úspěšnost obce z velké části záleží na lidském kapitálu, nejdůležitější je aktivní přístup starosty, dobrým příkladem je např. velké množství projektů v Bezručových lázních a Konstantinových lázních, projekty, které realizuje obec, mohou vést k aktivizaci veřejnosti, ta se poté sama může zapojit do rozvoje regionu. V obcích, které nerealizují žádné projekty je tato aktivizace obyvatel mnohem více problematická. Dochází tak situaci, kdy nikdo z těchto obcí nekandiduje na žádné funkce ve vedení MAS, obce nezpracovávají projekty, případně pokud je některá obec zpracovala a projekt byl následně nízkou bodově ohodnocen, a tedy nevybrán k podpoře, bere to daná obec jako prohru a o další projekt se již nepokusí s tím, že by to příště znovu nevyšlo. Nastává situace, kdy jsou aktivní ještě více aktivní a ti neaktivní stále pasivně vyčkávají. Tento jev potvrzuje myšlenku Alberta Hirschmana, který ve své Teorii nerovnoměrného rozvoje uvedl význam sociálně-psychologických faktorů a důležitost pozitivních očekávání pro rozvoj, tento jev shrnuje ve rčení „nic není úspěšnějšího než úspěch“ (Blažek 2011, str. 110).

7.3 Hodnocení plnění cílů MAS Český Západ

Pro hodnocení plnění cílů Místní akční skupiny Český Západ bylo využito několik metod. První metodou byla realizace dotazníkového šetření, které proběhlo 24. – 30. 4. 2015. Jak již bylo zmíněno výše, dotazník byl vyplněn s pomocí čtyř základních škol rozmístěných v celém regionu. Šetření bylo vyhodnoceno ze 197

vyplněných dotazníků, základní struktura respondentů je uvedena v Tabulce 17. V této tabulce vidíme, že nejvíce respondentů spadá do věkové kategorie 30-44 a 45-59 let, to je dáno tím, že žáci dotazník předali spíše rodičům, prarodiče dotazník nevyplňovali v tak velkém počtu. Vzdělanostní struktura respondentů téměř odpovídá průměrné vzdělanostní struktuře ČR, která byla zjištěna při Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB), nižší je oproti průměru přibližně o dvě procenta podíl respondentů s vysokoškolským a středním vzděláním s maturitou, střední vzdělání bez maturity na úkor těchto kategorií naopak průměr převyšuje, podíl základního vzdělání je u SLDB 2011 i v dotazníkovém šetření shodně 17 % (MU 2012). Dále v šetření odpovídaly častěji ženy, nejvíce byl zastoupen Mikroregion Konstantinolázeňsko, do jehož působnosti byly pro lepší přehlednost výstupů zařazeny obce Planá a Chodová Planá. Pozitivní je, že na dotazníky odpovídali především respondenti, kteří v regionu MAS Český Západ žijí již delší dobu, nejvíce byly zastoupeny kategorie od narození a více než 20 let, znamená to, že by tito lidé měli dobře znát své okolí, naopak obyvatel, kteří se přistěhovali teprve v nedávné době a zastupují kategorii do 5 let, bylo pouhých šest procent, mělo by tak být zajištěno, že otázky zodpověděl především ti, kteří mají ke svému okolí vybudovaný vztah.

Tabulka 17- Struktura respondentů v dotazníkovém šetření

Respondenti dle věku [%]		Respondenti dle vzdělání [%]	
18-29	19	Základní	17
30-44	42	Střední bez maturity	41
45-59	25	Střední s maturitou	32
60 a více	14	Vysokoškolské	10
Respondenti dle regionu [%]		Respondenti dle pohlaví [%]	
Stříbrský	36	Muži	43
Konstantinolázeňsko	40	Ženy	57
Hracholusky	24		
Respondenti dle toho, jak dlouho žijí v obci [%]			
Od narození	34		
Do 5 let	6		
Do 10 let	14		
Do 20 let	17		
Více než 20 let	29		

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Dále bylo plnění cílů zhodnoceno na základě informací získaných při pěti řízených rozhovorech s hlavními představiteli MAS Český Západ, a dle analýzy jednotlivých projektů realizovaných MAS.

7.3.1 Analýza naplňování Fichí a obecného cíle SPL

MAS Český Západ přijala v programovém období 2007-2013 celkem 207 žádostí o dotace. Na základě bodového hodnocení a alokace finančních prostředků jich vybrala k podpoře celkem 122, úspěšnost podaných projektů je tedy 59 %. Deset vybraných projektů k podpoře nebylo nakonec realizováno, nejčastěji se tak stalo ze strany podnikatelského sektoru. Jeden projekt neprošel kontrolou administrace SZIF. Celkem se tedy realizovalo 111 projektů, celková výše rozdělených finančních prostředků činila 37 085 631 Kč, průměrná dotace na projekt se pohybuje kolem 330 tisíc Kč. Mezi projekty, které byly určeny k podpoře, a nebyly nakonec realizovány, se mělo rozdělit téměř 2,6 milionu Kč. U každého projektu, který předkládá žadatel k podpoře, musí hradit zbytek celkových nákladů, které nepokryje dotace. U Fichí 1-4 a 6 může být udělena dotace ve výši až 90 %, přičemž rozmezí dotace se pohybuje od 50 tisíc do 2 milionů Kč. O poznání menší dotace je přidělována podnikatelským a zemědělským subjektům, to se týká Fichí 5, 7 a 8, zde se výše přidělené dotace pohybuje v rozmezí 25-50 %, zbytek musí doplatit žadatel ze svého. I z těchto důvodů je menší zájem podnikatelských subjektů o získání dotací a působení MAS. Dotace, která pokryje celé náklady projektu, byla umožněna pouze neziskovým organizacím, a to prostřednictvím Fiche 9. Celkové finanční náklady, pomocí kterých docházelo k naplňování Fichí a cílů stanovených v SPL, nezískáme tedy pouze zjištěním celkových dotací, k tomu údají musíme přičíst ještě částku, kterou do projektů investovali samotní žadatelé. Podle těchto faktů bylo území působnosti MAS Český Západ v období 2007-2013 podpořeno v rámci SPL a Programu rozvoje venkova celkově částkou ve výši 58 364 253 Kč.

Musíme si uvědomit, že hodnocení naplňování jednotlivých Fichí i celkového cíle MAS je v této práci hodnoceno z pohledu maximálních možností Místní akční skupiny Český Západ. Každá MAS je totiž značně limitována výší tzv. alokovaných finančních prostředků. Alokace byla schvalována na každý rok v programovém období

2007-2013 zvlášť, a to ministrem zemědělství na základě přijatého Strategického plánu LEADER konkrétní MAS a přislíbené roční alokace. Částka, kterou bude mít daná MAS k dispozici, se skládá ze dvou částí. První část je pevný základ. „Základ je tvořen částkou, která je pro každou MAS v dané výběrové skupině stejná a je vypočtena jako poměr poloviny alokace k počtu MAS“ (MZe 2012a). Výběrové skupiny jsou dvě, do první bylo vybráno v roce 2008 celkem 48 MAS a je pro ně určeno 60 % celkové alokace, to bylo např. na rok 2013 téměř 364 milionů Kč, mezi těmito MAS se nachází i Český Západ. Druhá skupina byla vybrána v roce 2009, je tvořena 32 MAS, a určeno pro ně je zbylých 40 % z celkové alokace. Kromě pevného základu je alokace tvořena ještě druhou složkou, a to bonusem, který je počítán z počtu obyvatel dané MAS a počtu bodů, které přidělila MAS Hodnotitelská komise v rámci hodnocení jejich činnosti v předešlém roce (toto hodnocení je popsáno výše v kapitole 7.1).

Celková alokace MAS Český Západ činila něco přes 47 milionů Kč (Tabulka 18), průměrem na každý rok může MAS teoreticky rozdělit na projekty v rámci Strategického plánu LEADER necelých osm milionů Kč. Nesmíme však zapomenout, že 15-20 % alokovaných prostředků je určeno na režijní výdaje, do nichž se počítají např. nájem kanceláří, propagace MAS či osobní a cestovní náklady vedení MAS. Po odečtení těchto výdajů zbývá na realizaci SPL přibližně 38 milionů Kč, což není s ohledem např. na stav některých památek mnoho.

Tabulka 18- Alokace finančních prostředků pro MAS Český Západ

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Alokace [Kč]	7029296	9438728	9943902	6809762	7022265	7036256	47280209

Zdroj: MZe 2014

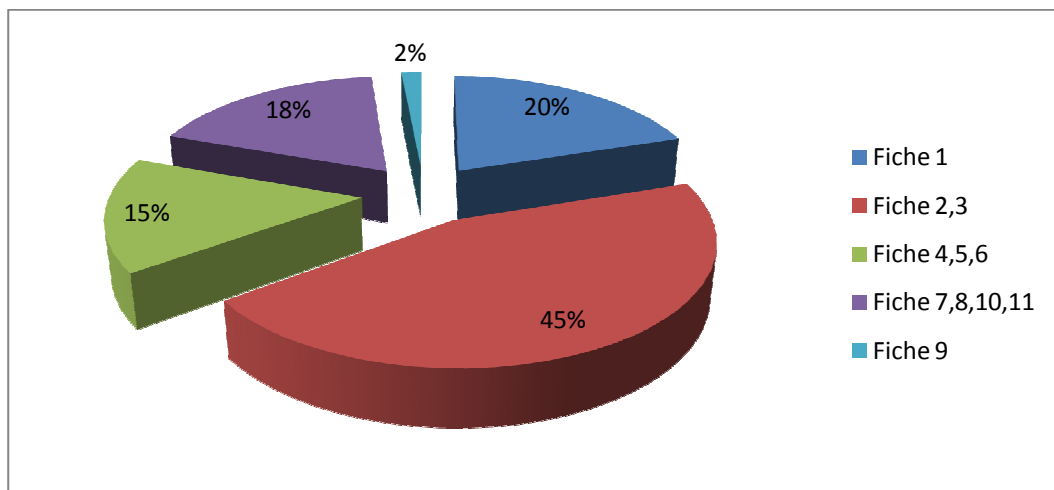
Finanční plán Fichí

Ve Strategickém plánu LEADER 2007-2013 a Střednědobém hodnocení SPL 2011 je uveden finanční plán, tedy kolik procent alokovaných finančních prostředků má být přiděleno v rámci jednotlivých Fichí, které byly rozděleny podle priorit ISÚ do pěti skupin, prostředky jsou rozděleny tak, aby došlo k co nejlepšímu naplnění potřeb

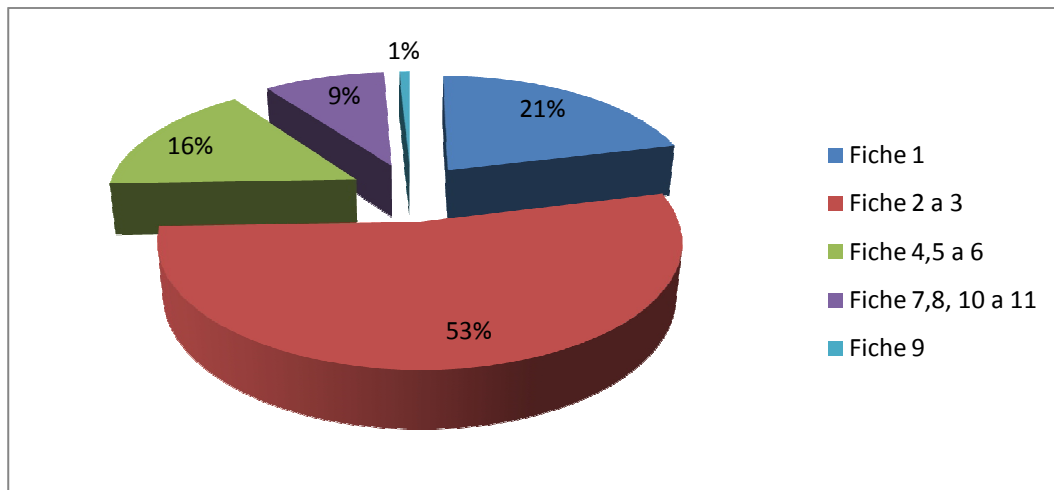
regionu. Předpokládané hodnoty byly srovnávány s hodnotami skutečnými, Fiche byly následně hodnoceny v rámci těchto pěti skupin.

Graf 1- Plánované rozložení finančních prostředků 2007-2013

Zdroj: Střednědobé hodnocení SPL 2011

Graf 2- Skutečné rozložení finančních prostředků 2007-2013

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Abychom mohli srovnávat poznatky z řízených rozhovorů a dotazníků s dalším zdrojem vytvořil jsem soupis monitorovacích indikátorů, tyto indikátory jsou z části převzaté ze Střednědobého hodnocení SPL v roce 2011 a z části jsem je doplnil o vlastní kritéria. Seznam jednotlivých monitorovacích indikátorů i se zjištěnými hodnotami je uveden v Příloze F. Předpokládané hodnoty pro naplnění cílů jsou

stanoveny podle pěti priorit, které pod sebou mají jednu či více Fichí, hodnoty byly stanoveny na základě předpokládaného rozložení finančních prostředků při realizaci 110 projektů v období 2007-2013 (Tabulka 19).

Tabulka 19- Předpokládané hodnoty monitorovacích indikátorů

Fiche 1	Fiche 2,3	Fiche 4,5,6	Fiche 7,8,10,11	Fiche 9	CELKEM
22	49	17	20	2	110

Zdroj: Vlastní zpracování

Priorita 1- Zachování a zhodnocení přírodního a historického dědictví regionu:

Fiche č. 1- Zachování a zhodnocení historického dědictví regionu Český Západ

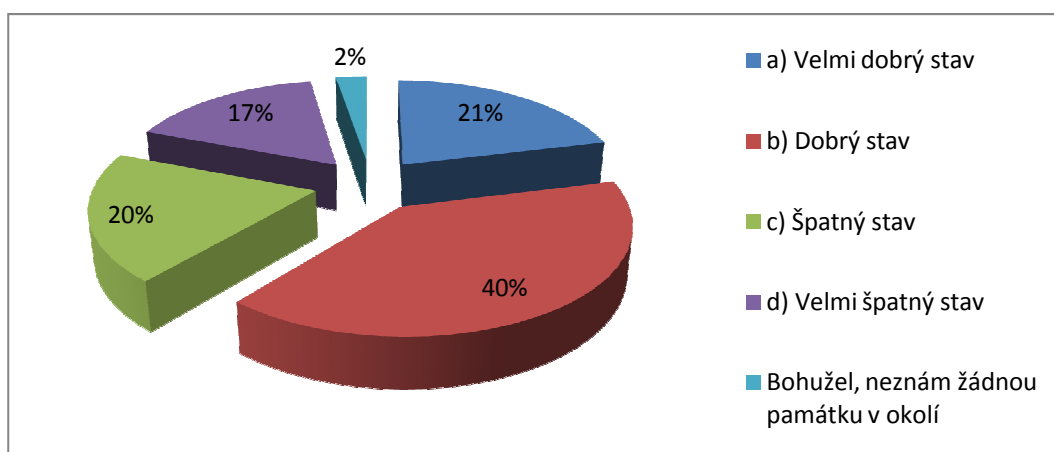
Cílem tohoto opatření je konzervace současného stavu historicky cenných objektů, zvýšení zájmu o místní dědictví a rekonstrukce vybraných historicky cenných objektů. V SPL je stanoveno, že důležité pro tuto prioritu je i zapojení veřejnosti, a to i z té stránky, aby veřejnost měla dobré povědomí o realizaci oprav památek, to je zárukou, že tyto objekty budou dále využívány.

Z výsledků dotazníkového šetření je dobře patrné, že občané mají o památkách ve svém okolí dobré povědomí. Celých 98 % respondentů znalo nějakou památku v okolí a ohodnotili její stavebně technický stav, který byl hodnocen z velké části jako dobrý, pouhé 2 % uvedli, že neznají žádnou památku v okolí (Graf 3). Stejně tak pozitivně vyzněla i další otázka týkající se Fiche 1, a to, zda prošla nějaká památka v okolí respondentů během posledních 10 let rekonstrukcí. Pouze 5 % dotázaných odpovědělo, že žádná památka rekonstrukcí neprošla, zbylých 95 % si vzpomnělo, že v jejich okolí alespoň jeden objekt byl renovován (Graf 4). Ohledně oprav památek byla otázka doplněna o dotaz, zda respondent ví, z jakého zdroje byla oprava financována. Zde se prokázalo, že široká veřejnost má dobré povědomí o rekonstrukci, nikoli však o tom, kdo danou opravu financoval, téměř 50 % respondentů uvedlo, že neví, kdo opravu finančně zajišťuje, velký podíl dotázaných se domníval, že opravu financovala obec, ve které žijí, pouhé 3 % uvedli jako zdroj financí MAS Český Západ.

Dle monitorovacích indikátorů bylo zrenovováno v období působnosti SPL LEADER 2007-2013 celkem 17 historicky cenných objektů, proplaceny na ně byly

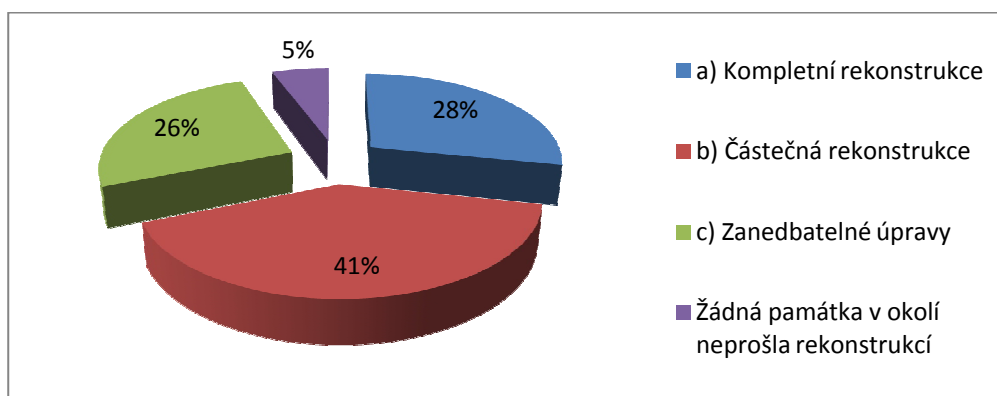
dotace ve výši 7,87 milionů Kč, z těch dvou hledisek je Fiche 1 na druhém místě ze všech vypsanych Fichí. Z pohledu vedení MAS Český Západ je tato Fiche hodnocena velmi kladně, s tím, že v rámci možností MAS byla naplněna na 100 %.

Graf 3- Otázka č. 5: Ve Vaší obci nebo sousedních obcích je několik kulturních památek. Vypište je prosím, a ohodnoťte jejich stavebně technický stav.

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Graf 4- Otázka č. 6: Víte, zda byla některá z památek ve Vašem okolí během posledních deseti let opravována?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Shrnutí:

V rámci Fiche 1 Zachování a zhodnocení historického dědictví regionu Český Západ bylo realizováno poměrně velké množství projektů, z celkové alokace finančních prostředků MAS připadla na tuto Fichi celá 1/5, z tohoto pohledu došlo v programovém období 2007-2013 k naplnění této Fiche. V plánu bylo věnovat na zachování

historického dědictví a památek regionu 20 % všech alokovaných prostředků. Celkem bylo realizováno 17 projektů s dotací téměř 8 milionů Kč, celkové náklady pak dosáhly na téměř 10,3 milionů Kč. Můžeme tedy konstatovat, že cíl této priority v období 2007-2013 byl splněn, a to i ohledem na to, že nebyly splněny očekávané monitorovací indikátory, tento výsledek je konstatován s ohledem na větší finanční náročnost projektů a hodnocení veřejnosti spolu s vedením MAS. V dlouhodobém měřítku se však jedná pouze o začátek, existuje stále řada památek, které se nacházejí ve špatném stavebně-technickém stavu a potřebovaly by rekonstruovat. Velký problém tak představuje nové programové období 2014-2020, kdy se bohužel s renovací historických památek nepočítá. V tomto směru vyjádřili své obavy i hlavní představitelé MAS Český Západ, kteří by byli raději, kdyby podpora z Programu rozvoje venkova směřovala stále i na tuto Fichi.

Priorita 2: Zlepšování kvality života v regionu Český Západ: Fiche č. 2 Obnova a kultivace veřejných prostranství jako míst k setkávání. 3. Veřejné budovy a sportoviště jako místa setkávání.

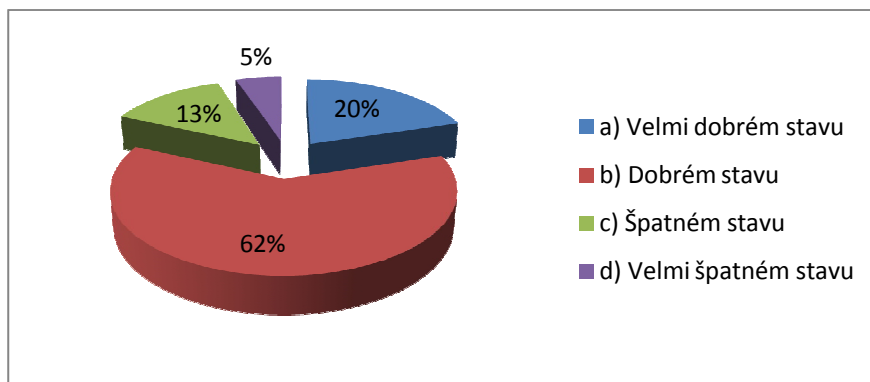
Tyto dvě Fiche jsou součástí priority, která má za cíl zlepšovat kvalitu života v regionu Český Západ. V rámci Strategického plánu se tak děje pomocí projektů, které se zabývají obnovou a renovací veřejných prostranství a budov, přičemž by tato nově kultivovaná místa měla sloužit k setkávání obyvatel.

V dotazníkovém šetření se těchto Fichí týkaly otázky 7,8 a 9. První dotaz se týkal stavu návsi či náměstí v obci, kde respondent žije. Pouze 18 % dotázaných hodnotilo náves či náměstí negativně, zbylých 82% si myslí, že je jejich náves v dobrém či velmi dobrém stavu (Graf 5).

Toto zjištění přesně koresponduje s další otázkou v šetření, veřejnost odpovídala na otázku, zda od roku 2008 proběhla na jejich návsi či náměstí oprava nebo rekonstrukce významného charakteru. Realizaci větší opravy potvrdilo ve své obci 82 % dotázaných. K této otázce byla připojena žádost, aby dotázaní zaškrtnli, kdo případnou opravu zaplatil. Téměř polovina respondentů uvedla, že neví, kdo opravu financoval. Nejvíce se lidé domnívali, že opravu zaplatila jejich obec, rekonstrukci prostřednictvím místní akční skupiny vybralo v absolutním počtu pouhých šest respondentů (Graf 6). Toto zjištění dokazuje, že veřejnost nemá přesné povědomí o projektech, ti, kteří mají

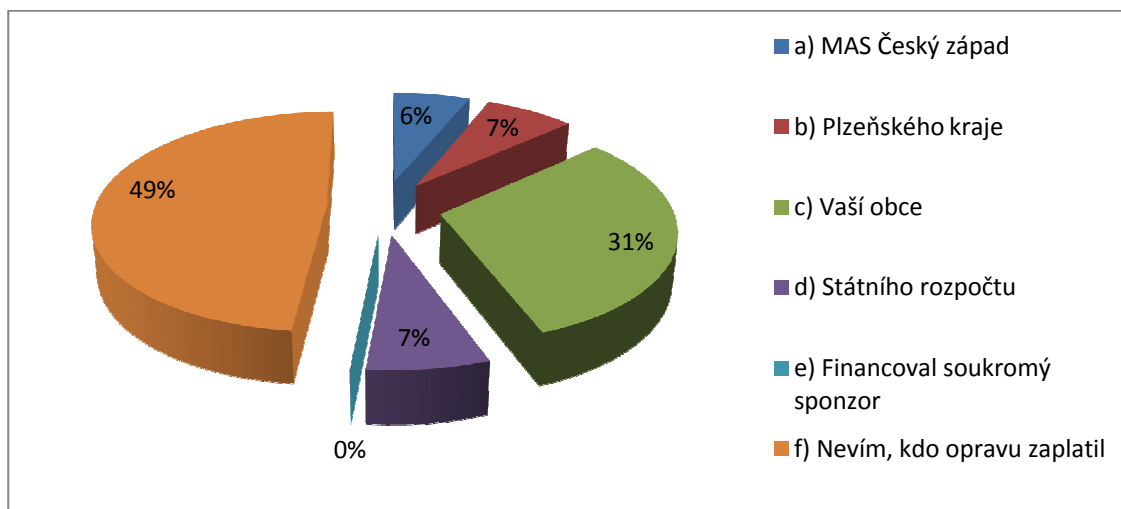
více informací, vědí, že za projektem stojí např. jejich obec, již však netuší, že dotaci na rekonstrukci návsi či náměstí zprostředkovala MAS Český Západ.

Graf 5- Otázka č. 7: Když se podíváte na náves/náměstí ve Vaší obci, řekl byste, že náves/náměstí je ve:

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Graf 6- Otázka č. 8: Pokud byla v obci provedena rekonstrukce návsi či náměstí, kdo opravu financoval?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Další otázka k diskuzi naplnění Fiche 2 a 3, se týkala stavebně-technického stavu budovy, ve které se konají plesy, taneční zábavy a jiné velké společenské události. Dokonce 86 % dotázaných hodnotilo stav těchto budov jako dobrý či velmi dobrý, 10 % respondentů, převážně z menších obcí, uvedlo, že se u nich žádné podobné akce

nekonají. Dobré výsledky z dotazníkového šetření potvrzují i monitorovací indikátory, Fiche 2 a 3 dosáhly dohromady dokonce na 62 realizovaných projektů, což představuje 56 % ze všech projektů, které MAS podpořila. Co se týče finančního plánu, bylo určeno na podporu těchto Fichí 45 % z celkové alokace, ve skutečnosti se na projekty kultivace veřejných prostor a budov uvolnilo 53 % z celkové alokace. V absolutních hodnotách to znamená rozdělení 5,37 milionů Kč na 16 projektů v rámci Fiche 2 a 14,36 milionů Kč na 46 projektů prostřednictvím Fiche 3. Všechny tyto realizované projekty podpořily zlepšení kvality života v regionu částkou přesahující 27 mil. Kč. Z řízených rozhovorů vyplývá, že vedení MAS tyto Fiche hodnotí jako velmi úspěšné, opět musí být zdůrazněno, že toto hodnocení je bráno v rámci možností MAS a přidělené alokace, stále je velký počet veřejných prostranství, které by potřebovaly další úpravy, nebo v nich rekonstrukce dosud ještě neproběhla, veřejné budovy, vzhledem k tomu, že se většinou jedná o starší stavby, potřebují neustálou péči a úpravy. Na základě údajů získaných při výzkumu lze říci, že cíl zlepšení kvality života v regionu Český Západ byl v období 2007-2013 naplněn pomocí Fichí 2 a 3.

Shrnutí:

V rámci specifického cíle zlepšení kvality života bylo realizováno pomocí Fiche 2 a 3 celkem 62 projektů, v rámci monitorovacích indikátorů jich bylo předpokládáno 49. Z celkové alokace se na plnění tohoto opatření využila více než polovina. Jedná se tedy o nejobsáhlejší a nejvíce naplněné opatření, i přes tyto pozitivní údaje je nutné nadále podporovat obnovu veřejných prostor a budov, z tohoto hlediska zde nastává stejný problém jako u Fiche 1, v novém programovém období 2014-2020 se totiž již nepočítá s podporou kultivace veřejných prostranství.

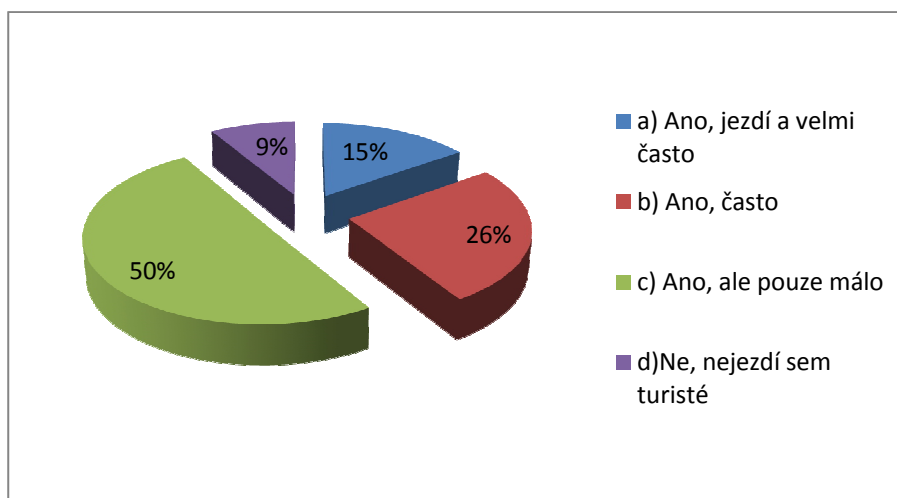
Priorita 3: Rozvoj cestovního ruchu v regionu Český Západ a marketing:
Fiche č. 4. Zařízení pro zdravý životní styl jako forma poznávání krajiny.
5. Rozvoj venkovského cestovního ruchu. 6. Interpretace historického dědictví regionu.

Toto opatření zahrnuje projekty na podporu venkovského cestovního ruchu, který by se měl rozvíjet šetrně a koordinovaně. Region Český Západ má velké přírodní

i historické bohatství, tento potenciál ovšem nemůže být plně využíván, zejména z důvodu nedostatečné nabídky služeb a potřebné infrastruktury.

V dotazníkovém šetření se problematice cestovního ruchu věnují otázky č. 10 a 11. V první z nich se respondenti vyjádřili k tomu, zda si myslí, že do jejich obce přijedou turisté, kteří se tam zastaví. 59 % dotázaných uvedlo, že do jejich obce nejedí turisté vůbec, nebo jen málo, zbylých 41 % oslovených si myslí, že turisté se u nich zastaví často nebo velmi často (Graf 7). Další otázka zjišťovala pohled respondentů na turistické cíle a atraktivitu v jejich okolí, odpovědi korespondují s předchozí otázkou, 42 % dotázaných se domnívá, že se v jejich okolí nachází krásné cíle a turisté je hojně navštěvují, poměrně velká část (37 %) si myslí, že v jejich a sousedních obcích je dostatek krásných míst, ale bohužel se o nich málo ví, tak na ně jezdí méně turistů, pozitivní zjištění je, že si veřejnost uvědomuje důležitost cestovního ruchu, a všichni respondenti si přejí, aby do jejich obcí jezdili turisté (Graf 8).

Graf 7- Otázka č. 10: Myslíte si, že do Vaší obce přijíždí turisté, kteří se v obci zastaví?

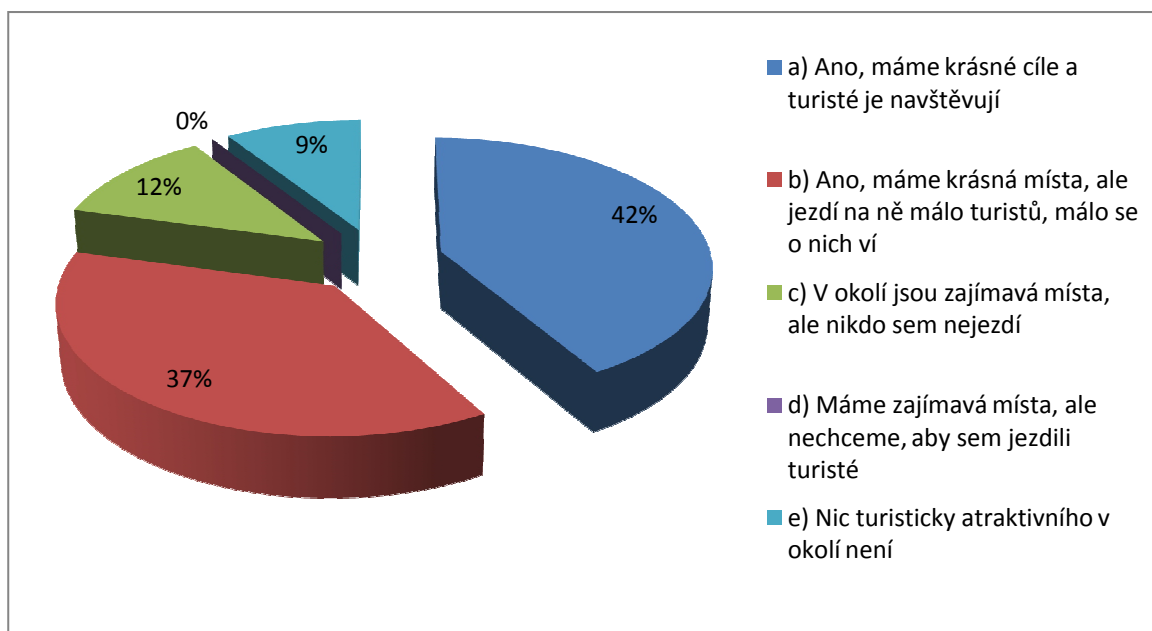

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Dle monitorovacích indikátorů je nejméně úspěšné plnění Fiche 4, ale i zbývající dvě nepřinesly do regionu příliš mnoho nového, plán naplnění byl stanoven dle indikátorů na 17, což se naplnilo v rámci realizace 15 projektů s celkovou dotací 5,76 mil. Kč, celkové náklady projektů pak byly ve výši 10,13 mil. Kč. Z hlediska finančního plánu MAS byla tato priorita naplněna, z obsahového hlediska se tomu už tak nestalo.

SPL si kladl za cíl vytvořit během tohoto programového období síť informačních center, s tímto zaměřením byl realizován pouze jeden projekt, a to vybudování turistického centra v zámku Svojšín. Dalším cílem bylo značení hipotras a naučných stezek, ke splnění tohoto cíle byly vytvořeny pouze dva projekty, díky nimž se vybudovaly dvě naučné stezky. Představitelé MAS v řízených rozhovorech zhodnotili, že tyto Fiche byly splněny přibližně na 50 %, a jsou si vědomi, že oblasti cestovního ruchu a infrastruktury s ním spojené je třeba věnovat více úsilí.

Graf 8- Otázka č. 11: Když se podíváte na Vaši obec a sousední obce, domníváte se, že je ve Vašem okolí zajímavá nabídka turistických cílů a atraktivit?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Shrnutí:

V rámci této priority se mělo plně využít historického i přírodního potenciálu regionu Český Západ. Znamenalo to rozvoj hipoturistiky, či interpretace místního dědictví pomocí vybudování naučných stezek, muzeí a expozic. Dále se měla vybudovat síť informačních návštěvnických center, což se bohužel plně nepodařilo. Vliv na to má samozřejmě i omezená výše finančních prostředků, ale i tak se musí konstatovat, že splnění Fichí 4,5 a 6 v období 2007-2013 nebylo zcela úspěšné, priorita byla naplněna přibližně z 50 %.

Priorita 4: Zlepšení ekonomické soběstačnosti regionu Český Západ: Fiche č. 7. Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů. 8. Rozvoj drobného podnikání. 10. Rozvoj zemědělství. 11. Podpora místních potravinářských produktů

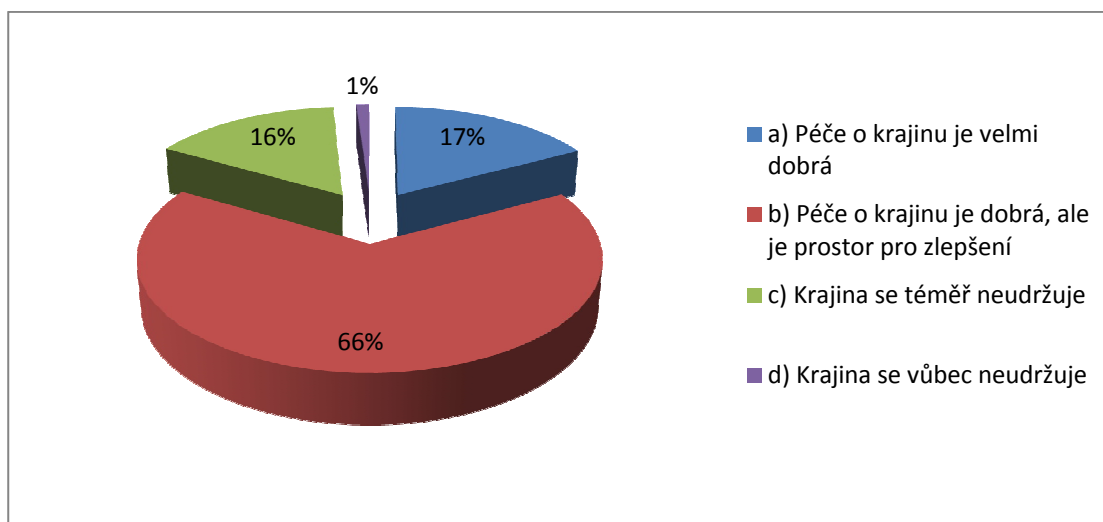
Cílem této priority je diverzifikovat činnost zemědělských subjektů, podporovat drobné podnikatele, rozvíjení řemesel, zemědělství a místní produkce. Pomocí těchto opatření by se měl posílit ekonomický potenciál regionu Český Západ, podporovat by se měly takové aktivity, které vedou k využívání místních přírodních a kulturních zdrojů, tedy i rozvoj regionálních produktů. Dalším z cílů je vytvoření prostředí, které by podporovalo vznik nových a rozvíjení stávajících mikropodniků, a také aktivity, které vedou k informovanosti o problematice podnikání na venkově. V rámci diverzifikace zemědělských činností se klade důraz také na péči o venkovskou krajinu.

Dotazníkové šetření se naplňováním této priority zabývá v otázkách č. 12-17. Otázky 14 a 17 poskytují informace ohledně naplňování diverzifikace zemědělských subjektů. Respondentům byla položena otázka, jak vnímají péči a údržbu krajiny ve svém okolí. Celých 66 % dotázaných uvedlo, že péče o krajinu je v jejich nejbližším okolí dobrá, s tím, že je prostor pro zlepšení, pouhé 1 % se domnívá, že se krajina v jejich okolí vůbec neudržuje (Graf 9). Naopak větší část respondentů (58 %) dle otázky č. 17 nezná ve své či sousedních obcích zemědělce či farmáře, kteří by se věnovali jinému druhu podnikání. Výsledky z otázky č. 14 v tomto případě nekorelují s hodnotami u monitorovacích indikátorů, z těch naprosto jasně vyplývá, že aktivita, která by diverzifikovala činnost zemědělských subjektů, nebyla takřka žádná, za celé období 2007-2013 byl v rámci Fiche 7 realizován pouze jeden projekt, konkrétně se jednalo o modernizaci dřevovýroby, projekty na údržbu krajiny byly vytvořeny celkem dva, a to v rámci Fiche 10. Z toho je zřejmé, že činnost MAS nemá vliv na dobrou údržbu krajiny, tu zařizují sami obce či zemědělci. Potvrzují to i hodnocení, která byla provedena v řízených rozhovorech, např. paní Mgr. Šajtošová (2015) vyhodnotila Fichi 7, jako nejméně úspěšnou ze všech.

Dále byly v dotazníkovém šetření hodnoceny Fiche 8 a 11, tedy podpora drobných podnikatelů a místních potravinářských produktů. V otázce č. 12 uvedla většina respondentů (74 %), že neexistuje žádné typické jídlo, potravina či výrobek pro

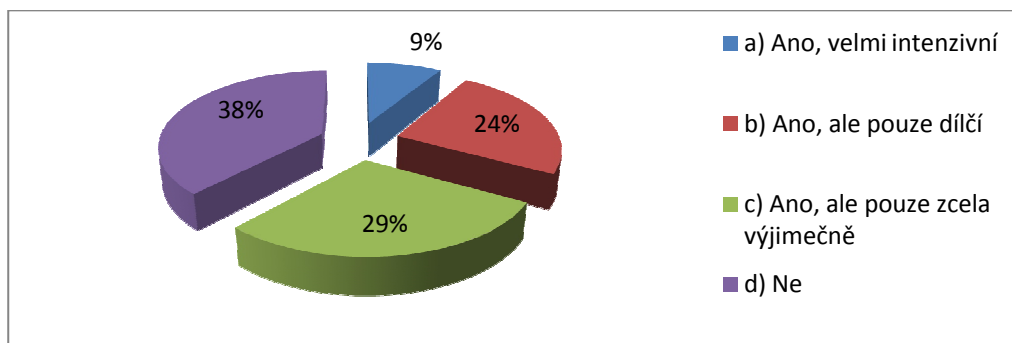
jejich region. Obdobně byla zodpovězena otázka č. 13, zda lidé znají nějakou potravinu, jídlo či výrobek, který by nesl označení „Místní výrobek ze západu Čech“, pouze 14 % dotázaných odpovědělo kladně, ti se však v dané problematice poměrně orientovali a uvedli i výrobky, které vznikly díky podpořeným projektům v rámci SPL, ve výčtu se opakoval zejména Dvůr Krasíkov, kde se realizovaly iniciativy, díky nimž mohla vzniknout sýrárna či výroba přírodních mýdel. Takovéto úspěšné projekty jsou bohužel dost ojedinělé, v rámci SPL 2007-2013 bylo realizováno pomocí Fiche 8 a 11 celkově pouze 9 projektů, veřejnost také o možnostech drobného podnikání nemá příliš informací, což potvrzuje vyhodnocení otázky č. 16, zde uvedlo 67 % dotázaných, že pomoc či podpora drobným podnikatelům není poskytována vůbec, či jen zcela výjimečně (Graf 10). Vedení MAS vidí naplňování těchto dvou Fichí a komplexně celé priority jako nedostatečné, potvrzuje to i nesplnění finančního plánu, místo 18 % bylo z alokace použito jen 13 % na plnění této priority, rozdělena byla dotace ve výši 3,41 mil. Kč. Nízký zájem podnikatelských subjektů byl diskutován již výše, zapojení se nedaří jednak z důvodu složité administrativy, na kterou nejsou k dispozici dostatečné lidské kapacity, nebo také z nutnosti financovat polovinu celého projektu, což se většině drobných podnikatelů jeví jako rizikové (Frouzová 2015).

Graf 9- Otázka č. 14: Když se podíváte na pole, louky a lesy v nejbližším okolí, jak byste ohodnotil péči a údržbu krajiny?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Graf 10- Otázka č. 16: Myslíte si, že existuje jakákoliv pomoc nebo podpora (např. přístup k informacím, uplatnění na trhu, propagace, apod.) pro malé podnikatele, kterou by jim nabízela obec nebo MAS Český západ?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Shrnutí:

V rámci naplňování priority Zlepšení ekonomické soběstačnosti regionu Český Západ byly realizovány projekty prostřednictvím Fichí 7, 8, 10 a 11. Podle monitorovacích indikátorů bylo cílem priority dosáhnout v součtu alespoň 20 bodů, ve skutečnosti jich bylo jen 13. Na základě všech metodických přístupů, tedy rozhovorů, dotazníkového šetření a indikátorů lze říci, že k naplnění priority v období 2007-2013 nedošlo. Nepodařilo se aktivizovat zejména podnikatelský sektor, a nebyly rovněž plně využity místní přírodní a kulturní zdroje.

Priorita 5- Posilování místního partnerství na území regionu Český Západ. **Fiche č. 9- Podpora vzdělávání a informovanosti v regionu Český Západ.**

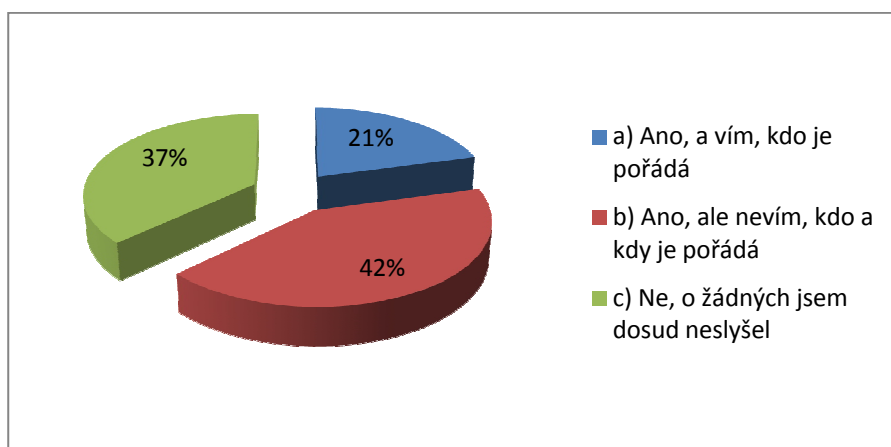
V rámci této priority byla uplatňována pouze jedna Fiche, ta měla za cíl podpořit vzdělání a informovanost venkovských obyvatel, a to pomocí vzdělávacích kurzů se zaměřením na rozvoj odborných znalostí, či orientaci ve finančních podporách pro venkovské obce, neziskové organizace i podnikatele.

Vedení MAS podporovalo informovanost členů tím, že před každou výzvou, kterých bylo 12, uspořádalo 2-3 stejné semináře rozmístěné po celém území ke každé výzvě, na tomto semináři bylo stanoveno jak v dané výzvě žádat o dotace. Žadatelé, jejichž projekty byly vybrány k podpoře, se zúčastnili dalšího semináře, kde se dozvěděli konkrétní informace o další nutné administraci pro získání dotace.

Vyhodnocení Fiche 11 je problematické z důvodu jejího zrušení v roce 2011. Fiche 11 na základě rozhodnutí Výboru partnerství nebyla od dubna 2011 vypisována a byla ponechána bez alokace. Z celkové alokace představovala částka, která měla být věnována na podporu této priority pouze 1,5 %, což podle monitorovacích indikátorů odpovídá hodnotě 2. Skutečná alokace pro tuto Fichi však dosáhla na necelé 1 %. V roce 2009 a 2010 byly celkem realizovány 4 projekty, díky nimž bylo uspořádáno celkem 20 seminářů. Jako inovativní projekt lze označit soubor seminářů pro ženy na mateřské dovolené, na těchto seminářích mohly matky získat informace z různých oblastí, např. probíhala příprava na návrat do zaměstnání a zvyšování kvalifikace v oblastech finanční gramotnosti či dovedností s počítačem.

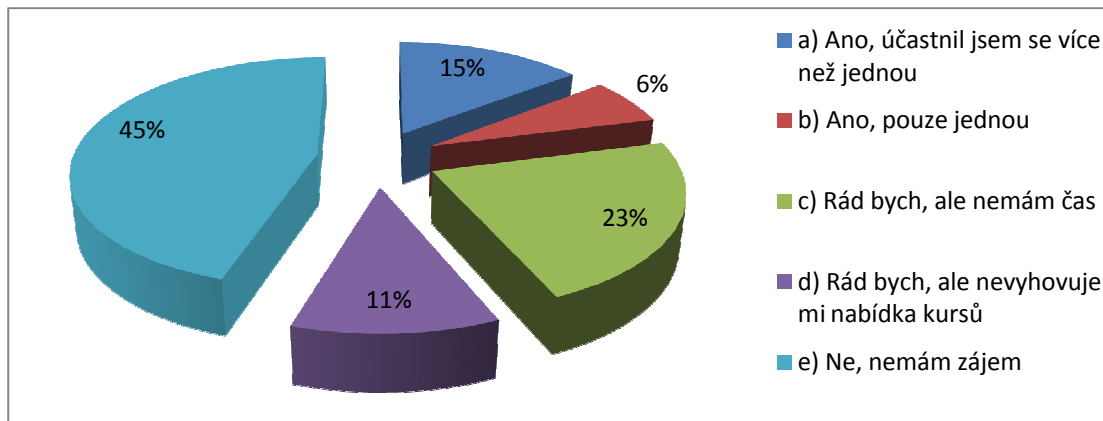
V dotazníkovém šetření se oblasti vzdělávacích kurzů věnovaly otázky č. 18 a 19. Většina respondentů uvedla (58 %), že by se v případě zájmu mohla zúčastnit vzdělávacího či rekvalifikačního kurzu (Graf 11). Velká část dotázaných ovšem neví, kdo dané kurzy pořádá, zda např. sama obec, či je za seminářem projekt v rámci realizace SPL. Otázka č. 19 obsahově navazovala na předchozí, zde respondenti, kteří vědí o vzdělávacích kurzech, odpovídali, zda se již nějakého semináře zúčastnili. Poměrně značná část (45 %) uvedla, že o žádné kurzy nemá zájem, nějakého kurzu se zúčastnilo celkově 21 % dotázaných (Graf 12). Vedení MAS hodnotilo plnění této Fiche spíše negativně, a konstatovali, že nedošlo k jejímu naplnění.

Graf 11- Otázka č. 18: Myslíte, že byste se mohl, pokud byste chtěl nebo potřeboval, přihlásit do nějakého vzdělávacího kursu, rekvalifikačního kursu či semináře?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Graf 12- Otázka č. 19: Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti jakéhokoliv kursu, programu či semináře, který pořádala obec nebo MAS Český západ?

Zdroj: Vlastní šetření 2015

Shrnutí:

Fiche 11, pomocí které se naplňovala priorita č. 5, byla v roce 2011 zrušena, jediné 4 projekty byly realizovány v roce 2009 a 2010. Vzhledem k nízkému počtu uskutečněných seminářů poměrně velká část veřejnosti o možnostech vzdělávání a principech místního partnerství nemá žádné informace. Z faktů zjištěných pomocí analýzy vyplývá, že priorita č. 5 nebyla v období 2007-2013 naplněna, neboť nebyla pomocí podpory vzdělávacích aktivit zajištěna kapacita, která by vedla k realizaci dalších projektů a tím i k trvale udržitelnému rozvoji regionu.

Obecný cíl Strategického plánu LEADER 2007-2013

Obecný cíl Integrované rozvojové strategie území byl převzat i do Strategického plánu LEADER 2007-2013. V rámci SPL byl naplňován pomocí 5 výše uvedených priorit a 11 Fichí. Obecný cíl zní takto:

„Co nejefektivnějším zhodnocením přírodních a kulturních zdrojů, zapojením občanů regionu Český Západ a propojením širokého množství místních subjektů přispívat k rozvoji regionu po stránce ekonomické, sociální i environmentální a zlepšovat úroveň života v něm.“ (Střednědobé hodnocení 2011, s. 28)

Tento cíl je velmi obecný a těžko měřitelný. Potvrzují to i slova pana Florianu (2015), který uvedl, že cíl bude nutné formulovat jinak, a to takovým způsobem, aby bylo možné jej co nejlepším způsobem vyhodnotit. Pro hodnocení obecného cíle

můžeme vyjít z faktu, že by měl být naplněn pomocí pěti výše uvedených a analyzovaných priorit. Vzhledem k tomu, že dvě priority byly vyhodnoceny jako úspěšné, dvě priority jako nenaplněné, jedna priorita byla naplněna částečně, lze tedy konstatovat, že obecný cíl byl naplněn přibližně z poloviny. Nejvíce se naplnila část o zhodnocení zejména kulturních zdrojů, téměř vůbec naopak zapojení širokého množství místních subjektů, zde se nepodařilo aktivizovat zejména podnikatelský sektor.

7.3.2 Informovanost široké veřejnosti

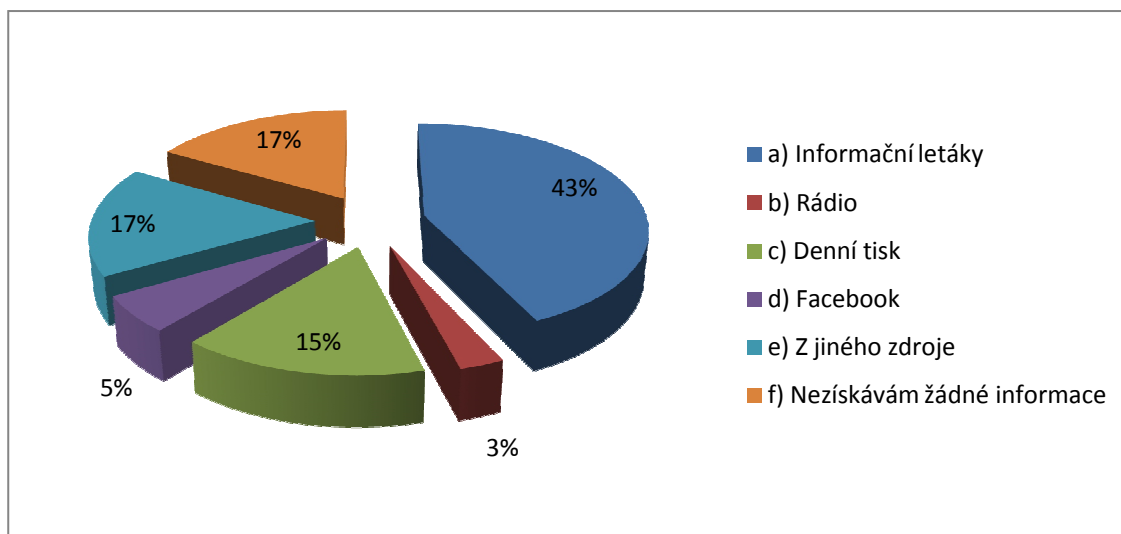
Ve Strategickém plánu LEADER 2007-2013 je zdůrazňována nutnost zapojení a informování široké veřejnosti o činnostech MAS. Informace byly šířeny zejména pomocí zpravodaje, který byl vydáván přibližně třikrát ročně v nákladu 5000 kusů, distribuován byl do všech obcí v regionu MAS. Dalším zdrojem informací byly webové stránky www.leader-cesky-zapad.cz, na kterých nyní nalezneme především informace o uplynulém programovém období, musím však konstatovat, že informace na těchto stránkách nejsou příliš přehledné a ucelené. Od roku 2014 jsou v provozu nové webové stránky s adresou www.mascz.cz, na kterých až do května 2015 nebyly žádné informace, poté proběhla jejich aktualizace, nyní zde najdeme např. kontakty na vedení MAS či její novou organizační strukturu. Řada informací však ještě není uvedena a stránky obsahují spoustu prázdných odkazů. O tom, že by stránky potřebovaly aktualizovat, se shodli všichni účastníci rozhovorů. Vzhled a struktura nových stránek je ovšem velmi přehledná, po doplnění budou jistě velmi dobrým informačním zdrojem.

Informovanost veřejnosti byla zjišťována dotazníkovým šetřením. První základní otázkou bylo, zda respondent slyšel o Místní akční skupině Český Západ. Již ta nám dává určitou představu o zapojení široké veřejnosti a informovanosti o MAS. Celých 63 % dotázaných uvedlo, že o Místní akční skupině Český Západ nikdy neslyšelo. Vyplývá z toho i nízká míra informovanosti u dalších otázek v dotazníku. Respondent ví, že došlo např. k nějaké rekonstrukci, již však netuší, že se tak stalo prostřednictvím místní akční skupiny. Zhruba 1/3 respondentů tedy MAS zná, a poznatky o ní získává především prostřednictvím informačních letáků (zpravodajů) nebo z denního tisku (Graf 13). Další otázka se zaměřila na webové stránky MAS,

z průzkumu vyplývá, že celých 88 % dotázaných webové stránky vůbec nezná, nebo o nich ví, ale vůbec je nesleduje. Pouhých 12 % respondentů uvedlo, že se na ně výjimečně podívá.

V rámci rozhovorů bylo vedení MAS konfrontováno s výsledkem první otázky v dotazníkovém šetření. Vedení se shodlo na tom, že 1/3 informované veřejnosti odpovídá praxi, s tím, že zapojení a informování veřejnosti by mělo být na lepší úrovni. Otázkou ovšem je jak veřejnost aktivizovat a přimět ji k zájmu o svůj region. Nízká míra angažovanosti a nízká míra důvěry k rozvojovým subjektům je podle Jančáka a kol. (2010) typická pro dosídlené periferie, tou region Český Západ bezesporu je. Obecná míra informovanosti veřejnosti je tedy na poměrně nízké úrovni, dle slov pana Floriana (2015) je však otázkou do jaké míry lze tento stav zlepšit.

Graf 13- Otázka č. 2: Z jakého zdroje získáváte nejvíce informací o činnosti MAS Český západ? (Otázka je určena pouze respondentům, kteří uvedli, že již o MAS Český Západ slyšeli).

Zdroj: Vlastní šetření 2015

7.4 Shrnutí a závěrečná doporučení

Podobně jako v práci Malé (2013) můžeme shrnout hlavní problémy a důvody nenaplnění některých cílů do dvou skupin. První skupinou jsou tzv. vnitřní faktory, které může MAS Český Západ svou činností výrazně ovlivnit a zlepšit tak situaci v regionu. Jako první problém lze identifikovat rozdílnou aktivitu členské základy MAS. Dá se říci, že některé obce jsou pouze členy a vůbec se nezapojují do rozvoje regionu. Aktivizovat se též nedaří celkově podnikatelský sektor. Podnikatelé o realizaci projektů prostřednictvím MAS nemají zájem zejména kvůli složité administraci pro získání dotace. Překonání této bariéry je pak otázkou pro metodicky nadřízené orgány, což je Státní zemědělský intervenční fond a Ministerstvo zemědělství. Právě tyto dvě instituce, v některých směrech negativně ovlivňují možnosti rozvoje MAS, z jejíhož hlediska se jedná o významný vnější faktor, který lze jen těžko ovlivnit. Zejména systém regionálních odborů SZIF není zcela nakloněn potřebám všech MAS. Nyní jsou regionální odbory rozmístěné vždy po jednom v regionech soudržnosti NUTS 2. Pro MAS Český Západ, která se nachází v NUTS 2 Jihozápad, to znamená vyřizování administrativních záležitostí až v Českých Budějovicích, které jsou vzdáleny přibližně tři hodiny cesty, pro mnoho drobných podnikatelů je právě tento fakt nepřekonatelnou bariérou. V rámci řešení tohoto problému si myslím, že by se mělo apelovat na zavedení regionálních odborů ve všech krajských městech.

Další problém se týká spíše pohledu do budoucna, a rovněž se skrývá v metodickém nařízení nadřízených orgánů. Velmi úspěšná podpora pro zachování historického dědictví regionu a obnovu veřejných prostranství nebude již v novém programovém období 2014-2020 možná. V rámci těchto opatření bylo sice realizováno poměrně velké množství projektů, ale i tak mnoho historicky cenných budov stále opravy potřebuje, rovněž by bylo žádoucí nadále pokračovat v kultivaci veřejných prostranství, která jsou tváří každé obce.

Obavy s možností využití operačních programů v novém období vyjádřila např. i paní Miroslava Válová (2015). Dle jejích slov se velký problém nachází ve stárnutí populace. Dosud se s věkovou skupinou nad 65 let nepracovalo. Index stárí se neustále zvyšuje a přibývá problémů s tím spojených. O to větší problém představuje, že v rámci nového období je možná podpora sociálních oblastí, ovšem s výjimkou seniorů. Tuto situaci je potřeba řešit, a měla být zahrnuta již do období 2014-2020.

8. ZÁVĚR

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zhodnotit úspěšnost plnění cílů Strategického plánu LEADER Místní akční skupiny Český Západ- Místní partnerství. Hodnoceno bylo právě ukončené programové období 2007-2013. Práce byla vytvořena také s ohledem k tomu, že MAS Český Západ zatím nezveřejnila evaluaci své činnosti, myslím, že by v rámci svého hodnocení mohla použít některých poznatků zjištěných v této práci, zejména by pak mohlo jako zdroj informací posloužit dotazníkové šetření.

Na základě zaměření práce na evaluaci Strategického plánu byly stanoveny tři výzkumné otázky. Ty byly vyhodnoceny na základě poznatků získaných analýzou programových dokumentů, hodnocením monitorovacích indikátorů jednotlivých Fichí, dále bylo provedeno v území působnosti zkoumaného regionu dotazníkové šetření, které bylo realizováno s pomocí místních základních škol, v neposlední řadě byly informace doplněny řízenými rozhovory s vedením MAS Český Západ.

První výzkumná otázka řešila plnění cílů a priorit stanovených ve Strategickém plánu LEADER. Odpověď na otázku přinesla kombinace všech výše uvedených metod, analyzováno bylo celkem pět priorit, jejichž prostřednictvím se naplňuje obecný cíl. Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že priority, které si MAS stanovila, byly v období 2007-2013 splněny přibližně z jedné poloviny, a to v rámci možností MAS, musíme tedy uvažovat její lidské a především finanční zdroje, které jsou např. z hlediska obnovy kulturních památek nedostatečné. Problém pak představuje nedostatečné zapojení zemědělců a podnikatelského sektoru, kteří nemají zájem o realizaci svých projektů zejména kvůli velké administrativní náročnosti spojené se získáním dotace, k lepšímu řešení této situace by pomohlo např. vytvoření regionálního odboru Státního zemědělského intervenčního fondu v Plzeňském kraji. Regionální odbor určený pro administraci projektů MAS Český Západ se nyní nachází pouze v Českých Budějovicích, tato skutečnost tak tvoří významnou bariéru rozvoje regionu.

Druhá výzkumná otázka se zabývala tím, zda je podpora v rámci Strategického plánu rozložena na území působnosti MAS rovnoměrně. Tato otázka byla analyzována pomocí kartogramů, zkoumáno bylo jak rozložení počtu projektů v území, tak výše finanční podpory, která byla na rozvoj jednotlivých regionů využita. Na základě výsledků došlo k vyvrácení hypotézy, že podpora bude rovnoměrná a nebudou existovat

významné regionální rozdíly. Z kartogramů lze jasně vyčíst, že některá území svojí aktivitou a výší získané podpory výrazně převyšují ostatní. Velmi úspěšný je zejména region Konstantinolázeňsko a jeho obce Bezručice, Černošín a Konstantinovy Lázně. Z výzkumů vyplývá, že tato situace je dána především velkým lidským kapitálem v těchto obcích, zejména pak ze strany aktivních starostů. Dalším vysvětlením je odlišná startovací pozice mikroregionů, Konstantinolázeňsko bylo poměrně úspěšné již před zahájením činnosti MAS Český Západ, zatímco Mikroregion Hracholusky sdružuje především menší obce, ve kterých nebyl často realizován ani jeden projekt na podporu rozvoje regionu. Aktivní obce, podpořeny realizovanými projekty, vykazují stále větší zájem o rozvoj svého území, zatímco neaktivní obce nemají své zastoupení v žádných výborech, a nepodávají často ani žádosti o dotace s tím, že peníze budou přiděleny stejně někomu jinému. Vzniknul tak jakýsi bludný kruh, kvůli kterému se rozdíl mezi úspěšnými a neúspěšnými zvyšuje, neboť podpořené projekty se koncentrují na několika málo místech v regionu Český Západ.

Poslední výzkumná otázka zjišťovala informovanost veřejnosti ohledně činnosti MAS Český Západ. Z dotazníkového šetření i řízených rozhovorů vyplynulo, že veřejnost nemá příliš dobré povědomí o činnosti MAS, která působí v rámci jejich regionu. Přibližně dvě třetiny obyvatel zájmového území nikdy o Místní akční skupině Český Západ ani neslyšeli, a ti, kteří ano zase nezískávají mnoho informací o její činnosti, tito obyvatelé se pak těžko mohou sami zapojovat do aktivit spojených s rozvojem regionu. Otázkou však je do jaké míry mají o zapojení se do kultivace svého okolí zájem. V rámci této výzkumné otázky byla vyvrácena hypotéza o tom, že z důvodu více než desetiletého působení MAS Český Západ v regionu budou mít obyvatelé, kteří tu žijí, dobré informace o jejím působení.

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení plnění cílů Strategického plánu MAS Český Západ. Myslím, že výstupy z tohoto výzkumu mohou posloužit jako podklad pro tvorbu evaluace SPL, kterou jsou povinny vytvořit všechny místní akční skupiny v České republice do konce roku 2015. V novém programovém období bych doporučoval managementu Českého Západu se více zaměřit na aktivizaci veřejnosti a drobných podnikatelů, tyto dvě složky dosud nebyly plně zapojeny do rozvoje regionu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ADLER, P. S.; KWON, S.W. Social capital: Prospects for a new concept. *Academy of management review*, 2002, 27.1: 17-40.
- BIBBY, P.; SHEPHERD, J. Developing a new classification of urban and rural areas for policy purposes—the methodology. London: DEFRA, 2004.
- BINEK, J., SVOBODOVÁ H., MARTÉNEK J., GALVASOVÁ I, HOLEČEK J. a CHABIČOVSKÁ K. Synergie ve venkovském prostoru: paradoxy rozvoje venkova : kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2011, 63 s. ISBN 978-80-904308-6-0
- BLAŽEK, J., UHLÍŘ D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3
- BLAŽEK, J. Teorie regionálního rozvoje. Soubor přednášek. Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta. 2014.
- ČEPELKA, O. Iniciativa EU. Leader pro rozvoj venkova. 1. vyd. Praha. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 117 s. 2001.
- ČEPELKA, O. Místní akční skupiny v ČR v roce pět. Liberec: Tima [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://www.tima-liberec.cz/images/dokumenty/mas_v_roce_pet.pdf. 2008.
- ETZKOWITZ, H.; LEYDESDORFF, L.. The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research policy*, 2000, 29.2: 109-
- FALTOVÁ LEITMANOVÁ, I. Venkov jako místo pro žití. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 99 s. ISBN 978-80-7357-911-1.
- FLORIDA, R.: Toward the Learning Region. In: *Futures* 27/1995, str. 527-536
- HODGSON, M.G., The Evolution of Institutional Economics: Agency, Structure and Darwinism in American Institutionalism. London and New York: Routledge, 2004. vix + 534 pp. ISBN: 0-415-32253-7
- HUDSON, R. ‘The Learning Economy, the Learning Firm and the Learning Region’ A Sympathetic Critique of the Limits to Learning. *European Urban and Regional Studies*, 1999, 6.1: 59-72.

- CHALUPOVÁ, M., FIALA R., ROJÍK S. Sociální síť tvořené pro budování regionálních značek potravin v Kraji Vysočina. Scientific papers of the University of Pardubice. Series D, Faculty of Economics and Administration, 2013, 29. s. 61-73.
- CHROMÝ, Pavel. Formování regionální identity: nezbytná součást geografických výzkumů. Geografie na cestách poznání. Praha: Univerzita Karlova, PřF, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2003, 163-178.
- JANČÁK, V., et al. Sociální kapitál jako faktor rozvoje periferních oblastí: analýza vybraných složek sociálního kapitálu v typově odlišných periferiích Česka. Geografie, 2010, 115.2: 207-222.
- JEŽEK, J. Učení se, síť a samoregulace jako základní stavební kameny učících se regionů. EUROlocal. 2007, s. 140-144.
- KEEBLE, D., et al. Collective learning processes, networking and 'institutional thickness' in the Cambridge region. Regional studies, 1999, 33.4: 319-332.
- KUBĚNOVÁ, V. Návrh systému hodnocení vzdělávání ve „společnosti BR“. 2011.
- LEYDESDORFF, L.; ETZKOWITZ, H.. Emergence of a Triple Helix of university—industry—government relations. Science and public policy, 1996, 23.5: 279-286.
- LIŠKA, V., SLUKOVÁ K., VOLEJNÍKOVÁ J.. Institucionální ekonomie. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011, 235 s. ISBN 978-80-7431-051-5.
- MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ T. a SÝKORA L.. Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 221 s. ISBN 978-80-247-4093-5.
- MALÁ, M. Vyhodnocení práce místních akčních skupin. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2013. Vedoucí práce Radim Perlín.
- MASKELL, P.; MALMBERG, A. Localised learning and industrial competitiveness. Cambridge journal of economics, 1999, 23.2: 167-185.
- MÁTL, O., SRNOVÁ E. Budoucnost venkova v České republice: analýza potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2012, 49, 108 s.
- MORGAN, K. The learning region: institutions, innovation and regional renewal. Regional studies, 2007, 41.S1: S147-S159.

- NELSON, R. The agenda for growth theory: a different point of view. Cambridge Journal of Economics. 1998. 22 (4): s. 497-520.
- NUNVÁŘOVÁ, Svatava. Local action groups – entities of rural development. In Polák, Ondřej - Cerkal, Radim - Škarpa, Petr. MendelNet 2014 - Proceedings of International PhD Students Conference. Brno: Mendel University in Brno, 2014. s. 361-366, 6 s. ISBN 978-80-7509-174-1.
- PERLÍN, R. Venkov, typologie venkovského prostoru. Česká etnoekologie, Etnoekologické semináře v Liběchově, 1999, 87-104.
- PERLÍN, Radim; KUČEROVÁ, Silvie; KUČERA, Zdeněk. Typologie venkovského prostoru Česka. Geografie, 2010, 115.2: 161-187.
- PILEČEK, J. Koncept sociálního kapitálu: pokus o přehled teoretických a metodických východisek a aplikačních přístupů jeho studia. Geografie, 2010, 115: 64-77.
- SÝKORA, L.; MATOUŠEK, R. Sociální kapitál a teritorialita sociálních sítí. Geodny–Geodays, 2008, 50-56.
- ŠMÍDOVÁ, O. „Pro nás lépe už bylo... Vymístění z velké historie a kolektivní paměť ‚českých Němců‘“. Sociální studia, 2010, 7.1: 59-87.

Zdroje elektronické:

- ČSÚ. 2009. Postavení venkova v krajích ČR. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/documents/10180/20535522/63136109k09.jpg/e1ead1ee-ecfe-4db8-a220-95040963d79c?version=1.0&t=1418437510825>
- ČSÚ. 2015. Nezaměstnanost. [online]. [cit. 2015-05-13]. https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace
- ELARD. 2015. The Local Action Group. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://www.elard.eu/en_GB/the-local-action-group
- Euroskop. 2015a. Přehled fondů EU. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8633/sekce/fondy-pro-zemedelce-a-rybare/>
- Euroskop. 2015b. Zemědělství. [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

- Evropská komise. 2006. LEADER základní příručka. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_cs.pdf
- Evropská komise. 2008. Politika rozvoje venkova 2007-2013. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm
- Evropská síť pro rozvoj venkova. 2014. Přehled ENRD. [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/cz/en-rd-presentation_cz.html
- Finance. 2010. Alcoa Fujikura, výrobce kabelových svazků, ve Stříbře končí. [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/261360-alcoa-fujikura-vyrobce-kabelovych-svazku-ve-stribre-konci/>
- Managementmania. 2013. Obousměrné plánování. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/obousmerne-planovani>
- MAS Český Západ. 2007. Integrovaná rozvojová strategie území. [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.leader-ceskyzapad.cz/storage/MAS/ISU.pdf>
- MAS Český Západ. 2011. Strategický plán Leader 2007-2013. [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.leader-ceskyzapad.cz/storage/LEADER/SPL-ZARI-2011.pdf>
- MAS Český Západ. 2011. Střednědobé hodnocení SPL. [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.leader-ceskyzapad.cz/storage/LEADER/strednedobe-hodnoceni-SPL-final.pdf>
- Masarykova univerzita. 2012. Sídlní struktura. [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/02-sidlni-struktura.html>
- Masarykova univerzita. 2014. Přístupy k vymezování venkova. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Program rozvoje venkova 2014-2020. [online]. [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>

- Ministerstvo zemědělství ČR. 2008. Leader ČR- závěrečná zpráva. [online]. [cit. 2015-05-12]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/297808/Zaverecna_zprava_o_Programu_LEADER_CR.pdf
- Ministerstvo zemědělství. 2009a. Akční plán Celostátní sítě pro venkov. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/22149/Akzni_plan_KPRINT.pdf
- Ministerstvo zemědělství. 2009b. Celostátní síť pro venkov. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/o-celostatni-siti-pro-venkov/>
- Ministerstvo zemědělství. 2009c. Příručka programu Leader ČR. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/1172/Prirucka_LEADER_CR.doc
- Ministerstvo zemědělství. 2009d. Leader- budoucnost venkova. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/37121/_02_Brozura_LEADER_budoucnost_venkova_2009.pdf
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2012a. Alokace místních akčních skupin na rok 2013. [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/mistni-akcni-skupina/alokace-mistnich-akcnich-skupin-na-rok-2.html>
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2012b. Hodnocení místních akčních skupin. [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/aktuality/hodnoceni-mistnich-akcnich-skupin-2012.html>
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2012c. Místní akční skupiny. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2014a. Metodika pro standardizaci místních akčních skupin. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:

- Ministerstvo zemědělství ČR. 2014b. Program rozvoje venkova 2007–2013. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/301042/prv_aktualni_schvalene_zneni_duben_2014.pdf
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2015. Program rozvoje venkova 2007–2013- základní informace. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/>
- Ministerstvo zemědělství. 2013. Společná zemědělská politika. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2014. Alokace místních akčních skupin pro období 2007-2013. [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/301572/Alokace_mistnich_akenich_skupin_pro_obdobi_2007_2013.pdf
- Ministerstvo zemědělství ČR. 2015. Program rozvoje venkova 2014–2020. [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/402759/Program_rozvoje_venkova_final.pdf
- Národní síť Místních akčních skupin české republiky. 2015. Databáze MAS. [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://databaze.nsmascr.cz/>
- Státní zemědělský intervenční fond. 2007. Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace pro místní akční skupiny v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Feafrd%2Fosa4%2F1%2F11%2F1299488633437%2F1299489703298.pdf
- Státní zemědělský intervenční fond. 2015. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/o-nas>
- Státní zemědělský intervenční fond. 2015. SAPARD. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/sapard>

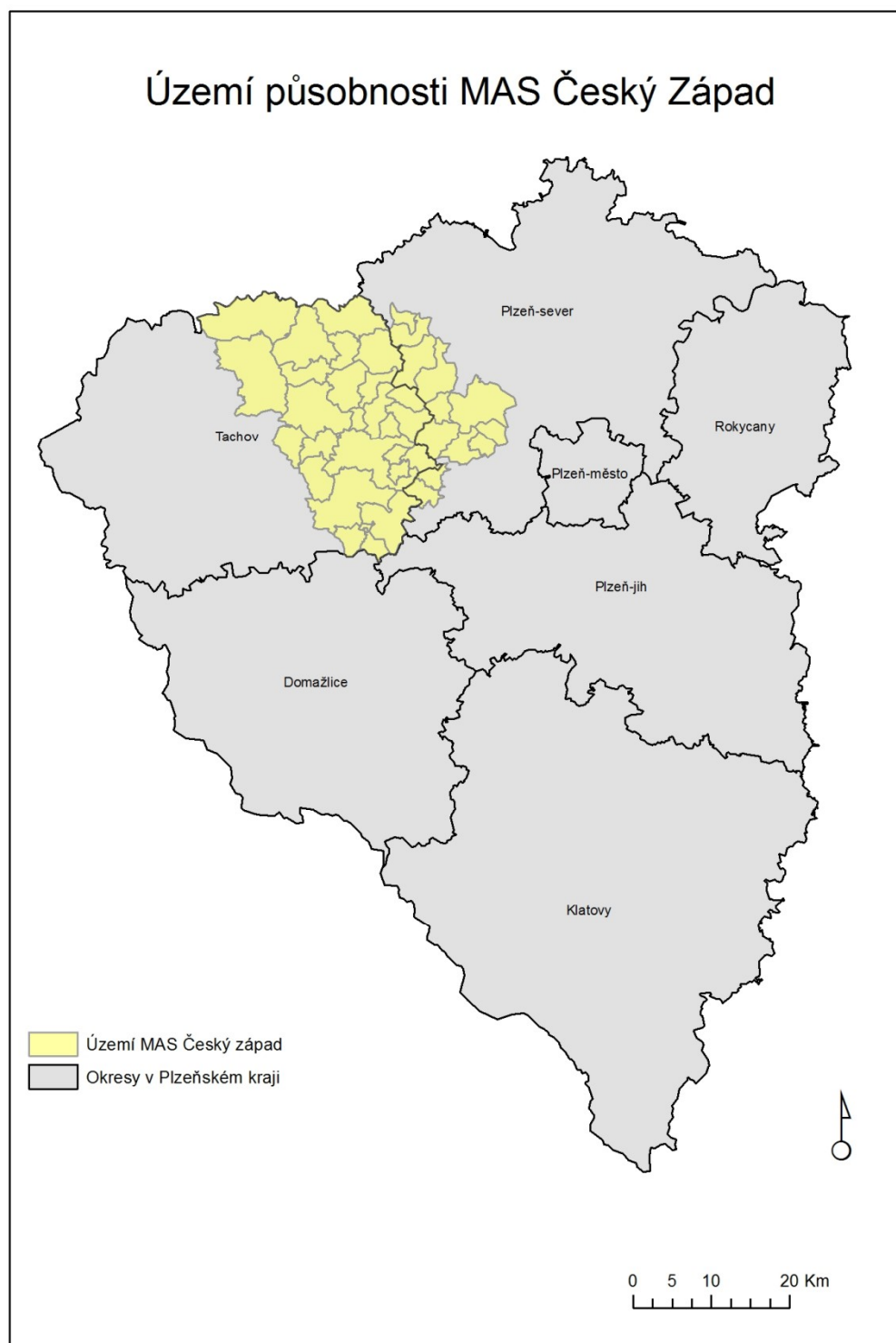
- Strukturální fondy. 2015. SAPARD [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>

Rozhovory:

- FLORIAN, J. Řízený rozhovor. Realizovaný dne 20. 5. 2015 v kavárně Anděl. Plzeň, 2015.
- FROUZOVÁ, M. Řízený rozhovor. Realizovaný dne 1. 6. 2015 v sídle obecního úřadu Olbramov. Olbramov, 2015.
- SOULEK, J. Řízený rozhovor. Realizovaný dne 22. 5. 2015 v sídle obecního úřadu Bezručice. Bezručice, 2015.
- SAJTOŠOVÁ, E. Řízený rozhovor. Realizovaný dne 20. 5. 2015 v kavárně Anděl. Plzeň, 2015.
- VÁLOVÁ, M. Řízený rozhovor. Realizovaný dne 1. 6. 2015 v sídle obecního úřadu Olbramov. Olbramov, 2015.

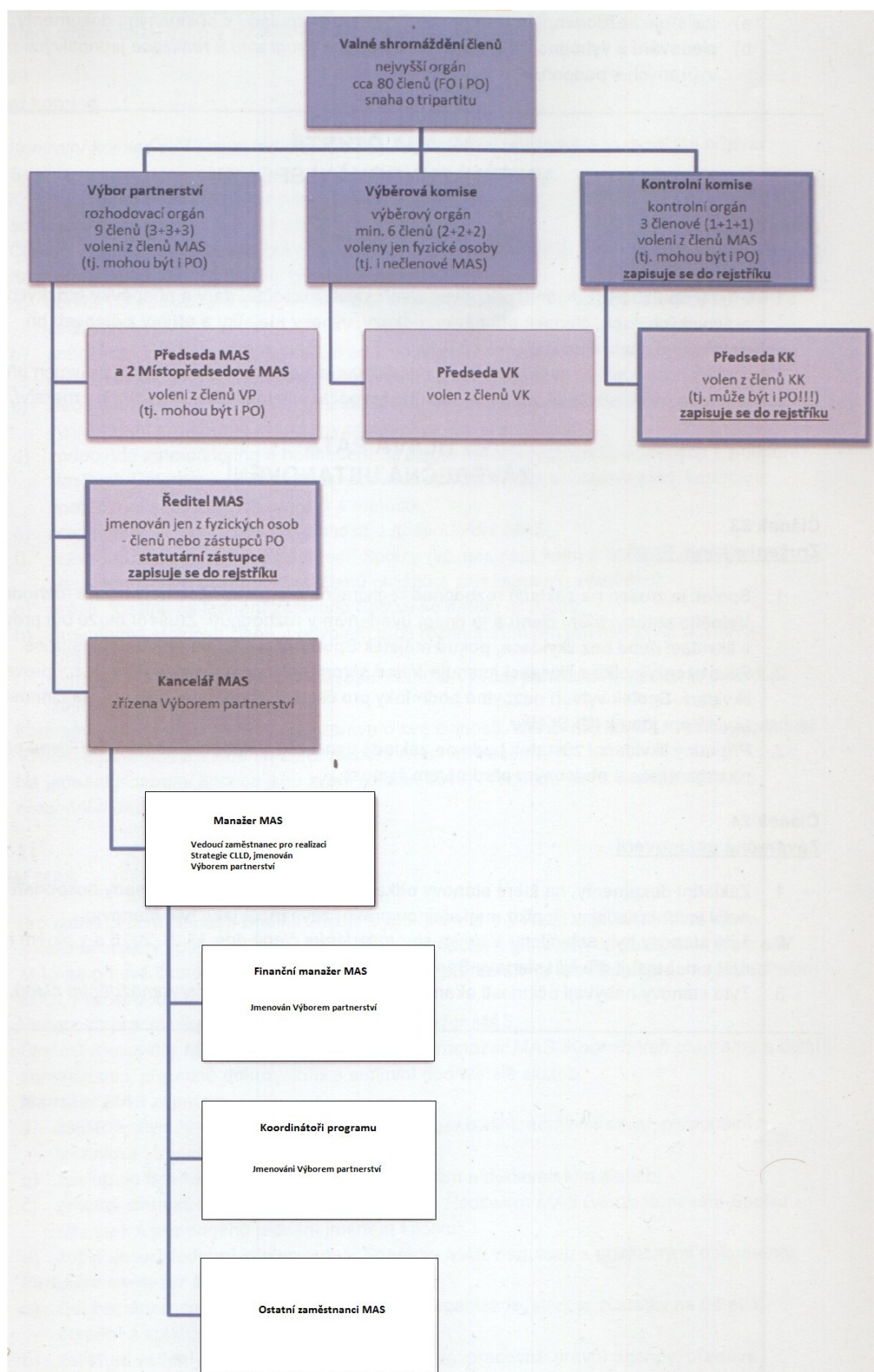
PŘÍLOHY

Příloha A: Území MAS Český Západ v rámci Plzeňského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování v programu ArcGIS

Příloha B: Struktura organizace MAS Český Západ

Zdroj: Převezato ze Stanov MAS Český Západ 2015

Příloha C: Fiche opatření v návaznosti na ISÚ a PRV

Fiche opatření SPL		Návaznost na ISÚ	Návaznost na PRV
č.	Název	priorita (specifický cíl) opatření	hlavní opatření/podopatření vedlejší opatření/podopatření
1	Zachování a zhodnocení historického dědictví regionu Český Západ	1. Zachování a zhodnocení přírodního a historického dědictví regionu 1.1 Obnova movitého a nemovitého dědictví regionu 1.2 Představení a poznání dědictví regionu 1.5 Zapojování veřejnosti do ochrany a péče o dědictví regionu	III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova III.2.1.1. Obnova a rozvoj vesnic III.2.1.2. Občanské vybavení a služby
2	Obnova a kultivace veřejných prostranství jako míst k setkávání	2. Zlepšování kvality života v regionu Český Západ 2.1 Obnova a kultivace veřejných prostor jako míst k setkávání 2.2 Vzdělávání, informovanost a volnočasové aktivity	III.2.1.1. Obnova a rozvoj vesnic III.2.1.2. Občanské vybavení a služby
3	Veřejné budovy a sportoviště jako místa k setkávání	2.3 Kulturní a společenské akce a zázemí pro jejich pořádání 2.4 Zapojení sociálně znevýhodněných do života v regionu	III.2.1.1. Obnova a rozvoj vesnic
4	Zařízení pro zdravý životní styl jako formu poznávání krajiny	3. Rozvoj cestovního ruchu v regionu Č. Západ a marketing 3.1 Venkovský cestovní ruch 3.3 Vznik a podpora informačních a návštěvnických center a jejich spolupráce	III.1.3.1. Rozhledny, pěší trasy, vinařské stezky, ... II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích III.2.1.1. Obnova a rozvoj vesnic
5	Rozvoj venkovského cestovního ruchu		III.1.3.2. Ubytování, sport III.1.3.1. Rozhledny, pěší trasy, vinařské stezky, ... III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje
6	Interpretace historického dědictví regionu		III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova III.2.1.2. Občanské vybavení a služby III.1.3.1. Rozhledny, pěší trasy, vinařské stezky, ...
7	Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů	5. Zlepšení ekonomické soběstačnosti regionu Český Západ 5.1 Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů	III.1.1. Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy I.1.3.1. Přidávání hodnoty zeměděln. a potravn. produktům
8	Rozvoj drobného podnikání	5.2 Výroba a propagace regionálních produktů 5.3 Rozvoj tradičních řemesel a drobného podnikání	III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje I.1.3.1. Přidávání hodnoty zeměděln. a potravn. produktům
10	Rozvoj zemědělství		I.1.1.1. Modernizace zemědělských podniků I.1.3.1. Přidávání hodnoty zeměděln. a potravn. produktům
11	Podpora místních potravinářských produktů		III.1.1. Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy I.1.3.1. Přid. hodnoty zeměděln. a potravn. produktům
9	Podpora vzdělávání a informovanosti v regionu Český Západ	6. Posilování místního partnerství na území regionu Č. Západ 6.1 Efektivní realizace rozvojové strategie na principech místního partnerství 6.2 Rozvoj místního partnerství a budování kapacit	I.1.1.1. Modernizace zemědělských podniků III.1.1. Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy III.3.1. Vzdělávání a informace I.3.4. Využívání poradenských služeb

Zdroj: Převzato ze SPL 2011, str. 17

Příloha D: Dotazník pro veřejnost

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Michal Kalina a jsem studentem Sociální geografie a regionálního rozvoje na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Chtěl bych Vás touto cestou požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník bude zpracován anonymně a bude sloužit k vypracování diplomové práce na téma „Úspěšnost plnění cílů strategického plánu LEADER Místní akční skupiny Český západ- Místní partnerství. Předem Vám velmi děkuji za poskytnutý čas a spolupráci.

Informace k vyplnění dotazníku:

- Prosím o vyplnění jednou osobou v domácnosti.
- Vyznačte u každé otázky vždy jednu odpověď křížkem.
- Pokud je v dotazníku použit termín „obec“, vždy se myslí celá Vaše obec se všemi místními částmi.
- Dotazník prosím vyplňte do: .....

1. Slyšel/a jste o Místní akční skupině Český západ- Místní partnerství? (dále MAS Český západ)

a) Ano	
b) Ne	

Pokud jste na otázku č. 1 odpověděl/a „Ne“ pokračujte prosím otázkou č. 5

2. Z jakého zdroje získáváte nejvíce informací o činnosti MAS Český západ? (Zaškrtněte pouze jednu odpověď)

a) Informační letáky	
b) Rádio	
c) Denní tisk	
d) Facebook	
e) Z jiného zdroje- vypište prosím	
f) Nezískávám žádné informace	

3. Znáte webové stránky MAS Český západ?

a) Ano, pravidelně je navštěvuji	
b) Ano, ale pouze výjimečně se tam podívám	
c) Vím o nich, ale nesleduji je	
d) Ne, nevím, že mají také webové stránky	

Pokud jste odpověděl/a na otázku č. 3 možnost „c“ nebo „d“ pokračujte prosím otázkou č. 5.

4. Informace na webových stránkách jsou pro Vás:

a) Velmi přínosné a zajímavé	
b) Přínosné, ale stránky jsou nepřehledné	
c) Zastaralé a neaktuální	
d) Nepotřebné	

5. Ve Vaší obci nebo sousedních obcích je několik kulturních památek. Vypište je prosím, a ohodnoťte jejich stavebně technický stav.

Památky č. 1: .....

a) Velmi dobrý stav	
b) Dobrý stav	
c) Špatný stav	
d) Velmi špatný stav	

Památky č. 2: .....

a) Velmi dobrý stav	
b) Dobrý stav	
c) Špatný stav	
d) Velmi špatný stav	

Bohužel, neznám žádnou památku v okolí	
--	--

6. Víte, zda byla některá z památek ve Vašem okolí během posledních deseti let opravována? Pokud ano, vypište prosím, a ohodnoťte rozsah její opravy a uveďte, kdo opravu financoval.

Památky č. 1: .....

a) Kompletní rekonstrukce	
b) Částečná rekonstrukce	
c) Zanedbatelné úpravy	

Oprava byla financována z rozpočtu:

a) MAS Český západ	
b) Plzeňského kraje	
c) Vaší obce	
d) Státního rozpočtu	
e) Financoval soukromý sponzor	
f) Nevím, kdo opravu zaplatil	

Památka č. 2: .....

a) Kompletní rekonstrukce	
b) Částečná rekonstrukce	
c) Zanedbatelné úpravy	

Oprava byla financována z rozpočtu:

a) MAS Český západ	
b) Plzeňského kraje	
c) Vaší obce	
d) Státního rozpočtu	
e) Financoval soukromý sponzor	
f) Nevím, kdo opravu zaplatil	

Žádná památka v okolí neprošla rekonstrukcí	
---	--

7. Když se podíváte na náves/náměstí ve Vaší obci, řekl byste, že náves/náměstí je ve:

a) Velmi dobrém stavu	
b) Dobrém stavu	
c) Špatném stavu	
d) Velmi špatném stavu	

8. Proběhla na Vaší návsi/náměstí od roku 2008 nějaká významná oprava či rekonstrukce např. nové cesty, dětské hřiště, oprava veřejného osvětlení, úprava stromů a parků, oprava okolo památníku padlým, apod. Pokud ano, napište prosím, kdo opravu financoval.

a) Ano	
b) Ne	

Oprava byla financována z rozpočtu:

a) MAS Český západ	
b) Plzeňského kraje	
c) Vaší obce	
d) Státního rozpočtu	
e) Financoval soukromý sponzor	
f) Nevím, kdo opravu zaplatil	

9. Kde se ve Vaší obci konají plesy, taneční zábavy, karnevaly, koncerty nebo jiné velké společenské události? Vypište prosím, a ohodnoťte stavebně technický stav budovy.

Plesy, zábavy atd. se konají v: .....

Budova je ve:

a) Velmi dobrém stavu	
b) Dobrém stavu	
c) Špatném stavu	
d) Velmi špatném stavu	

Žádné plesy, zábavy, koncerty apod. se u nás nekonají	
---	--

10. Myslíte si, že do Vaší obce přijíždí turisté, kteří se v obci zastaví?

a) Ano, jezdí a velmi často	
b) Ano, často	
c) Ano, ale pouze málo	
d) Ne, nejezdí sem turisté	

11. Když se podíváte na Vaši obec a sousední obce, domníváte se, že je ve Vašem okolí zajímavá nabídka turistických cílů a atraktivit?

a) Ano, máme krásné cíle a turisté je navštěvují	
b) Ano, máme krásná místa, ale jezdí na ně málo turistů, málo se o nich ví	
c) V okolí jsou zajímavá místa, ale nikdo sem nejezdí	
d) Máme zajímavá místa, ale nechceme, aby sem jezdili turisté	
e) Nic turisticky atraktivního v okolí není	

12. Myslíte si, že existuje nějaké jídlo, potravina nebo výrobek, které je typické pro Váš region?

a) Ano	
b) Ne	

13. Znáte nějakou potravinu, jídlo či výrobek z Vašeho regionu, který má označení „Místní výrobek ze západu Čech“ nebo „Regionální potravina“? Pokud ano, napište, prosím, její/jejich název.

a) Ne, neznám	
b) Ano, znám	

Potravina, výrobek č. 1: .....

Potravina, výrobek č. 2: .....

14. Když se podíváte na pole, louky a lesy v nejbližším okolí, jak byste ohodnotil péči a údržbu krajiny?

a) Péče o krajinu je velmi dobrá	
b) Péče o krajinu je dobrá, ale je prostor pro zlepšení	
c) Krajina se téměř neudržuje	
d) Krajina se vůbec neudržuje	

15. Kolik řemeslníků a drobných podnikatelů z Vaší obce a nejbližšího okolí znáte jménem, kteří nabízejí svoje služby obyvatelům Vaší obce?

a) do 3	
b) do 6	
c) do 10	
d) do 15	
e) více než 15	

16. Myslíte si, že existuje jakákoliv pomoc nebo podpora (např. přístup k informacím, uplatnění na trhu, propagace, apod.) pro malé podnikatele, kterou by jim nabízela obec, nebo MAS Český západ?

a) Ano, velmi intenzivní	
b) Ano, ale pouze dílčí	
c) Ano, ale pouze zcela výjimečně	
d) Ne	

17. Znáte ve Vaší obci či sousedních obcích zemědělce nebo farmáře, který se kromě hlavní zemědělské činnosti věnuje i jinému druhu podnikání? (např. provoz restaurace, ubytování na farmě, penzion)

a) Ano	
b) Ne	

18. Myslíte, že byste se mohl, pokud byste chtěl nebo potřeboval, přihlásit do nějakého vzdělávací, rekvalifikačního kursu či semináře?

a) Ano, a vím, kdo je pořádá	
b) Ano ale nevím, kdo a kdy je pořádá	
c) Ne, o žádných jsem dosud neslyšel	

Pokud jste odpověděl/a na otázku č. 18 možností „c“ pokračujte prosím otázkou č. 20.

19. Zúčastnil/a jste se někdy v minulosti jakéhokoliv kursu, programu či semináře, který pořádala obec nebo MAS Český západ?

a) Ano, účastnil jsem se více než jednou	
b) Ano, pouze jednou	
c) Rád bych, ale nemám čas	
d) Rád bych, ale nevyhovuje mi nabídka kursů	
e) Ne, nemám zájem	

20. Jste muž nebo žena?

a) Žena	
b) Muž	

21. Do které věkové skupiny patříte?

a) 18-29 let	
b) 30-44 let	
c) 45-59 let	
d) 60 a více let	

22. Jaké je Vaše vzdělání?

a) Základní	
b) Středoškolské (bez maturity)	
c) Středoškolské (s maturitou)	
d) Vysokoškolské	

23. V jaké obci žijete? Vypište prosím.

.....

24. Jak dlouho žijete ve Vaší obci?

a) od narození	
b) do 5 let	
c) do 10 let	
d) do 20 let	
e) více než 20 let	

Děkuji za poskytnutý čas a spolupráci

Příloha E: Formulář pro řízený rozhovor

- 1) Kdo byl hlavním iniciátorem vzniku MAS?
- 2) S kterými členy MAS nejčastěji spolupracuje?
- 3) Jak často a jakou formou probíhá komunikace mezi Vámi a dalšími řadovými členy MAS?
- 4) Co si myslíte o webových stránkách MAS? Potřebovaly by nějak upravit či aktualizovat?
- 5) Jak často a jakou formou poskytujete pro starosty, podnikatele a neziskový sektor či pro žadatele o dotace semináře a konzultace? Jaký je zájem o tyto akce?
- 6) Jaký projevuje veřejnost zájem o činnost MAS?
- 7) Myslíte si, že došlo mezi rokem 2007 a 2013 ke zvýšení aktivity a iniciativy (nové programy, nové akce, nové projekty, nové priority), které směřují k rozvoji území?
- 8) Kdo se nejvíce zasloužil o podobu Strategického plánu LEADER MAS Český západ pro období 2007-2013? Uveďte prosím konkrétní jména.
- 9) Jakým způsobem probíhala formulace cílů, priorit a Fichí opatření stanovených ve SPL LEADER pro období 2007-2013?
- 10) Jakým způsobem dochází (docházelo) k naplňování priorit a Fichí opatření stanovených ve SPL LEADER pro období 2007-2013?
- 11) Kolik projektů MAS realizovala v období 2007-2013?
- 12) Jaké jsou hlavní zdroje financování Vaší MAS?
- 13) Jakým způsobem se provádí hodnocení plnění cílů stanovených ve SPL LEADER?
- 14) V čem vidíte problémy ve fungování Vaší MAS?
- 15) V čem naopak vidíte hlavní přínos existence Vaší MAS?

16) Do jaké míry došlo k naplnění Fichí opatření stanovených ve SPL LEADER pro období 2007-2013? Ohodnoťte na stupnici od 0-10 (0= vůbec nedošlo k naplnění cílů, 10= cíle byly splněny na 100%).

1.	Zachování a zhodnocení historického dědictví regionu Český Západ dědictví regionu Český Západ	
2.	Obnova a kultivace veřejných prostranství jako míst k setkávání	
3.	Veřejné budovy a sportoviště jako místa k setkávání	
4.	Zařízení pro zdravý životní styl jako formu poznávání krajiny	
5.	Rozvoj venkovského cestovního ruchu	
6.	Interpretace historického dědictví regionu	
7.	Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů	
8.	Rozvoj drobného podnikání	
9.	Podpora vzdělávání a informovanosti v regionu Český Západ	
10.	Rozvoj zemědělství	
11.	Podpora místních potravinářských produktů	

17) Která z těchto 11 opatření jsou nejvíce problematické a potřebovaly by větší podporu?

Příloha F- Monitorovací indikátory jednotlivých fichí

Fiche	Indikátor	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	CELKEM (2008-2014)
1	Počet obnovených (zrestaurovaných) historicky cenných objektů či území (ks)	4	3	4	1	0	5	0	17
2	Počet upravených veřejných prostranství (ks)	1	4	3	1	3	4	0	16
3	Počet opravených (zrekonstruovaných) veřejných budov/prostor/místností (ks)	1	4	5	7	5	4	11	37
	Počet postavených veřejných budov/prostor/místností/sportovišť (ks)	3	3	1	1	1	0	0	9
4	Počet vytvořených zařízení pro zdravý životní styl	0	2	0	0	0	2	0	4
5	Počet nově vybudovaných unikátních místních atraktivit (ks)	1	0	1	1	0	1	0	4
	Počet nově vybudovaných ubytovacích kapacit pro cestovní ruch (ks)	0	0	1	0	0	0	0	1
6	Počet nově vybudovaných zařízení poskytujících služby v cestovním ruchu (ks)	0	0	1	2	0	0	0	3
	Počet využitých místních atraktivit pro cestovní ruch (ks)	2	0	1	0	0	2	0	5
7	Počet zrekonstruovaných, vybavených či přestavěných zem. budov či provozoven, které budou sloužit k nezem. aktivitám (ks)	1	0	0	0	0	0	0	1
	Počet zemědělců, kteří diverzifikují svou činnost mimo zemědělství (ks)	1	0	0	0	0	0	0	1
8	Počet založených, zrekonstruovaných či vybavených mikropodniků - řemesla, služby (ks)	1	0	1	1	2	1	2	8
	Počet výroben a prodejen regionálních produktů (ks)	1	0	0	0	0	0	0	1
9	Počet projektů k realizaci seminářů a konzultací.	0	2	2	0	0	0	0	4
10	Počet podpořených projektů na podporu zemědělství	0	0	0	1	2	0	0	3
11	Počet podpořených stávajících potravinářských produktů (ks)	0	0	0	0	0	0	0	0
	Počet nově vytvořených potravinářských produktů	0	0	0	1	0	0	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Střednědobého hodnocení SPL a realizovaných projektů